



T.C.

NEVŞEHİR HACI BEKTAŞ VELİ ÜNİVERSİTESİ

SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ

TÜRKÇE VE SOSYAL BİLİMLER EĞİTİMİ ANABİLİM DALI

YABANCILARA TÜRKÇE ÖĞRETİMİ BİLİM DALI TEZLİ

YÜKSEK LİSANS PROGRAMI

**YABANCI DİL OLARAK TÜRKÇE ÖĞRENEN ARAP
ÖĞRENCİLERİN KÜLTÜREL UZAKLIK ALGILARI İLE
KÜLTÜRLERARASI İLETİŞİM KAYGILARI ARASINDAKİ
İLİŞKİNİN İNCELENMESİ**

Yüksek Lisans Tezi

Gayda AHMED MOHAMMED MOHAMMED AHMED

Danışman

Doç. Dr. Murat ŞENGÜL

Nevşehir, 2023



T.C.

NEVŞEHİR HACI BEKTAŞ VELİ ÜNİVERSİTESİ

SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ

TÜRKÇE VE SOSYAL BİLİMLER EĞİTİMİ ANABİLİM DALI

YABANCILARA TÜRKÇE ÖĞRETİMİ BİLİM DALI TEZLİ

YÜKSEK LİSANS PROGRAMI

**YABANCI DİL OLARAK TÜRKÇE ÖĞRENEN ARAP
ÖĞRENCİLERİN KÜLTÜREL UZAKLIK ALGILARI İLE
KÜLTÜRLERARASI İLETİŞİM KAYGILARI ARASINDAKİ
İLİŞKİNİN İNCELENMESİ**

Yüksek Lisans Tezi

Gayda AHMED MOHAMMED MOHAMMED AHMED

Danışman

Doç. Dr. Murat ŞENGÜL

Nevşehir, 2023

BİLİMSEL ETİĞE UYGUNLUK

Bu çalışmadaki tüm bilgilerin, akademik ve etik kurallara uygun bir şekilde elde edildiğini beyan ederim. Aynı zamanda bu kural ve davranışların gerektirdiği gibi, bu çalışmanın özünde olmayan tüm materyal ve sonuçları tam olarak aktardığımı ve referans gösterdiğimi belirtirim.

Tezi Hazırlayan

Gayda AHMED MOHAMMED MOHAMMED AHMED

TEZ YAZIM KILAVUZUNA UYGUNLUK

“Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğrenen Arap Öğrencilerin Kültürel Uzaklık Algıları ile Kültürlerarası İletişim Kaygıları Arasındaki İlişkinin İncelenmesi” adlı Yüksek Lisans tezi, Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Lisansüstü Tez Yazım Kılavuzu’na uygun olarak hazırlanmıştır.

Tezi Hazırlayan

Gayda AHMED MOHAMMED MOHAMMED AHMED

Danışman

Doç. Dr. Murat ŞENGÜL

Ana Bilim Dalı Başkanı

Prof. Dr. Ali MEYDAN

KABUL VE ONAY SAYFASI

Doç. Dr. Murat ŞENGÜL danışmanlığında Gayda AHMED tarafından hazırlanan “Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğrenen Arap Öğrencilerin Kültürel Uzaklık Algıları ile Kültürlerarası İletişim Kaygıları Arasındaki İlişkinin İncelenmesi” adlı bu çalışma, jürimiz tarafından Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Türkçe ve Sosyal Bilimler Eğitimi Ana Bilim Dalı Yabancılara Türkçe Öğretimi Bilim Dalı’nda Yüksek Lisans Tezi olarak kabul edilmiştir.

24/07/2023

JÜRİ

İMZA

Danışman: Doç. Dr. Murat ŞENGÜL

Üye: Doç. Dr. Nurşat BİÇER

Üye: Dr. Öğr. Üyesi Ahmet DEMİREL

ONAY:

Bu tezin kabulü Enstitü Yönetim Kurulunun /..... / tarih vesayılı Kararı ile onaylanmıştır.

..... /..... / 2023

Dr. Öğr. Üyesi Volkan Recai ÇETİN
Enstitü Müdürü

ÖN SÖZ VE TEŞEKKÜR

Kültürlerarası iletişim farklı kültürlerden gelen ve farklı dilleri konuşan insanlar arasındaki iletişimi ifade eder. Bu iletişim türü belirli bir coğrafi bölgeye ait olan insanlar arasında gerçekleşen iletişimden farklıdır. Kültürlerarası iletişim, insanların kimlikleri, düşünceleri ve davranışları hakkında daha fazla bilgi edinmelerine olanak tanır. Kültürlerarası iletişim, insanların bir arada barış içinde yaşamalarını ve farklı kültürlere saygı duymayı amaçlar.

Dil ve kültür birbirine sıkı bir şekilde bağlıdır ve biri diğerini büyük ölçüde etkiler. Kültürü tanımak, dil öğrencilerine dil bilgisine ve kelime dağarcığına ek olarak, dilin konuşulduğu toplumun değerlerini, inançlarını, geleneklerini ve davranış kalıplarını anlamalarını sağlar. Bu anlamda ise bu tez çalışmasında, Türkiye’de Türkçe öğrenen Arap öğrencilerin kültürel uzaklık algıları ile kültürlerarası iletişim kaygıları arasındaki ilişkinin incelenmesi amaçlanmıştır. Bu çalışma, kültürel uzaklık ölçeği ve kültürlerarası iletişim kaygısı ölçeği kullanılarak tamamlanmıştır. Elde edilen sonuçların değerlendirilmesi sonrasında öneriler sunulmuştur. Yabancı dil öğrencilerinin kültürlerarası iletişim kaygılarını azaltmak için benzer çalışmalar yapılması oldukça faydalı olabilir. Bu tür çalışmalar, öğrencilerin farklı kültürel normları ve iletişim tarzlarını anlamalarını ve uyum sağlamalarını destekleyecektir.

Öncelikle tez çalışmasının planlanmasında, araştırılmasında, yürütülmesinde ve oluşumunda ilgi ve desteğinin benden esirgemeyen, engin bilgi ve tecrübelerinden yararlandığım, yönlendirme ve bilgilendirmeleriyle çalışmamı bilimsel temeller ışığında şekillendiren sayın hocam Doç. Dr. Murat ŞENGÜL’e, bu süreçte benden desteklerini esirgemeyen arkadaşlarıma, özel olarak bu çalışmanın verilerinin toplanmasına yardımcı olarak bana büyük katkıda bulunan sevgili arkadaşım Fatima el-Zehra Hassno’e, bana Türkiye’de okuma fırsatı sağlayan Yurtdışı Türkler ve Akraba Topluluklar Başkanlığı ailesine, tüm eğitim hayatım boyunca benden maddi ve manevi desteklerini esirgemeyen her zaman yanımda olan sevgili aileme teşekkürlerimi bir borç bilirim.

Gayda AHMED MOHAMED MOHAMED AHMED

Ağustos 2023

**YABANCI DİL OLARAK TÜRKÇE ÖĞRENEN ARAP ÖĞRENCİLERİN
KÜLTÜREL UZAKLIK ALGILARI İLE KÜLTÜRLERARASI İLETİŞİM
KAYGILARI ARASINDAKİ İLİŞKİNİN İNCELENMESİ**

Gayda AHMED MOHAMED

**Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Türkçe ve Sosyal
Bilimler Eğitimi Anabilim Dalı Yabancılara Türkçe Öğretimi Bilim Dalı
Yüksek Lisans Tezi, 2023**

Danışman: Doç. Dr. Murat ŞENGÜL

ÖZET

İnsan fitrat olarak sosyal bir varlıktır. Ayrıca teknolojinin gelişmesiyle birlikte dünya küçük bir köy haline gelmiştir. Dünyada çeşitli sebeplerden dolayı insanlar birbiriyle iletişim kurmak zorundalar. Bu da dil öğrenme ihtiyacını doğurmuştur. Bir toplumun dilini öğrenirken o toplumun kültürünü de öğrenmek gerekmektedir. Toplulukta kişiler arasında ve farklı yerlerde bazı kişiler rahatlıkla iletişim kurarken diğerleri ise bazı sebeplerden dolayı iletişim kurma kaygısı yaşarlar.

Bu araştırmanın amacı, yabancı dil olarak Türkçe öğrenen Arap öğrencilerin kültürel uzaklık algıları ile kültürlerarası iletişim kaygıları arasındaki ilişkiyi belirlemektir. Bu çerçevede Türkiye’de üniversite eğitimi alan 2.105 Arap öğrenciye ulaşılmıştır. Bu öğrencilerin yaşları 20 ile 40 arasında değişmektedir. McCroskey (1982) tarafından geliştirilen ve Dünya’da birçok araştırmacı tarafından da kullanılan “Kültürler Arası İletişim Kaygısı Ölçeği” ve Bektaş (2004) tarafından geliştiren “Kültürel Uzaklık Ölçeği” ilgili öğrenci grubuna uygulanmıştır. Araştırma verileri toplandıktan sonra öncelikle betimsel analize tabi tutulmuş ardından ilişkisel ve regresyon analizleri yapılarak elde edilen sonuçlar yorumlanmıştır. Elde edilen sonuçlara göre; Türkçe öğrenen Arap öğrencilerin kültürel uzaklık algısı ile kültürlerarası iletişim kaygıları arasında düşük düzeyde pozitif (0,108) ve anlamlı bir ilişki olduğu tespit edilmiştir ($p < 0,01$). Bu bulgular öğrencilerin kültürel uzaklık algısı arttıkça kültürlerarası iletişim kaygılarının da arttığını göstermektedir. Sonuç olarak araştırma sonuçlarına dayanarak

kültürel uzaklığın Arap öğrencilerin kültürlerarası iletişim kaygıları üzerinde etkili olduğu söylenebilir.

Anahtar Sözcükler: Yabancı dil, Kültür, İletişim, Kişilerarası iletişim, Kültürel uzaklık



**EXAMINATION OF THE RELATIONSHIP BETWEEN THE PERCEPTIONS
OF CULTURAL DISTANCE AND THE CONCERNS OF INTERCULTURAL
COMMUNICATION OF ARAB STUDENTS LEARNING TURKISH AS A
FOREIGN LANGUAGE**

Gayda AHMED MOHAMED

**Nevşehir Hacı Bektaş Veli University Institute of Social Sciences Department of
Turkish and Social Sciences Education Department of Teaching Turkish to
Foreigners**

Master's Thesis, 2023

Advisor: Assoc. Prof. Dr. Murat ŞENGÜL

ABSTRACT

Humans are inherently social beings. Moreover, with the advancement of technology, the world has become as small as a town. People across the globe need to communicate with each other for various reasons, which necessitates the acquisition of a language. When learning a language, it is essential to also embrace the culture of the society. While some individuals effortlessly engage in interactions within the community and among different people and places, others are concerned about effectively communicating due to various reasons.

The aim of this study is to examine the relationship between Arab students learning Turkish as a foreign language and their perceptions of cultural differences and concerns regarding intercultural communication. The study utilized a survey method involving a group of Arab students aged 20 to 40 who were studying at a university in Turkey. The Intercultural Communication Anxiety Scale, developed by McCroskey (1982) and widely used by researchers worldwide, along with the Cultural Distance Scale developed by Bektaş, were administered to the relevant group of students. Once the data is collected, it will be subjected to descriptive analysis initially, followed by relational analysis and regression analysis. Finally, the research will determine whether cultural distance has an effect on the intercultural communication concerns of Arab students. After collecting the research data, descriptive analysis was conducted followed by

relational and regression analyses. The results revealed a significant, albeit low-level positive relationship (0.108) between the perception of cultural distance and intercultural communication concerns among Arab students learning Turkish ($p < 0.01$). These findings indicate that as the students' perception of cultural distance increases, their intercultural communication concerns also increase. Therefore, based on the research results, it can be concluded that cultural distance does have an impact on the intercultural communication anxiety experienced by Arab students.

Keywords: Foreign language, Culture, Communication, Interpersonal Communication, Cultural distance.

İÇİNDEKİLER

BİLİMSEL ETİĞE UYGUNLUK	ii
TEZ YAZIM KILAVUZUNA UYGUNLUK	iii
ÖN SÖZ	v
TABLolar LİSTESİ	xiv
KISALTMALAR LİSTESİ	xv
ÖZET	vi
ABSTRACT	viii
GİRİŞ	1

BİRİNCİ BÖLÜM

1.1. Problem Durumu	4
1.2. Araştırmanın Amacı	4
1.3. Araştırmanın Önemi	5
1.4. Araştırmanın Varsayımları	6
1.5. Araştırmanın Sınırları	6
1.6. Tanımlar	6

İKİNCİ BÖLÜM

2. KAVRAMSAL ÇERÇEVE VE İLGİLİ ARAŞTIRMALAR

2.1. Araştırma Konusunun Kavramsal Çerçevesi	7
2.2. Kültür Kavramı ve Tanımı	7
2.2.1. Kültürün Özellikleri	10
2.2.1.1. Kültür Öğrenilir	11
2.2.1.2. Kültür Nesiller Arası Aktarılır	11
2.2.1.3. Kültür Simgeseldir	12
2.2.1.6. Kültür Etnosentriktir	14
2.2.2. Kültür Öğeleri	15

2.2.2.1. Maddi Kültür Ögeleri.....	15
2.2.2.2. Manevi Kültür Ögeleri.....	17
2.2.3. Kültür Çeşitleri	23
2.2.3.1. Genel Kültür	23
2.2.3.2. Alt Kültür.....	24
2.2.3.3. Maddi Kültür ve Teknoloji	25
2.2.3.4. Popüler Kültür	25
2.2.3.5. Yüksek Kültür.....	26
2.2.3.6. Manevi Kültür.....	26
2.2.3.7. Karşıt Kültür	27
2.2.4. Kültürel Unsur.....	27
2.2.4.1. Algı	27
2.2.4.2. İnançlar, Değerler ve Tutumlar.....	28
2.2.4.3. Bilişsel Modeller.....	28
2.2.4.4. Sözlü Davranışlar.....	28
2.2.4.5. Sözlü Olmayan Davranışlar	29
2.2.5. Dil ve Kültür İlişkisi.....	31
2.2.6. Kültür Dili Nasıl Etkiler?	33
2.2.7. Dilsel Stil.....	34
2.2.8. Dil, Milliyetçilik ve Etnik Kimlik	34
2.3. Kültürlerarası İletişim Kavramı	35
2.3.1. İnsan İletişimi	35
2.3.2. İnsan İletişiminin Unsurları.....	36
2.3.3. İletişimin Temel Özellikleri	37
2.3.3.2. İletişim Simgeseldir	38
2.3.3.3. İletişim Bağlamsaldır.....	38
2.3.3.4. İletişim Benliğe Dönüşür	39
2.3.3.5. İletişimde İletişimsizlik.....	39
2.3.3.6. İletişim Sonucu Kapsar.....	39
2.3.3.7. İletişim Karmaşık Bir Süreçtir	40

2.3.6. Kùltùrlerarası İletişim Süreci	42
2.3.7. Kùltùrlerarası İletişimdeki Sorunlar	44
2.3.7.1. Ötekileştirme (Etnosentrizm).....	44
2.3.7.2. Kùltür Şoku.....	45
2.3.7.3. Ön Yargı (Prejudices)	48
2.3.7.4. Kalıp Yargıları (Stereotype)	49
2.3.7.5. Önyargı ve KalıpYargıların Kùltùrlerarası İletişimdeki İşlevi	50
2.3.8. Kùltùrlerarası İletişimin Önemi.....	51
2.3.9. Kùltùrlerarası İletişim Bariyerleri (Engelleri).....	52
2.3.10. Kùltùrlerarası Etkileşim Kaygısı	53
2.3.11. Kùltürel Uzaklık ve Yakınlık	56
2.3.13. Kùltürel Uzaklık Algısı ve Dil Öğrenimi İlişkisi	60
2.3.14. Kùltürel Farkındalık	61
2.3.16. Kùltùrlerarası Duyarlılık	66
2.4. İlgili Çalışmalar	68

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

ARAŞTIRMANIN YÖNTEMİ

3.2. Evren ve Örneklem.....	74
3.3. Veri Toplama Araçları.....	77
3.4. Verilerin Toplanması ve Çözümlemesi	78

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

BULGULAR VE YORUM

4.1. Bulgular.....	79
4.1.1. Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğrenen Arap Öğrencilerin Kùltùrlerarası Etkileşim Kaygılarına İlişkin Bulgular	79
4.1.2. Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğrenen Arap Öğrencilerin Kùltürel Uzaklık Algılarına İlişkin Bulgular.....	81

4.1.3.Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğrenen Arap Öğrencilerin Kültürel Uzaklık Algı Puanları ile Kültürlerarası İletişim Kaygısı Puanları Arasındaki İlişkiye Dönük Bulgular 93

4.1.4.Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğrenen Arap Öğrencilerin Kültürel Uzaklık Algılarının Kültürlerarası İletişim Kaygılarını Yordama Durumuna İlişkin Bulgular.. 95

SONUÇ VE ÖNERİLER..... 97

KAYNAKÇA 102

EKLER..... 110

Tablolar Listesi

Tablo 1. Çalışmaya katılan öğrencilerin cinsiyetlerine göre frekans ve yüzde dağılımları	75
Tablo 2. Çalışmaya katılan öğrencilerin medeni durumlarına ilişkin frekans ve yüzde dağılımı	75
Tablo 3. Çalışmaya katılan öğrencilerin yaşlarına ilişkin frekans ve yüzde dağılımı	75
Tablo 4. Çalışmaya katılan öğrencilerin ülkelerine göre frekans ve yüzde dağılımı	76
Tablo 5. Çalışmaya katılan öğrencilerin Türkçe dil seviyesine göre frekans ve yüzde dağılımları	76
Tablo 6. Kültürler Arası İletişim Kaygısı Toplam Puanı	79
Table 7. Giyim	81
Tablo 8. İletişim Tarzı	82
Tablo 9. İnançlar	83
Tablo 10. Aile Yaşantısı	85
Tablo 11. Değerler	86
Tablo 12. Arkadaşlık	87
Tablo 13. Dil	88
Tablo 14. Yemek	89
Tablo 15. Adetler	89
Tablo 16. Dünya Görüşü	90
Tablo 17. Sosyal Faaliyetler	91
Tablo 18. Yaşam Standardı	92
Table 19. Pearson korelasyon analizi	94
Tablo 20. Çoklu regresyon analizi	95

KISALTMALAR LİSTESİ

YTB: Yurtdışı Türkler ve Akraba Topluluklar Başkanlığı

TDK: Türk Dil Kurumu

ABD: Amerika Birleşik Devletleri

DNA: Deoksiribo Nükleik asit

vb: ve benzeri

vd : ve diğerleri



GİRİŞ

İletişim, kişilerarası anlama veya anlaşma süreci olarak tanımlanabilir. Dil insana özgü en güçlü iletişim aracıdır. Farklı kültürlerden insanlarla iletişim kurabilmek için dil öğrenmeye ihtiyaç vardır. Kişiler arasında kurulan iletişim, anlaşma ve uyum içerir. Diğer insanlara bilgi, anlam, duygu ve görüş iletmenin en pratik yolu dil ile kurulan iletişimdir. Eskiden dil öğrenme imkânları günümüze nazaran daha farklıydı. Geçmişte imkânlar çok kısıtlıydı ve öğrenme sadece okul, üniversite gibi eğitim kurumları ile sınırlıydı. Ancak teknolojinin gelişmesiyle birlikte dünya küçük bir köy hâline gelmiştir. İnternet kullanımı ile birlikte insanlar arasındaki iletişim daha kolay ve hızlı hâle gelmiştir. Bu durum insanlar arası iletişimi kolaylaştırmış başka dilleri öğrenme gereksinimini daha yoğun hâle getirmiştir. Günümüzde insanların birden fazla dil bilmelerinin daha çok avantajlı olduğu bilinmektedir. İnsanın kendisine kariyer düzeyinde birçok fırsat yaratabilmesi ve yurtdışına seyahat etme şansını artırabilmesi için ana dilinin yanında dünyanın en çok konuşulan dillerinden birkaçını öğrenmesin gerekli bir şey olduğu söylenebilir. Başka dilleri öğrenmek insana farklı alanlarda fayda sağlamaktadır. İnsan başka dilleri öğrenerek, kendi anlam evrenini genişletebilir ve iletişim becerilerini artırabilir. Kişiyi diğer insanlardan nitelik yönünden ayırır ve ona başkalarıyla rekabette avantaj sağlar. Başka bir kültürleri tanımaya olanak sağlar. Kısacası dil öğrenmek hem maddi hem manevi olarak birçok fayda sağlamaktadır. Dünyada insanlar farklı nedenlerle (eğitim, göç, afetler, daha iyi yaşam koşulları vb.) hareket hâindedir. Bu hareket beraberinde farklı kültürlere ve kişilere aşina olurlar. Bu hareket neticesinde; bireyler, gruplar ve toplumlar birbirlerinin kültürlerinden etkilenirler. Adına “kültürleşme” dediğimiz bu kavram, bir kültüre ait insanların başka bir kültüre ait insanlarla yaşadıkları kültürel ve psikolojik değişim süreci veya iletişimlerinde deneyimledikleri değişiklikler olarak tanımlanabilir (Belgin’dan Aktaran: Aliyev ve Öğülmüş, 2016). Başka bir kültürün değerleri, inançları ve ideolojileri

hakkında iyi bir bilgiye sahip olmak, iletişim kurma fırsatı sağlamaktadır. Bu nedenle bir toplumda yaşayan insanların kültürlerini ve konuştukları dili öğrenmenin iletişim kurmak açısından çok yararlı olduğunu söylenebilir. İnsanların farklı ülkelerde turistik amaçlı seyahat etmeleri veya dolaşmaları kültürlerarası iletişimde dilin önemini de artırmaktadır. Her ne kadar İngilizce anlaşmanın ortak dili olarak ön plana çıkıyor gibi görünse de “anlaşmak” için yeterli değildir. Gidilen ülkenin kültürünü bilmek şüphesiz iletişimin artmasına veya yanlış anlamaların önlenmesine katkıda bulunacaktır. Bu faktörler doğrultusunda insanlar sadece insanlarla değil kültürlerle de ilişki kurarlar. Hatta bazı durumlarda diğer kültürlerle iç içe oldukları söylenebilir (Yağbasan, 2017: 2). İletişim kurmak insanların ihtiyaç duydukları şeylerden bir tanesidir. Farklı toplumlarda insanların arasında dil aracı ile iletişim kurmaları mümkün olmuştur. İletişim, diğerlerini anlamayı ve devamında başkaları tarafından da anlaşılmayı sağlayan, sürekli olarak değişen bir süreçtir. Kültürlerarası iletişim farklı kültürler ve sosyal gruplar arasındaki iletişimi bağlamında kültürün iletişimi nasıl etkilediğini inceleyen bir disiplindir. Farklı dini, sosyal, etnik ve eğitim geçmişlerinden gelen bireylerden oluşan bir organizasyon veya sosyal bağlamda doğal olarak ortaya çıkan çok çeşitli iletişim süreçlerini ve sorunlarını tanımlar. Bu anlamda; farklı ülke ve kültürlerden insanların nasıl davrandıklarını, iletişim kurduklarını ve çevrelerindeki dünyayı nasıl algıladıklarını anlamaya çalışır. Kültürlerarası iletişim, farklı insan gruplarının sosyal özelliklerine düşünce kalıplarına ve kültürlerine odaklanır. Aynı zamanda diğer ülkelerden gelen insanların farklı kültürlerini, dillerini ve geleneklerini anlamayı da içine alan bir bilimsel disiplindir. Kültürlerarası iletişim antropoloji, kültürel çalışmalar, dil bilim, psikoloji ve iletişim çalışmaları gibi sosyal bilimlerde rol oynar. Kültürlerarası iletişim, uluslararası ticaretin temeli olarak da adlandırılmaktadır. Birçok kültürler arası hizmet sağlayıcı kültürlerarası iletişim becerilerinin geliştirilmesine yardımcı olmaktadır. https://stringfixer.com/ar/Intercultural_Communication (17.5.2022). İnsanlar arasında iletişimi engelleyen birçok sebep vardır. Örneğin dil kültürel iletişimin önündeki en belirgin engellerden biridir. Çünkü sözlü iletişim tüm ilişkilerde önemlidir. Dil olmadan iletişim de olmaz. Olsa bile bu iletişimin sağlıklı olması mümkün değildir. Dilsel iletişimin diğer iletişim türlerinden daha yoğun olarak kullanılıyor olmasından ve başka kültürlerle iletişim kurmada yetkin bir rolü olmasından dolayı o kültürün kullandığı dile

hâkim olamayan insanlar iletişim kaygısı duyarlar. Türkçe 100 dilden fazla ülkede öğrenilmekte ve Çince, İngilizce, İspanyolca ve Hintçeden sonra öğrenilen en yaygın 5'inci dil olarak karşımıza çıkmaktadır. Üstelik Türkiyenin son yıllarda iktisadi, askeri ve eğitim gibi alanlarda gelişim göstermesine paralel olarak insanların Türkçe öğrenme talebinin pek çok ülkede artış gösterildiği bilinmektedir. Bugün birçok nedenden dolayı Türkiye'de birçok yabancı bulunmaktadır. Türkiye'ye okumak amacıyla ya da ülkelerindeki güvensiz koşullardan dolayı gelenler çoğunluktadır. Son zamanlarda Türkçe öğrenme istekleri büyük bir şekilde artmıştır.

Bu çalışmanın konusu, yabancı dil olarak Türkçe öğrenen Arap öğrencilerin kültürel uzaklık algıları ile kültürlerarası iletişim kaygılarını incelemektedir. Araştırmanın amacı ise yabancı dil olarak Türkçe öğrenen Arap öğrencilerin kültürel uzaklık algıları ile kültürlerarası iletişim kaygıları arasındaki ilişki olup olmadığını ortaya koymaktır.

BİRİNCİ BÖLÜM

1.1. Problem Durumu

Arap öğrencilerin Türkçe öğrenme istekleri son zamanlarda önemli ölçüde artmaktadır. Türkçe bilmeleri hem manevi hem de maddi açıdan birçok fayda sağlayacaktır. Örneğin Türk üniversitelerinde okuma imkânı sunar, Türklerle iletişimi kolaylaştırır ve iş bulma fırsatlarını artırır. Bu araştırmanın problemi, yabancı dil olarak Türkçe öğrenen Arap öğrencilerin kültürel uzaklık algıları ile kültürlerarası iletişim kaygıları arasındaki ilişkinin belirlenmesidir. Bu bağlamda yapılan araştırma sonuçlarına dayanarak kültürel uzaklığın Arap öğrencilerin kültürlerarası iletişim kaygıları üzerinde bir etkisi olduğu sonucuna varılmıştır. Türkçe öğrenen Arap öğrencilerin Türk kültürüne önem vermesi kültürel uzaklık algısını azaltarak kültürlerarası iletişim kaygılarını da azaltabilir. Bu durum öğrencilerin daha iyi iletişim kurabilmeleri ve kültürel farklılıkları daha iyi anlayabilmeleri açısından önem taşımaktadır. Bu nedenle Türk kültürüne ve değerlerine dikkat etmek Arap öğrencilerin Türkçe öğrenme sürecinde ve kültürlerarası iletişimde daha başarılı olmalarına yardımcı olabilir.

1.2. Araştırmanın Amacı

Bu araştırmanın amacı, yabancı dil olarak Türkçe öğrenen Arap öğrencilerin kültürel uzaklık algıları ile kültürlerarası iletişim kaygıları arasındaki ilişkiyi belirlemektir. Bu genel amaç çerçevesinde, araştırmada kullanılacak “Kültürler Arası İletişim Kaygısı Ölçeği” ve “Kültürel Uzaklık Ölçeği”sinden hareketle araştırmanın alt amaçları şu şekilde sıralanmıştır:

1- Yabancı Dil olarak Türkçe öğrenen Arap öğrencilerin kültürlerarası etkileşim kaygıları ne düzeydedir?

2- Yabancı Dil olarak Türkçe öğrenen Arap öğrencilerin kültürel uzaklık algıları ne düzeydedir?

3- Yabancı dil olarak Türkçe öğrenen Arap öğrencilerin kültürel uzaklık algıları ile kültürlerarası iletişim kaygıları arasındaki anlamlı bir ilişki var mıdır?

4- Yabancı dil olarak Türkçe öğrenen Arap öğrencilerin kültürel uzaklık algıları kültürlerarası iletişim kaygılarının anlamlı bir yordayıcısı mıdır?

1.3. Araştırmanın Önemi

İnsanın anadili dışında bir dili öğrenerek başka bir toplumun kültürünü o toplumun benimsediği değerleri ve inançları öğrenebilmesi mümkündür. Başka bir deyişle bir dil öğrenmek bir kültürü öğrenmek anlamına gelir. Kültürler arasındaki var olan farklılıkların ve benzerliklerin dil öğrenimi açısından öğrenilmesi oldukça önemlidir. Bir toplumun konuştuğu dili öğrenmek o toplumdaki insanlarla sağlam ve başarılı bir iletişim kurulacağı anlamına gelmez. Sağlam ve başarılı bir iletişim için o toplumun konuştuğu dili ve aynı zamanda önemseydiği kültürü öğrenmek gerekmektedir. Aksi takdirde iletişim süreci yanlış anlamalara maruz kalabilir, bu durum ise kaygıya yol açarak iletişim sürecinin uzamasına engel olur.

Arap öğrencilerin Türkçe'yi yabancı dil olarak öğrenirken kültürel uzaklık algıları ile kültürlerarası iletişim kaygıları arasındaki ilişkinin incelenmesini amaçlayan bu çalışmada iki farklı anket kullanılarak gerçekleştirilmiştir. Bu çalışma kapsamında elde edilen veriler SPSS 23 programı kullanılarak analiz edilmiş ve çeşitli testler uygulanarak öğrencilerin kültürlerarası iletişim kaygıları ile kültürel uzaklık algıları arasındaki ilişki belirlenmeye çalışılmıştır. Çalışmada elde edilen sonuçlar yorumlandıktan sonra bu çalışmanın sorununa çözüm önerileri sunulmuştur. Sunulan önerilere göre; kültürel mesafenin azaltılmasıyla öğrencilerin kültürlerarası iletişim kaygılarının azalması öngörülmektedir. Bu bağlamda iletişim sürecinin kolaylaştırılması Arap öğrencilerin Türkçe öğrenme sürecinde büyük önem taşımaktadır.

1.4. Araştırmanın Varsayımları

Araştırma verileri yabancı dil olarak Türkçe öğrenen Arap öğrencilerin kültürel uzaklık algıları ile kültürlerarası iletişim kaygıları arasındaki ilişkinin belirlenmesi amacıyla kullanılan ölçeklere dayanmaktadır. Araştırmaya katılan öğrencilerin ölçekte yer alan sorulara samimi ve objektif bir şekilde yanıt verdikleri varsayımına dayanmaktadır.

1.5. Araştırmanın Sınırları

- Bu araştırma Türkiye’de yabancı dil olarak Türkçe öğrenen Arap öğrencileri ile sınırlandırılmıştır.
- Amaçlarda belirtilen ve buna bağlı olarak kullanılan istatistiksel teknikler.

1.6. Tanımlar

Kültür: Dil, inanç, değer, norm davranışlarla bir kuşaktan diğer kuşağa aktarılan maddi manevi öğelerden oluşan bir miras olarak bilinmektedir. Sosyologlar ise kültürü, bir toplumun genel yaşamını, inançlarını, değerlerini ve diğer unsurlarını içeren bir bütün olarak tanımlamaktadırlar (Özkalp vd., 2004 s.59).

İletişim: İletişim insanların dış dünyayı algılayarak iç dünyalarında anlam yükledikleri ve bu anlamları dış dünya ile paylaştıkları dinamik bir süreç olduğunu bilinmektedir (Yalçın ve Şengül, 2007). Bireyler arasında duygu, düşünce, bilgi, haber ve beceri paylaşımı, başka bir ifadeyle duygu, düşünce ve tutumlarda ortak bir payda oluşturma sürecidir.

Kültürlerarası İletişim: Farklı kültürler veya bir kültür içindeki farklı alt kültürler arasındaki iletişimi ifade eder (Özdemir, 2011: 29).

Kültürel Uzaklık ve Kültürel Yakınlık: İki kültür arasındaki benzerlik veya farklılıkların derecesini ifade eder. Kültürler arasındaki benzerlikler veya farklılıklar insanları ve iletişim sürecini büyük ölçüde etkiler.

İKİNCİ BÖLÜM

2. KAVRAMSAL ÇERÇEVE VE İLGİLİ ARAŞTIRMALAR

2.1. Araştırma Konusunun Kavramsal Çerçevesi

Kişilerarası iletişim genellikle yüz yüze gerçekleştirilen bir iletişim türüdür. Bu iletişimde kişinin karşısındaki kişiyi veya daha fazla kişileri verdiği mesajlarla etkilemesi ve karşı taraftan alınan mesajlarla etkilenmesi sürecidir (Kırık, 2017: 157).

İletişim kaygısı, kişilerarası iletişimin sonuçlarıyla ilgili kişinin yaşadığı korku veya endişe türü olarak bilinir. Yüksek iletişim kaygısı olan insanlar genellikle yabancılarla iletişim kurmaktan kaçınırlar. Bu tür iletişimler hakkında olumsuz düşünceler oluşturur ve olumsuz sonuçlar beklerler. Öte yandan düşük kaygısı olan kişiler iletişim kurmakta rahatlar ve diğer insanlarla bir kolayca iletişim sağlarlar (Göksü, 2018: 96). İnsanlar farklı zamanlarda ve farklı durumlarda kaygı yaşarlar ve bu kaygının düzeyini ölçmek, sorunu çözme açısından oldukça önemlidir.

2.2. Kültür Kavramı ve Tanımı

“Kültür” kavramı farklı disiplinlerde çeşitli şekillerde tanımlanmıştır. İnsanlar düşündükleri zaman bu kelimenin farklı alanlarda farklı anlamlar taşıdığını fark ederler. Türk Dil Kurumu (TDK), kültür kavramıyla ilgili şu yorumları yapmıştır; İlk olarak, tarihsel ve toplumsal gelişme sürecinde yaratılan tüm maddi ve manevi değerlerle insanın kendi doğal ve sosyal çevresiyle kültür arasındaki ilişkiyi ve kültürün kontrolü

üzerindeki boyutunu gösteren, oluşumunda ve gelecek nesillere aktarılmasında kullanılan tüm araçlar olarak tanımlanabilir. İkincisi, bir toplum veya bir grup insanın fikir ve sanat eserlerinin bütünüdür. Üçüncüsü, öğrenme ve deneyim yoluyla düşünme, eğlenme ve eleştirme yeteneğini ifade eder. Dördüncüsü, bireyler tarafından edinilen bilgidir. Beşincisi, uygun biyolojik koşullar altında bir tür mikrop üretimini ifade eder (Haldan, 2019: 261).

Kültür insanın aracıdır. İnsan yaşamının kültür tarafından dokunulmayan ve değiştirilmeyen tek bir yönü yoktur. Bu durum insanın kendini nasıl ifade ettiği anlamına gelir (duygu gösterimleri dahil). İnsanların nasıl düşündükleri, nasıl hareket ettikleri, sorunların nasıl çözüldüğü, şehirlerin nasıl planlandığı ve ulaşım sistemlerinin nasıl çalışıp organize edildiği, ayrıca ekonomik ve hükümet sistemlerinin nasıl bir araya gelip işlendiği anlamına gelmektedir (Hall, 1976: 16-18).

Kültür, bir grubu veya insan kategorisini diğerinden ayıran, kolektif zihinsel eğitimi ifade eden bir kavramdır. Kültür, genellikle dört farklı şekilde tanımlanabilir:

1) Yüksek kültür: Bir toplumun en prestijli sanat, müzik ve edebiyat türlerindeki başarılarını ifade eder. Bu tanım, genellikle akademik çevrelerde ve elit kesimde kullanılır.

2) Davranış olarak kültür: Bu tanım, kültürü insanların davranış biçimleri, hareket etmeleri ve tepki vermeleriyle ilişkilendirir. Bu tanımda kültür insanların günlük hayatta sergilediği pratik eylemlerle ilişkilidir.

3) Algı, kanaat ve değerlerin kiplikleri olarak kültür: Bu tanım kültürü insanların algıları, inançları, değerleri ve dünya görüşleriyle ilişkilendirir.

4) Dil ve kültür veya dil olarak kültür arasındaki yakın ilişki: Bu tanım kültürü dilin bir yansıması veya taşıyıcısı olarak ele alır.

Bu dört tanım kültür kavramının çok boyutlu ve karmaşık bir yapı olduğunu gösterir. Her bir tanım kültürün farklı özelliklerini ve etkileşimlerini vurgular ancak tüm tanımlar birbirini tamamlar ve kültürün zenginliğini anlaşılmasına yardımcı olmaktadır.

Kültürün ikinci anlamı yani davranış olarak kültür, giyim, yemek, mimari, ulaşım, görünüş vb. gibi unsurları kapsar. Bu genellikle "açık kültür" veya "buzdağı kültür modeli" olarak adlandırılır ve kolayca gözlemlenebilir. Davranış olarak kültür, sürekli değişikliklere tabidir ve kolayca öğrenilebilir. Kültürün üçüncü anlamı ise algı biçimleri, inançlar ve değerler gibi unsurları içerir. Bu unsurlar genellikle insanların farkındalığı dışında kalmakta olup "gizli kültür" olarak adlandırılır. Kültür bir toplumun üyelerinin değerler sistemi, düşünme biçimleri, inançları ve psikolojik yönelimleriyle ilgili algılarıdır. Bu nedenle kültürlerarası anlayış, bireyin kendi kültürü ve başkalarının kültürleriyle ilgili algıları anlama yeteneğini ifade eder (Samovar, Porter ve McDaniel, 2010: 51- 52).

Güvenç (1979) kültürün antropoloji dilinde ve eserlerinde kullanılan soyut bir kavram olduğunu belirtmiştir:

- 1) Kültür bir toplumun veya tüm toplumların bilgi birikimi ve uygarlık düzeyidir.
- 2) Kültür belirli bir millet veya toplum için karakteristik olan özelliklerin bütünüdür.
- 3) Kültür çeşitli sosyal süreçlerin bir sonucudur.
- 4) Kültür insan ve toplum teorileriyle ilgili bir kavramdır (Güvenç, 1979: 95).

Güvenç'in "İnsan ve Kültür" adlı kitabında kültür kelimesinin dört farklı anlamda kullanıldığı belirtilmektedir:

- 1) Bilimsel alanında kültür: Medeniyetle ilişkili olan kültür anlamına gelir.
- 2) İnsan alanında kültür: Eğitim sürecinin bir ürünü olarak ortaya çıkar.
- 3) Estetik alanında kültür: Güzel sanatlarla ilişkili olan kültür anlamına gelir.
- 4) Fiziksel (teknolojik) ve biyolojik alanlarda kültür: Üretim, tarım, çoğaltma, yetiştirme gibi fiziksel ve biyolojik süreçlerle ilgili kültür anlamına gelmektedir (Güvenç, 1979: 99).

Kültür maddi, davranışsal ve zihinsel olmak üzere üç katmandan oluşmaktadır. Maddi kültür, görülebilen nesnelere ve materyaller aracılığıyla temsil edilir. Davranışsal katman, üretilen, işletilen ve kontrol edilen çeşitli eserleri ifade eder. Zihinsel katman ise kültürün en içsel ve görünmeyen kısmını oluşturur; değerler, inançlar ve tutumlar gibi unsurları yansıtır. Diğer kültürler hakkında bilgi edinmek bir şey ancak diğer kültürlerden öğrenmek bambaşka bir deneyimdir. İnsanlar kibirli veya etnik merkezci olabilirler buna rağmen diğer kültürler hakkında bilgi edinebilirler. Kültürlerden öğrenmek diğer kültürleri anlamak ve takdir etmek için alçakgönüllü ve mütevazı olmayı gerektirir (Samovar, Porter ve McDaniel, 2010: 65).

2.2.1. Kültürün Özellikleri

Kültürü tanımlamak için ayırım yapılması gerekmektedir. Bu nedenle kültür maddi ve manevi olmak üzere ikiye ayrılır. Fikirler, soyut ve somut olmayan kültürün bir parçası olarak değerlendirilir. İnsanlar dünyayı sembollerle algılamaya çalışır ve nesnelere sembolleştirir. Bu sembolleştirme aynı kültürü paylaşan insanlar tarafından tanınır. Kişiler, kıyafetler, arabalar veya diğer nesnelere sembolleştirerek anlam çıkarmaya çalışırlar. İnsanlar kültürün sembollerine bağlıdır ve bazen farkında olmadan bazen de farkında olarak bu sembolere başvururlar. İnsanların hareketlerinin, mimiklerinin ve kullandıkları kelimelerin kültürel çerçeveye göre farklı anlamları vardır. Kültür bilinç, inanç, sanat, hukuk, ahlak, din, gelenek ve insanın toplumun bir üyesi olarak sahip olduğu tüm yetenekler ve bilgileri kapsar. Kültür sembolleri, davranış kalıpları, nesnelere, düşünceler, inançlar, bilgiler, duygular, tutumlar ve değerlerin oluşumunda etkilidir (Bahar, 2009: 55).

Kültürün bir dizi toplumsal kural olarak görülebileceği fikrini kabul edersek, amacı apaçık ortaya çıkar. Kültürel kurallar, olaylara, nesnelere ve insanlara anlam veren bir çerçeve sağlar. Bu kurallar, çevreyi insanlar tarafından anlaşılması ve sosyal çevre hakkındaki belirsizliği azaltması için önemlidir. İnsanlar biriyle tanıştıklarında olumlu bir izlenim bırakmak için bazen bir miktar gerginlik hissedebilirler. Bu etkileşim sırasında ne yapacakları konusunda birkaç fikri olabilir. Kültür ayrıca insanın kimliği veya benlik duygusu sağlar. Aile, topluluk, kilise, spor takımları, okullar gibi çeşitli

gruplara ait olma fikri, insanın çocukluğundan itibaren etnisiteyle birlikte aşılanır ve bu üyelikler farklı kimliklerin oluşmasına yol açar. Özellikle farklı kültürlere mensup bireyler arasındaki etkileşimler sırasında bu durum belirgin hale gelebilir; bu insanlara çeşitli değerler, inançlar ve sosyal etkileşim için farklı kurallar öğretilmiştir. Bu nedenle kültürel kimlik kültürlerarası iletişim pratiğinde önemli bir etken olabilir (Samovar, Porter ve McDaniel, 2010: 11).

2.2.1.1. Kültür Öğrenilir

İnsanlar başarılı bir şekilde yaşayabilmek için birçok toplumsal normu henüz doğarken anlamadan edinirler ancak bir süre sonra bu bilgiyi hızla özümsemeye başlarlar. Etkileşim yoluyla doğru düşünme, hissetme ve davranma biçimleri gözlem ve taklit yoluyla kişiye aktarılır. İnsanlar çevrelerindeki diğer insanları izleyerek ve onları taklit ederek uygun düşünme, hissetme ve davranış şekillerini öğrenirler. Kültürel davranışları öğrenmek; örneğin yemek yeme şekillerini, çatallarla, çubuklarla veya hatta kişinin parmaklarıyla kullanmayı içerir. Örneğin bir kültürde çatal ve bıçak kullanma şekli farklı olabilir, insanlar bunu gözlemleyerek ve taklit ederek öğrenirler. Kültürel uygulamaları ve değerleri öğrenmek; cumartesi günü bir Yahudi sinagoguna veya pazar günü bir Katolik ayinine gitmeyi içerir. Aynı şekilde, etnik gelenekleri öğrenmek; Yom Kippur, Ramazan, Kwanzaa ve Noel gibi tatilleri gözlemlemeyi içerir. İnsanlar bu tatilleri kutlamak ve geleneklere katılmak yoluyla o kültürün özel günlerini ve değerlerini öğrenmeye çalışırlar. Sanat, atasözleri, folklor, tarih, din ve diğer birçok kaynak, kültür edinme sürecinde kullanılır. Bu süreç hem bilinçli hem de bilinçsiz süreçleri içeren Kültürleşme olarak adlandırılır. Kültür sanattan atasözlerinden, folklorlardan, tarihten, dinden ve çeşitli kaynaklardan elde edilir. Kültürleşme insanlara kültürel ortam içerisinde nasıl doğru bir şekilde işlev göreceğini öğretmeyi amaçlar (Samovar, Porter ve McDaniel, 2010: 12).

2.2.1.2. Kültür Nesiller Arası Aktarılır

İspanyol filozof George Santayana; "Geçmişî hatırlayamayanlar geçmişî tekrar yaşamaya mahkumdur" demiş. Bu sözüyle yalnızca insanlar tarafından hatırlanıp tekrarlandığında var olan kültürden bahsetmiyordu. Geçmişte yaşanan olaylar,

deneyimler ve dersler, insanların gelecekteki kararlarını şekillendirmelerine yardımcı olmaktadır. Bu nedenle, geçmişe dair bilgi ve anlayışa sahip olmak gelecekteki seçimlerin daha iyi bir şekilde yapılmasına katkı sağlar. İnsanların Kültürü aile üyelerinden, öğretmenlerden, akranlardan, kitaplardan, kişisel gözlemlerden ve bir dizi medya kaynağından öğrenirler. Bu çeşitli kaynakların tümü insanların diğer nesillere nasıl davranacakları ne söyleyecekleri ve hangi değerlere sahip olmaları gerektiği konusunda yardımcı olmaktadır. Bu kültür mirası genellikle sonraki nesillere aktarılırken çok az veya hiç değişiklik olmadan birçok kaynak tarafından diğer nesil üyelerine iletilir ve gelecek nesillere de aynı şekilde iletilmesi beklenilir (Samovar, Porter ve McDaniel, 2010: 12).

Kültürün önemli bir özelliği; biyolojik olmayan yollarla aktarılabilmesidir. Kültür maddi, toplumsal ve ideolojik tüm yönleriyle, toplumsal mekanizmalar aracılığıyla bireyler, kuşaklar, çağlar, halklar veya bölgeler arasında kolayca aktarılır. Bu nedenle kültür zaman içinde bir çağdan diğerine sürekli bir akış olarak görülür. Kültür, maddi olmayan ve somatik dışı bir düzen olarak şeylerin ve olayların biyolojik üstü aktarımını içerir (whait, 1949: 363).

2.2.1.3. Kültür Simgeseldir

Sözcükler jestler ve imgeler yalnızca anlamı iletmek için kullanılan sembollerdir. İnsanların kültürü inşa etmek ve iletmek için kullandıkları birçok sosyal ilişki biçimine girmelerini sağlar. Bu sembollerin kullanma becerisi iletişimin temel unsurlarından biridir. Sembollerin taşınabilirliği anlam aktarımının yanı sıra kültürlerin önemli kabul edilen unsurlarını koruma ve tarih oluşturma yeteneği sağlar. Kültürün korunması her yeni nesle takip edilecek bir yol haritası ve bilinmeyen durumlarla karşılaşıldığında başvurulacak bir referans kütüphanesi sağlar. Kültür kavramı geçmişten gelen örf ve adetlerin birikimi olarak tanımlansada, sonraki nesiller bu birikimi değiştirebilir ya da bu birikimi içinde bulunduğu çağa göre harmanlayabilir.

2.2.1.4. Kültür Devimsel Bir Süreçtir

Kültür tarihsel doğasına rağmen asla sabit kalmayan bir olgudur. Bir kültür içerisinde yeni fikirlerin, icatların ve diğer kültürlerle maruz kalmanın değişiminide beraberinde getirdiği bir dönüşüm süreci vardır. Üzengi, barut, denizcilik pusulası, penisilin ve nükleer güç gibi keşifler, kültürün yeniliklere ve yeni fikirlere duyarlılığının göstergeleridir. Bu yenilikler insanların daha önce sahip olmadığı olanaklar sunarak toplumların değişimine ve gelişimine katkıda bulunmuştur.

Azınlık gruplar, kadın hareketleri ve eşcinsel hakların savunucuları gibi toplumsal hareketlerin Amerika'da ve dünya genelinde ilerlemeler kaydettiği görülmektedir. Bu ilerlemeler Amerika toplumunun dokusunu derinden etkilemiştir. Amerika Birleşik Devletleri'nde sosyal ve kültürel değişimin bir parçası olmuştur. Ayrıca bilgisayar çipinin ve internetin icadı DNA'nın keşfi yalnızca ABD kültürüne değil dünyanın geri kalanına da köklü değişiklikler getirmiştir.

Kültürel değişim savaş, siyasi karışıklık veya büyük doğal afetler gibi felaketlerin bir sonucu olarak ortaya çıkabilir. Göç, kültürel yayımda önemli bir etkidir. Birçok büyük şehir merkezi, gayri resmi olarak veya bazen resmi olarak "Küçük İtalya", "Küçük Saigon", "Küçük Tokyo," "Kore Kasabası", "Çin Mahallesi", "Küçük Hindistan" gibi adlandırılan bölgeleri içerir. Bu bölgeler genellikle restoranlar, marketler ve belirli bir etnik gruba hizmet eden işletmelerle tanınır. Ancak bu alanlar aynı zamanda toplumun diğer kesimlerinin farklı kültürel geleneklerle tanışmasına da yardımcı olmaktadır.

Kültürü etkileyen değişikliklerin çoğu özellikle giyim, yemek tercihi, ulaşım biçimleri veya barınma gibi kolayca gözlemlenebilen unsurlar, doğası gereği genellikle günceldir. Bu unsurlar, toplumların kültürel yapılarında hızlı bir şekilde değişebilir. Öte yandan değerler, etik, ahlak, dinin önemi veya cinsiyet, yaş ve cinsel kökene yönelik tutumlar gibi unsurlar, kültürün temel yapılarını oluşturan faktörlerdir. Fakat bu unsurlar büyük değişimlere karşı daha dirençlidir, genellikle nesilden nesile aktarılır ve uzun süreli bir süreklilik gösterir (Samovar, Porter ve McDaniel, 2010: 12-13).

2.2.1.5. Kültür Tarihsel ve Süreklidir

Aynı insanlar gibi tüm hayvanlar da öğrenme yeteneğine sahiptir ve bir Şeyler ğrenebilirler. Ancak insanlar edindikleri alışkanlıkları ve öğrendikleri yeni bilgileri diğer nesillere eksiksiz olarak aktarabilen tek varlıklardır. Köpekler evcilleştirilebilir, öğrenilebilir ve belirli davranışlar ile beceriler kazanabilirler. Ancak köpek kazandığı davranışlar yavrulara öğretemez; bunların yeniden ele alınması ve disipline sokulmasına ihtiyaç duyulur. İnsanın bu alandaki üstünlüğü ve benzersizliği muhtemelen bir dil konuşabilme yeteneğinden kaynaklanır.

Kültür bir nesilden diğerine sürekli olarak aktarılıyorsa ortak nedenleri ve sebepleri olan unsurları içermesi beklenir. Eğitim sadece çocuğun bakımı ve korunmasıyla sınırlı değildir; aynı zamanda doğuştan gelen davranışları ve içgüdüsel dürtüleri, yaşamın koşullara göre; sınırlanmasını ve kısıtlanmasını içerir. Her kültürel sistem üyelerini besler; ancak kültür, kimin nerede, ne zaman, neyi ve nasıl yiyeceğini belirler. Kültür, rf ve adetlerle ilişkilendirildiğinde ilk akla gelen unsurlardan biridir. Gelenek ve görenekler kültürün sürekliliğini sağlar. Bu nedenle kültür tarihsel bir varlık olarak kabul edilebilir. Her kültürün Yaratılış'a kadar uzanan dolaylı bir tarihi bulunmaktadır (Güvenç, 1979: 104).

2.2.1.6. Kültür Etnosentriktir

Kişinin kendi kültürünün diğer kültürlerden üstün olduğuna inanma eğilimi, kültürün güçlü bir grup kimliği veya bağlılık duygusu yaratmasıyla ilişkilendirilebilir. Örneğin Amerika'nın yaşam tarzının diğer uluslarinkinden daha iyi olduğunu veya kendi değerlerinizin diğer etnik gruplarinkinden daha üstün olduğunu ifade etmek özellikle çocuklarda kültürel üstünlük duygularının oluşmasına sebep olabilir. Ayrıca farklı kültürlere maruz kalmamanın da etnosentrizme katkıda bulunabileceği unutulmamalıdır. Eğer yalnızca ABD kültürel yönelimine maruz kalırsanız lkenizin dünyanın merkezi olduğu fikrini benimsemi ve dünyayı sadece ABD kültürü perspektifinden görmeye meyilli olmanız muhtemeldir.

Farklı olan şeyleri anlayamamak veya kabul edememek (adetler, gelenekler vb.) etnosentrizm duygularını kışkırtabilir. Sizin kültürünüzden aynı sosyal normlara ve protokollere sahip olan insanlarla rahat hissetmeniz oldukça doğaldır. Sizi ne bekliyor tahmin edebilirsiniz ve genellikle iletişim kurma zorluğu kalkar. Ancak diğer taraftan bakıldığında toplum olarak değerler, inançlar ve davranışlar açısından farklı insanlarla karşılaştığınızda huzursuzluk duymanız da normaldir. Sizi tam olarak ne bekliyor tahmin etmeniz zor olabilir ve iletişim açısından muhtemelen zorluk çekebilirsiniz. Ancak bu farklılıkları sadece beklentilerinizden farklı olduğu için olumsuz olarak görmek veya değerlendirmek etnosentrizmin bir ürünü olarak kabul edilir. (Samovar, Porter ve McDaniel, 2010: 13). Ayrıca etnosentrizm kültürlerarası iletişim engelleyici bir faktör olduğu bilinmektedir. Diğer kültürlere anlayış, hoşgörü ve açıklık göstermek ise daha sağlıklı ve verimli bir iletişim ortamının oluşturulmasına yardımcı olur.

2.2.2. Kültür Öğeleri

Kültür bireylerin neyin doğru, neyin güzel ve neyin iyi olduğuna dair bir bilgi kaynağıdır. Bireyler çeşitli nedenlerden dolayı farklı kültürlerden insanlarla iletişim kurabilirler. Örneğin bir öğrencinin eğitim gördüğü farklı bir ülkede, öğretmeniyle ve arkadaşlarıyla iletişim kurması gerekir. Bireylerin farklı kültürlerden insanlarla temasa geçtiklerinde, belirli bir derecede belirsizlik ve kaygı yaşamaları normaldir. Ancak yüksek düzeyde belirsizlik ve kaygı yaşamak etkili iletişim kurma açısından oldukça zararlıdır. Üstelik bu tür sorunlar iletişim sürecinin engellenmesine sebebiyet verebilir (Küllü, 2019: 148-150).

2.2.2.1. Maddi Kültür Öğeleri

Maddi kültür oldukça ilginç bir terimdir. İnsanlar genellikle kültür kavramı başlangıçta manevi, duygusal ve sözlü unsurlarla ilişkilendirirler. Bu anlamda insanlar için kültür kavramının maddi olmadığı farkındadır. Kısacası bu kavram insanlar için soyut bir kavramdır ve ona dokunmak veya hissetmek imkansızdır (Sarıtış, 2019: 32).

Maddi kültür, diğer kültürel ürünlerden farklı bir şekilde algılanır. Örneğin edebiyatçılar veya dil bilimciler için kelimeler önemlidir. Bir dil bilimci için "ev" kelimesi entelektüel bir anlam taşırken maddi kültür araştırmacıları için görsel unsurlar daha önemlidir. Örneğin evin boyutları, hangi ağaçtan yapıldığı, ağacın yapısı, nereden geldiği, kimin tarafından yapıldığı gibi sorular önceliklidir. Nesnelerin gerçekliğı kelimeler olmadan da vurgulanabilir çünkü boyutları ve diğer detayları maddi olarak gözlemlenebilir (Saritaş, 2019). Maddi kültür ürünleri, bir toplumun bireylerinin günlük hayatta doğrudan veya dolaylı olarak kullandığı veya karşılaştığı ürünlerdir. Bu ürünler kültürel değerleri yansıtarak "konuşma" yeteneğine sahiptir. Bu nedenle maddi kültür insanın doğal ortamındaki davranışını, düşüncelerini yansıtan sosyal, ekonomik, kültürel yönleri ve işlevleri olan bir kavramdır (Saritaş, 2019: 33).

Kültür genel olarak bilişsel ve davranışsal boyutlarından oluşan manevi yönüne ek olarak maddi bir boyuta da sahiptir. Maddi boyut, insan faaliyetleriyle üretilen herhangi bir kültürel ortamı kapsar. Geçmişte veya günümüzde insanlar tarafından yapılan tüm maddi ürünler kültürün bir parçasıdır. Fiziksel boyutun içeriğı, teknik ve teknolojik araçlar, binalar, yollar, köprüler, sanat eserleri, giysiler, eşyalar, yiyecek ve ilaçlardan oluşur. Maddi Kültür, toplumun teknolojik ilerlemesini, teknik becerilerini ve üretim alanındaki tüm deneyimlerini içerir. İnsan eliyle yapılmış araçlar, giysiler, binalar ve yollar gibi dokunulabilir nesnelere, maddi kültürün unsurlarından biridir. Bu nesnelere sanat eserleri gibi el ile dokunabilecek herhangi bir nesne olarak kabul edilir.

Maddi kültür manevi kültürün dışı yansıyan bir şeklidir. Bir sanat eseri, mimari bir üslup gibi maddi kültürün bir örneğidir. Öte yandan, bir müzik aleti maddi kültür alanına girerken insanları hüznendiren, sevindiren ve karmaşık duygulara sürükleyen müzik, manevi kültür alanına girer. Maddi ve manevi kültür öğeleri, değişim süreci açısından farklılık gösterir. Manevi kültür öğeleri, maddi kültür öğelerine göre daha yavaş bir değişim gösterir. Örneğin, adetler ve gelenekler oldukça zor değişen ve değişime direnen unsurlardır. Maddi kültür öğelerinin değişimi mümkün olsa da manevi kültür öğelerinin değişimi daha zordur. Örneğin cep telefonu gibi maddi kültür öğeleri hızla yaygınlaşırken kullanım yöntemleri gibi manevi kültür öğeleri aynı hızda gelişmez.

Manevi kültür öğeleri genellikle ulusal ölçekte farklılık gösterirken maddi kültür öğeleri evrensel bir niteliğe sahiptir. Örneğin teknolojik toplumlar arasında kullanılan araçlar aynı olabilirken evlilik, doğum ve ölümle ilgili adetler toplumdan topluma farklılık gösterebilir.

2.2.2.2. Manevi Kültür Öğeleri

Manevi kültür öğeleri kültürün bilişsel boyutunu (bilgi, inanç, algı ve ifade), davranışsal boyutunu (örf, adet, görenek ve alışkanlıklar) temsil eder. Bu öğeler kültürün içindeki değerleri ve anlamları ifade eder.

Gelenekler: Sosyal bilimlerde farklı şekillerde tanımlanmıştır. Bir milletin önceki nesillerden devraldığı ve çeşitli aktarım yöntemleriyle sonraki nesillere ileteceği davranışları ifade eder (Yılmaz, 2005: 40).

Örf: lügatte: Adet, ihsan anlamına gelmektedir, istilahta: akılların şهادetiyle iştihar edip taban kabul edilen herhangi müstahsen bir şeydir. (Bilmen, 1964: 62). Genellikle toplumun katı beklentileri olarak tanımlanan birtakım tutum ve davranışlar olarak bilinmektedir.

Adet (teamül): İnsanların arasındaki sosyal ve hukuki ilişkilerde benimsenen ve daima uygulanan bir gelenektir. Bir şeyin gelenek olarak adlandırılabilmesi için toplumunun tarafından tutarlı bir şekilde uygulaması gerekmektedir (Binalt, 1980: 6).

2.2.2.2.1. Tarih

"Tarih" olayların sadece zaman bağlamında incelendiği bir bilim yöntemidir (Whait, 1949: 8). "Tarih" kelimesi Arapça kökenli olup sözlük anlamıyla "bir cismin zamanını belirlemek" anlamına gelir. Latince kökenli ve bazı batı dillerinde kullanılan "historia" kelimesi ise "hatırlanmaya değer olayların anlatımı" anlamını taşır. Tarih sosyal bilimler arasında geçmiş ve gelecek hakkında toplumları bilinçlendirme sorumluluğuna sahiptir.

Bu nedenle tarihsel araştırmaların; toplumun büyümesi ve kültür politikasının formülasyonu için son derece önemli olduğu vurgulanmaktadır (Yücel 1988: 35).

Tarih öncesi çağlardan tarihsel zamana geçiş insan gelişimindeki en önemli ve belki de ana dönüm noktalarından birini oluşturmuştur. Bu iki dönem arasındaki sınır; insanların sadece günlük yaşamdan çıkıp sürekli geçmişleri ve gelecekleriyle ilgilenmeye başlamasıyla aşılmıştır. Geleneklerin nesiller arası aktarımının evrimi tarihi oluşturur. Gelenek, geçmişin alışkanlıklarının, örf, adet, bilgi ve insanların kazandığı yeteneklerin geçmişten günümüze aktarımıdır. Tarihi olayları belgelemek, gelecek nesillerin yararlanabilmesi amacıyla yapılır. Tarihin temel amaçlarından biri kültürel değerlerin zenginleştirilmesi ve yeniliğe yönlendirilmesidir. Tarihsel düşünceler her zaman bir hedefi desteklemektedir. Tarihçiler diğer bilim insanları gibi "geleceği kucaklarlar" ve "neden?" sorusundan sonra "nerede?" sorusuna da yanıt ararlar. İnsanların bir yerlerden geldikleri inancı bir yerlere gittikleri inancıyla sıkı sıkıya bağlantılıdır (Yücel, 1988: 35).

Tarih sürekli ilerleyen ve gelişen bir bilimdir çünkü toplumun ilerlediği hedeflerle yakından ilişkilidir ve ilerledikçe şekillenmeye başlayan bir nesneye ışık tutar. İnsanların yön duyguları ve geçmişe dair yorumları da sürekli değişerek gelişir. Her kuşak kendi zamanında ulaştığı anlayış düzeyine göre geçmişi yeniden inceler ve tarihini yeniden yazar. Gerçeklik, yaşanan tarih her zaman değişmez, ancak her kuşağın yorumu bu gerçeği değiştirir. Bu durum tarih araştırmalarının toplumun gelişimiyle birlikte ilerlediğinin bir başka kanıtıdır (Yücel, 1988: 35_36).

Tarih bireyleri geçmişin yükünden kurtarıırken aynı zamanda ortak kültürel mirası günümüze aktarır. Bu miras bir kişinin veya toplumun varoluşunu, kimliğini ve işleyişini açıklar ve insanlar bu bilince vardıklarında onunla yüzleşebilirler. Bu noktada tarihi benimsemekte veya reddetmekte özgürdürler. Tarih temel olarak evrim, gelişme ve değişimin incelenmesidir. Tarih dünden bugüne kadar olan değişimin neden ve nasıl farklı olduğunu analiz ederek geleceğin bugünden nasıl farklı olabileceğini tahmin etmek için bir yol sunar. Tarihten alınabilecek ders dün olanların yarın tekrar olacağı

inancıyla örtüşmez. Tarih geçmişteki insanların deneyimlerinden öğrenerek geleceği şekillendirmek için kullanılır (Yücel, 1988: 36).

2.2.2.2.2. Din

Din ve toplum arasındaki ilişkiler söz konusu olduğunda toplumsal değişim ve din arasındaki karşılıklı ilişkiler vazgeçilmez bir konu olarak ortaya çıkar. Bu bağlamda toplumsal değişim-din ilişkileri din sosyolojisinin temel konularından biri olarak kabul edilir. Ayrıca din toplumsal aktörlerin siyasal sistemle veya devletle olan ilişkilerini düzenleyerek toplumsal düzenin korunmasına da katkıda bulunur. Halkın anayasaya uygun olarak yasalara uyum sağlaması birlik içinde yaşama veya çatışmasız bir şekilde var olmasında dinin büyük etkisi vardır. Dinin güçlü bir bütünleştirici işlevi bulunmaktadır. Ayrıca din insan ahlakını düzenleyen temel bir olgu olarak da kabul edilebilir. Din toplum üyelerinin hayatını, onları içeren ve aşan mutlak anlamlara ve değerlere göre düzenleme işlevine sahiptir. Ayrıca din insanlara birbirlerine yardım etme duygusunu kazandırır ve zor zamanlarında birlikte hareket ederek hastalık, deprem, sel gibi afetlerde maddi ve manevi destek sağlayarak toplumun birlik ve beraberliğine önemli katkılar sunar (Okumuş, 2012: 271-282).

Dinin sosyal hayatın vazgeçilmez bir unsuru olduğu genel olarak bilinmektedir. İnsanın maddi ve manevi ihtiyaçlarının varlığı ve bu ihtiyaçların karşılanma zorunluluğu onu hem maddi hem de manevi bir varlık haline getirir. İnsanın ilişkisi maddi nesnelere ve diğer bireylerle sınırlı olsa da manevi hayatı nihai gerçeklikle olan ilişkisi ve ahlaki değerli eylemleriyle şekillenir. Bu nedenle insanın manevi hayatı büyük ölçüde dini etkilerle belirlenir ve davranışları iyi-kötü, günah-sevap, doğru-yanlış, güzel-çirkin gibi nitelendirmelere tabi tutulur. Bu durum farklı dinlere mensup bireyler arasında güzellik ve ahlak açısından farklılık gösterebileceğini gösterir. Bu farklılıklar ibadetten evliliğe kadar yaşamın her alanında görülebilir ve dinin kültürel yaşamdaki rolünü ortaya koyar (Tanrıverdi, 2018: 598).

İnsanoğlu her zaman karşılaştığı çeşitli olaylar karşısında manevi bir sığınak arayışı içerisinde olmuş ve bu arayış sırasında Allah'a ve dine bağlanarak tatmin bulmaya

çalışmıştır. Bu açıdan din manevi anlamda hayatın özünü oluşturan ve küresel hayata anlam katan dinamik bir kültürel kaynak olarak değerlendirilmiştir (Güneş, 2022: 37).

Dinin bir toplumun kültürünü nasıl etkilediğine dair birçok örnek vardır. Örneğin cenaze törenleri farklı kültürler arasında farklılık gösterir çünkü inançlar farklıdır. Türkiye'de örneğin, ölen bir kişi hemen defnedilir ve gömüldükten sonra yakın akrabaları tarafından ölen kişinin ruhuna ithafen düzenli aralıklarla yemek verilir. Ancak Madagaskar'da ölen bir kişinin defin işleminden sonra her yıl ölüm tarihinde mezardan çıkarılıp kıyafetleri giydirilerek halk arasında festivallere katılır. Bu şekilde ölümlerin ruhunun dolaştığına inanılır (Sıki, 2014: 10).

Türkiye ve Sudan, her ikisi de Müslüman ülkeler olmalarına rağmen, kültürel olarak ölümle ilgili küçük bir farka sahiptirler. Sudan'ın çoğu bölgesinde, ölen bir kişinin ailesi ve komşuları tarafından dışarıdan gelen misafirlere üç güne kadar yemek ikram edilir. Ondan sonra belirli bir süre boyunca komşular yemek getirerek ölen kişinin ailesinin yanına giderek destek olurlar.

2.2.2.2.3. Dil

Dil basitçe iletişim için kullanılan bir araçtır. Dil, iletişim, toplum gibi üç olgu birbirini tamamlayan ve besleyen niteliklere sahiptir. İletme, iletişim, bilgi yayma, paylaşım gibi kavramlar dilin ele alındığı konular arasında yer alır. Ancak üzerinde uzlaşılan ortak kavramın iletişim olduğu söylenmektedir (Güneş,2022: 15). Dil kültür gibi öğrenilebilen bir kazanım olduğu bilinir. Bebekler anne karnındayken bile sesleri duyar ve doğmadan önce dil gelişimine başlarlar. Doğumdan sonra özellikle ilk dört yılda dil gelişimi hızlı bir şekilde ilerler ve yaşam boyunca sürekli olarak devam ederek dil gelişimi mezara kadar sürer. Birey kendi kültürel çevresinde ve sunulan imkanlarla dilinin gelişimini sürdürür. Bu nedenle dilin sürekli bir öğrenme süreci olduğu bilinir (Güneş, 2022: 12). Dil insanların deneyimlerini kodlamak, analiz etmek, kategorize etmek ve yorumlamak için alışkanlıkla kullandıkları semantik bir sistemdir. Diller ve iletişim biçimleri kültürel gösterim sistemleri düşünce ve fikirlerin anlamlı bir şekilde somutlaştırıldığı araç olarak kabul edilebilir.

Dil kültürle sıkı bir bağlantıya sahiptir. Dil hiçbir zaman tamamen kültürle örtüşmez, aksine dil kültürün bir dalı bir alanı veya bir boyutudur. Dilin önemi açısından; dilin herhangi bir kültürel unsurla karıştırılmaması gerektiği belirtilmelidir. Hangi düzeyde ele alınır alınsın dil kültürün genel oluşumunda önemli bir rol oynar. Dil olmadan kültürün oluşmasının neredeyse imkânsız olduğu söylenebilir. Dil kültürel yapıyı bir arada tutan bir çimentodur, dil sayesinde kültür gelişir. Dil toplumda soyut ve somut kavramları içererek insanların geçmişi düşünerek gelecekle ilgili yorum yapmalarına yardımcı olur. Kültürün özel ve farklı yönlerini sağlayarak kültürler arasında farklılıklara neden olup kültürler arasındaki en önemli farkın dil olduğunu söylemek mümkündür. Dil kültürlerin değerleri ve özellikleri hakkında bilgi verir. Örneğin İngilizce, ticari ve endüstriyel faaliyetlerle ilgili bir kelime dağarcığı bakımından zengin bir dildir. Bu durum İngiliz kültürünün diğer kültürlere göre ticari üstünlüğünün bir göstergesi olarak değerlendirilebilir. Ekonomik olarak az gelişmiş ülkelerin dillerinde ise endüstriyel ve ticari kelimeler daha azdır. Bir ülkenin dili, o ülkenin kültürünün anahtarıdır (Emiroğlu, 2000: 17-18).

Çeşitli tanımlamalara dayanarak, kültür ve dil arasındaki ilişki şöyle ifade edilebilir, dil kültürlerin doğuşu, gelişmesi ve devamı için kritik bir faktördür. Başka bir deyişle her kültür dilin yardımıyla kendini geliştirme ve sürdürme imkanına sahiptir (Güneş, 2022: 38). Dil toplumlar arası kurumlar ve insanlar arasındaki ilişkilerin yanı sıra kişilerarası ilişkilerin de oluşturulması ve sürdürülmesinde önemli bir rol oynar. Dil, toplumda var olan maddi ve soyut her şeyin ifade edildiği bir araçtır. Aynı zamanda kültürel ve tarihi mirasın yeni nesillere aktarılmasını sağlayan bir araç olarak da bilinmektedir (Güvenç, 1979: 112).

2.2.2.2.4. Dünya Görüşü

Dünya görüşü oldukça soyut bir kavram olmakla birlikte, kültürlerarası iletişimi etkileyen algısal niteliklerin en önemli unsurlarından biridir. Basitçe ifade edilirse dünya görüşü insanların dinleri, evren, doğa ve benzeri felsefik kavramlara yönelik bakış

açılarını oluşturur. Dünya görüşü genellikle kişinin ruhuna derinlemesine yerleşen ve bilinçaltı düzeyinde etkili olan bir kavramdır. Çok kültürlü bir ortamda çelişen dünya görüşlerinin ortaya çıkabileceği durumlarda sorunlara neden olabilir. Örneğin birçok Asya ve Kuzey Amerika yerli kültürü insanların doğa ile uyumlu simbiyotik bir ilişki içinde olması gerektiğine inanan bir dünya görüşüne sahiptir. Bunun aksine; Afrika-Amerikalılara, insanların kişisel ihtiyaçlarını ve arzularını karşılamak için doğayı keşfetme, şekillendirmesi gerektiği kavramı aşılanmıştır. Bu iki farklı dünya görüşüne sahip ülkelerden gelen bireyler uluslararası bir çevre koruma planı oluştururken zorluklarla karşılaşabilirler. ABD'de herkesin hükümette eşit söz hakkı olduğu demokrasi anlayışı yaygındır. Bu Afganistan ve bazı Afrika bölgelerinde, yerel yönetimlerin merkezi hükümetten daha önemli olduğu düşüncesiyle karşılaştırılabilir (Samovar, Porter ve McDaniel, 2010: s. 14).

2.2.2.2.5. Eğitim Süreci

Her toplumda okul öncesi, üniversite ve üniversite sonrası eğitimden sorumlu kurumlar ve uzmanlar bulunmaktadır. Bu kurumlar örgün, yaygın, hizmet içi ve temel, mesleki ve teknik eğitim gibi çeşitli eğitim türlerine odaklanır. Eğitim sistemi yapılar inşa ederek, programlar geliştirerek öğretmenler, yöneticiler ve müfettişler atayarak işlevini yerine getirir. Ayrıca bu hizmetler için gerekli mali kaynaklar da sağlanır. Eğitim bilimleri bu kurumların ve hizmetlerin değerlendirilmesi, incelenmesi ve geliştirilmesiyle ilgilenir (Güvenç,1979: 110).

2.2.2.2.6. Yerleşmeler

Farklı yerleşim yerlerinde kültürel sistemin oluşumuna katkıda bulunan bireyler, gruplar, kurumlar ve hizmetler bulunmaktadır. Köylerden büyük kasabalara kadar değişen yerleşim tiplerinin planlanması, inşası ve yönetimi için birçok uzmana, mimara, planlamacıya ve teknisyene ihtiyaç duyulmaktadır. Yerel, ulusal ve uluslararası düzeyde faaliyet gösteren yöneticiler bu yerleşimleri ve aralarındaki ilişkileri düzenlemeye çalışırlar. Büyük ve karmaşık sanayi merkezlerinin ortaya çıkmasıyla birlikte "ekoloji"

adı verilen yeni bir bilim dalı ortaya çıkmıştır. Disiplinler arası bir disiplin olarak çevre bu görevlere ve hizmetlere yön verme çabası içerisinde. (Güvenc, 1979: 111)

2.2.2.2.7. Değerler

İnsanların hayatları boyunca kişisel olarak önemli veya önemsiz olarak tanımladıkları şeyler belirli bir dönemde tercih ettikleri ve değer verdikleri kavramları içerir. Bu kavramlar genellikle soyut isimlerle ifade edilir. Örneğin din, iş, boş zaman, aile ve arkadaşlar gibi kavramlar insanların bu şekilde derecelendirdikleri ve önemsedikleri alanlara örnek olarak gösterilebilir (Andreatta ve Ferraro, 2013: 41).

Ahlak ve estetik gibi, hayatta önemli kabul edilen şeyleri temsil ederler. Değerler arzu edilen ve istenmeyen arasında ayırım yapmak için kullanılır. Her insanın kendine özgü bir dizi kişisel değeri ve aynı zamanda paylaşılan bir dizi kültürel değeri vardır. Kültürel değerler belirsizliği azaltmak, çatışma olasılığını azaltmak, karar vermede yardımcı olmak ve sosyal organizasyonun yapılandırılmasına katkı sağlamak amacıyla bir kültür tarafından oluşturulan kuralların bir yansımasıdır. Kültürel değerler, insanların davranışlarının ardındaki motivasyonu sağlayan bir güçtür. Örneğin uyumlu sosyal ilişkilere büyük değer veren Japon kültüründen bir kişi muhtemelen dolaylı bir iletişim tarzını tercih edecektir. Bunun aksine bir Amerikalı vatandaşının daha doğrudan bir üslup kullanması beklenir çünkü Amerikalılar, iletişimlerinde genellikle doğrudan ifadeler kullanarak düşüncelerini ve duygularını açıkça ifade etme eğilimindedirler. Bu açık sözlülük, dürüstlük ve açıklığa verilen değerlerin bir yansımasıdır (Samovar, Porter ve McDaniel, 2010: 14).

2.2.3. Kültür Çeşitleri

2.3.3.1. Genel Kültür

Genel olarak bir milletin kültürü olarak tanımlanır. Ancak toplum sayısı kadar farklı genel kültür türü bulunabileceğini söylemek mümkündür. Dolayısıyla bir kültür türü veya toplum söz konusu olduğunda o toplumun genel kültürü dikkate alınır. Bu

durumda, genel kültür toplumun genel özelliklerini yansıtan bir yapıya sahiptir (Pembecioğlu, 2005: 26).

Genel olarak genel kültür farklı alt kültürlerin kesişimi olarak kabul edilir. Bir toplumun genel kültürü, inanç yapısı, değerleri, davranış kalıpları, hareketleri ve yaşam tarzlarıyla ilgilidir. Bu genel kültür içerisinde etnik bölgesel veya mezhepsel olarak ayrıcalıklara dayalı kendi özgün yaşam biçimleri ve değerleri olan alt kültürler ortaya çıkarır. Toplumda genel kabul gören kültürün dışında bireyler ve bazı topluluklar farklı seçimler yapma özgürlüğüne sahiptir. Çeşitli kombinasyonlar ve uygulamalar sosyal dokuyu bozmadığı sürece zenginlik olarak kabul edilebilir. Ancak diğer toplum üyelerine baskı yaparak veya bireyleri aşağılayarak alt kültürü üstün görmek sorunlara yol açabilir. Bu tür zorlamalar toplumda çatışmalara ve dengesizliklere neden olabilir (Şimşek vd., 2019: 65).

2.2.3.2. Alt Kültür

Ulusal sınırlar içinde bulunan farklı birimler ve kombinasyonlara "alt kültür" denilmektedir. Alt kültürler belirli kültürel özellikler açısından birbirinden farklılık gösterir ve farklı kombinasyonlara yönelirler. Kalkınma ve modernleşme çabaları ulusal sınırlar içinde farklılaşmayı alt kültürler (kültürel bölgeler) ulusal bir senteze doğru ilerlerken gelişmenin yarattığı nüfus hareketleri, kentleşme, sanayileşme, tabakalaşma ve sınıflandırma eğilimleri sürekli değişmektedir. Bu faktörler kültürel birimlerin sınırlarını sürekli olarak birleştirir, değiştirir ve ayırır (Güvenç, 1979: 116).

Alt kültür, temel olarak ana kültür tarzından ayrılmakla birlikte toplumdaki baskın kültürden biraz farklı olan ve genellikle azınlıklar tarafından benimsenen bir kültürdür. Alt kültürler, belirli sınırlar içinde farklı sentezler oluşturarak varlıklarını sürdürürler ve toplumdaki ortak kültürel değerlerin büyük bir bölümünü paylaşmalarına rağmen günlük hayatta farklı uygulama, ürün ve anlayışları benimserler . Bir toplumda, belirli insanlar veya gruplar için aynı yapıda bir kültür kavramı bulunmamaktadır. Bireyler arasında ve farklı gruplar arasında farklılıklar gözlemlenebilir. Bu farklılıklar bir kültür içinde alt kültürlerin oluşmasını sağlar (Özkablan, 2022: 18).

2.2.3.3. Maddi Kùltür ve Teknoloji

Ellerle dokunulamayacak şeyler normlar ve değerler gibi manevi kùltür olarak tanımlanırken, el ile dokunulabilecek şeyler maddi kùltür olarak bilinir. Maddi kùltür topluluktan topluluğa değişiklik gösterir. Örneğin şehirlerde yemek sofrada yenirken, geleneksel köylerde yer sofraları tercih edilir. İnsanlar yemek yerken çeşitli araçlar kullanırlar. Örnek olarak bazı insanlar çatal, kaşık ve bıçak kullanırken, bazıları ise ellerini veya çubukları kullanırlar.

Çok sayıda zengin ÷lke dünya genelinde yeni bir çağ olan "endüstriyel toplum" dönemine doğru ilerlemektedir. Bu dönemde bilgisayarlar ve yeni bilgi teknolojisi bir toplumun temel araçlarını temsil etmektedir. Sanayi toplumunda fabrikalar ve makineler merkezi bir öneme sahipken sanayi sonrası toplumda bilginin üretimi depolanması ve uygulanması önem kazanmıştır. Bugünlerde insanlar kendi evlerinde otururken bile uzaktan online alışveriş yapabilmektedir. Banka işlemleri ve fatura ödemeleri gibi işlemler de internet üzerinden kolayca yapılabilmektedir.

Sanayi toplumunda önemli olan "mekanik beceri" sanayi sonrası toplumda "sembolik becerinin" yerini almıştır. Sembolik beceri, konuşma, yazma, bilgisayar yazılımı kullanma ve sunum becerisi gibi yetenekleri ifade etmektedir. Bu nedenle tiyatroya, operaya gitmek ve roman veya şiir okumak gibi kültürel aktivitelerle uğraşan insanlar kültürlü olarak bilinirler. Kùltür popüler kùltür ve yüksek kùltür gibi iki farklı kategoriye ayrılmaktadır (Bahar, 2009: 59).

2.2.3.4. Popüler Kùltür

Popüler kùltür aynı zamanda kitle kùltürü olarak da bilinir ve toplumda daha geniş bir yaygınlığa sahiptir üstelik kolayca erişilebilir. Popüler kùltür eğlence odaklı bir süreci yansıtır.

Film, televizyon, müzik ve spor programları gibi unsurlar popüler kùltürün örnekleridir (Bahar, 2009: 60).

2.2.3.5. Yüksek Kùltür

Yüksek sosyal statüye sahip bireyler mevcut statülerini korumak amacıyla diğer gruplardan kendilerini ayırarak farklı yöntemlere başvururlar. Ancak bu yöntemler genellikle toplumun diğer kesimleri için kolaylıkla erişilemeyecek unsurlardır. Yüksek sosyal statüye sahip gruplar statülerini sürdürebilmek ve devam ettirebilmek için kültürel unsurlardan da faydalanırlar. Bu bağlamda, bir toplumu diğerlerinden ayıran kültürel kalıplara yüksek kùltür denir. Yüksek kùltüre sahip ve iyi eğitim almış insanlar arasında bir ilişki bulunmaktadır. Klasik müzik, resim, opera, romanlar ve ciddi şiirler gibi unsurlar yüksek kùltür kapsamında değerlendirilir. Bununla birlikte sosyologlar yüksek kùltür ile popüler kùltür arasındaki ayrımın doğru olmadığını savunmuşlardır. Kùltür bir toplumun yaşam tarzının tüm unsurlarını içerir. Yüksek kùltür veya popüler kùltür arasında hiçbirinin diğerinden üstün olduğunu söylemek doğru değildir. Her iki kùltür de farklı özelliklere sahiptir ve birbirini tamamlayan unsurları içermektedir (Bahar, 2009: 60).

2.2.3.6. Manevi Kùltür

Fiziksel kültürel öğeler, kùltürün somut yönlerini temsil etse de bir örgütün veya toplumun tüm kültürel bütünlüğünü yansıtmazlar. Bu nedenle manevi kùltür özellikle sosyo-psikolojik boyutuyla önemli hale gelir. İnsanların düşünceleri inançları ve değerleri somutlaşmadan insan hayatını etkileyen bir yapıya sahip olması hafıza yaşam tarzı veya bu değerlerin oluşturduğu manevi çevre değerleri manevi kùltürü oluşturur.

Etkili yönetim tarzı adil profesyonel yönetim, adil performans ve ödüllendirme sistemi, resmi ve gayri resmi grup koordinasyonu için örgütsel başarı, grup dinamikleri ve sosyal kurumun kabulü gibi faktörler manevi kùltüre örnek olarak verilebilir. Maneviyat konusunda etik bir kùltüre sahip olmayan veya kùltürünü yitiren örgütlerin sürdürülebilme ihtimali düşüktür. Üstelik kriz durumunda bu tür örgütlerin kolaylıkla kamuoyu tarafından eleştirilebileceği söylenebilir (Şimşek vd., 2019: 66).

2.2.3.7. Karşıt Kültür

Karşı kültür toplumdaki hâkim kültürlere karşı çıkan kişiler veya gruplar tarafından ortaya çıkan bir kültür türüdür. Her toplumun kendine özgü kültürü ve davranışları vardır. İnsanlar biyolojik olarak birbirlerine benzerken doğru-yanlış hakkındaki düşünceleri farklı olabilir. Karşı kültür genellikle toplumun yaygın olarak kabul ettiği kültürel kalıplara karşı çıkan bir kültür türüdür. Özellikle bazı toplumlarda karşı kültür gençlik hareketleriyle ilişkilendirilir. Karşı kültür karmaşık toplumlarda yaygın olan bir fenomendir ve modern batı toplumlarında farklı kültürel grupların ortaya çıkmasına neden olur. Karşı kültürün üyeleri yaşadıkları toplumun hâkim değerlerini sorgulayarak kendi kimliklerini oluştururlar (Bahar, 2009: 57-58).

2.2.4. Kültürel Unsur

Samovar ve diğerleri (2010) tarafından yapılan çalışmada kültürle ilgili unsurların kültürlerarası iletişim çalışmaları için büyük önem taşıdığı belirtilmektedir. Bu faktörler aşağıdaki şekilde sıralanmaktadır:

2.2.4.1. Algı

İnsanlar her gün bilişsel olarak anlam vermeleri gereken çok çeşitli uyarılarla karşı karşıya gelmektedir. Algı uyarılarını seçme, düzenleme ve değerlendirme sürecidir. İnsanların algıları kültürden güçlü bir şekilde etkilenir. Başka bir deyişle insanlar dünyayı görme, işitme, hissetme, tat alma ve hatta koku alma gibi deneyimleri, kültürün belirlediği kriterler aracılığıyla gerçekleştirir. Bu sebeple bireyin güzellik anlayışı, yaşlılara karşı tutumu, başkalarıyla ilişkili benlik kavramı ve hatta iyi ve kötüyü algılama şekli kültürel etkilere tabidir ve farklı sosyal gruplar arasında farklılık gösterebilir. Örneğin Vegemite, Avustralya'da tost ve sandviçlerde kullanılan bir maya özüdür ve bazen Avustralya'nın "ulusal yemeği" olarak adlandırılır. Bununla birlikte, Avustralya veya Yeni Zelanda dışında, bu tuzlu ve koyu renkli hamurun tadını hatta kokusunu seven çok az kişi bulunur (Samovar, Porter ve McDaniel, 2010: 13).

2.2.4.2. İnançlar, Değerler ve Tutumlar

İnançlar bir nesnenin veya olayın doğası hakkında bireyin sahip olduğu öznel fikirler olarak tanımlanabilir. Örneğin boğa güreşi Amerika Birleşik Devletleri'nde çoğu insan tarafından acımasız ve insanlık dışı olarak görülürken İspanya ve Meksika gibi ülkelerde bu sporu seven birçok insan bulunmaktadır. Yahudilik veya İslam gibi dinlere sıkı bağlı olan insanlar için domuz eti, mide bulandırıcı bir yiyecek olarak kabul edilir. Din açısından insanlar arasında büyük farklılıklar olduğu bilinmektedir. Örneğin birçok insan sadece tek bir tanrıya inanırken bazıları ise farklı inançlara sahip olabilir (Samovar, Porter ve McDaniel, 2010: 14).

2.2.4.3. Bilişsel Modeller

Kültürlerarası iletişimde kültürün bilişsel düşünme yaklaşımları üzerindeki etkisi problem çözme açısından önemli bir faktördür. Her kültürün kendi özgün düşünce kalıpları vardır ve bu kalıplar insanların sorunları çözme şekillerini etkilemektedir. Bir kültürde ortak olan düşünce kalıpları insanların birbirleriyle iletişim kurma ve etkileşimde bulunma şeklini etkiler. Ancak bir kültürde yaygın olan bir davranış veya yaklaşım başka bir kültürde sorun olabilir. Örneğin Japonlar ABD'deki iş görüşmelerinde daha önce çözülen konuları yeniden açma eğilimindedirler. Ancak Amerikalılara göre bu zaman kaybı olarak görülebilir. Japon perspektifine göre ise yeni konuların önceden çözülen konuların üzerinde etkisi olabilir. Bu örnekle farklı algılama biçimlerinin ne kadar önemli olduğunu kavramak ve bu farklılıkları kültürlerarası iletişimde nasıl yönetileceği konusunda öğrenme gerekliliğini göstermektedir (Samovar, Porter ve McDaniel, 2010: 14-15).

2.2.4.4. Sözlü Davranışlar

Kültürlerarası iletişimde dilin rolü oldukça belirgindir. İnsanların birinci veya ikinci dilleri ne olursa olsun, iletişim kurabilmek için bir ortak dil paylaşımları gerekmektedir. Bu noktada daha karmaşık bir durum ise kültür ve dil arasındaki ilişkidir. Çünkü biri diğeri olmadan var olamaz. Bir dil olmadan kültür oluşturmak ve sürdürmek mümkün değildir. Üstelik insanlar inançlarını, değerlerini, törelerini ve adetlerini birbirlerine ve

sonraki nesillere aktaramazlar. Kùltür insanların yerleşmelerine ve gelişmelerine, dillerini korumalarına yardımcı olur. Dil de aynı şekilde bir kültürel grubun nesnelere, olaylara, duygulara, deneyimlere, yerlere ve benzerlerine anlam yüklemesine yardımcı olan sembollerin bir dizisidir.

Paralel kelimesi kùltürün anlamı nasıl etkilediğini ve kùltürlerarası alışverişte yanlış anlamalara yol açabileceğini gösteren bir örnektir. Örneğin Amerika Birleşik Devletleri'nde birine "paralel" dendiğinde bu genellikle iki nesnenin aynı doğrultuda hareket ettiğini ifade eder. Ancak Japon dilinde "paralel" kelimesi, iki tarafın birbirine benzemediğini belirtmek için kullanılır çünkü paralel doğruları (heiko-sen) asla yaklaşmaz. Bu farklı kullanımlar kùltürler arasında iletişimde yanlış anlamalara ve karışıklıklara neden olabilir (Samovar, Porter ve McDaniel, 2010: 15).

2.2.4.5. Sözlü Olmayan Davranışlar

Kùltürlerarası iletişimde diğer bir kritik faktör de jestler, yüz ifadeleri, göz kontağı, duruş ve hareket, dokunma, giyim gibi sözel olmayan davranışların kullanımı ve bunlara verilen anlamların doğrudan kùltür tarafından etkilenmesidir. Sözel olmayan davranışların uygunsuz veya yanlış şekilde kullanılması kùltürler arasında kolayca yanlış anlaşılmalara ve bazen de hakaretlere neden olabilir.

Kùltürlerarası iletişimde dikkat çeken bir davranış ses çıkarmadan selam verme örneğidir. Örneğin Amerika Birleşik Devletleri'nde erkekler arasında tokalaşma yaygın bir davranıştır, ancak Orta Doğu kùltürlerinde nazik bir tutuş tercih edilir. Meksikalılar genellikle tanıdıklarına el verirken birlikte kucaklaşırlar (abrazo). Rus erkekleri ise arkadaşlarını kucaklar ve yanaklarından öperler. Japonya ve Hindistan gibi bölgelerde insanlar geleneksel olarak selam vermek için eğilirler. Japon erkekleri selam verirken ellerini vücutlarının yan tarafına yerleştirerek belinden eğerler ancak alt sıradaki kişi önce eğilir ve daha aşağıya dalma gösterir. Hindistanlılar ise başlarını ve omuzlarını hafifçe eğip elleri göğüslerinin ortasında dua pozisyonunda selam verirler, buna "namaste" denir. Göz teması kültürel açıdan önemli bir diğer sözel olmayan iletişim

davranışını etkiler. Amerikalılar için doğrudan göz teması önemlidir ve bir görüşme sırasında iyi bir izlenim bırakmanın bir yolu olduğunu düşünürler. Ancak bazı kültürlerde doğrudan göz teması kaba veya tehdit edici olarak kabul edilir. Örneğin bazı yerli Amerikalılar (Kızılderililer) arasında çocuklara, yetişkinlere saygı göstermek için göz temasından kaçınmaları öğretilir. Japonya'da ise sunum sırasında seyircilerin gözlerini kapatarak dinlemeleri oldukça yaygın bir durumdur. Bu durum dinlemeyi kolaylaştırdığını düşünülmektedir. Sözlü olmayan davranışlar, yüz ifadeleri ve vücut dili gibi araçlarla iletişimi sağlamak için bir kodlama sistemiyle oluşturulur. Bu davranışlar kültüre özgüdür ve kültür aracılığıyla farklı sosyal etkileşimlerde hangi davranışın uygun olup olmadığı belirlenilmektedir. Ancak bir davranışın bir kültürde uygun ve kibar görülmesi başka bir kültürde saygısız ve hatta aşağılayıcı olabilir. Bu nedenle kültürlerarası iletişimde bulunan insanlar vücut dillerinin etkileşimleri nasıl etkileyebileceği konusunda sürekli bir farkındalık geliştirmeye çalışmalıdırlar (Samovar, Porter ve McDaniel, 2010: 15-16).

Sözlü olmayan iletişimin bilinçsizce gerçekleştiği ve bu nedenle kontrol edilmesinin zor olduğunu belirtmek son derece önemlidir. Bu durum, Avrupalı ve Amerikalı yöneticilerin buna dikkat etmelerinin ne kadar önemli olduğunu vurgular. Aksi takdirde yanlış mesajlar gönderme riskiyle karşı karşıya kalabilirler. Bu da sonuçsuz bir müzakereye, çalışanın motivasyonunun düşmesine veya insanlar arasındaki iletişimin zorlaşmasına neden olabilir. Ayrıca uygulayıcılar jestlerin kullanımındaki tutarsızlıklara da dikkat çektiler. Örneğin Kızılderililer sık sık başlarını iki yana sallayarak "evet"i ifade ederken batı kültüründe bu hareket "hayır" anlamına gelir (Samovar, Porter ve McDaniel, 2010: 174).

2.2.4.6. Bağlamsal Etkiler

Kültür belirlenmiş bir dizi kural olarak tanımlanır ve bir grup insan tarafından sosyal etkileşimi yönlendirmek için kullanılır. Bu kurallar doğru iletişimsel davranışların ne olduğunu belirlemenin yanı sıra hem fiziksel hem de sosyal (durumsal) bağlamlarda sözlü ve sözlü olmayan unsurları içerir. Örneğin kültür insanlara cenazeye şort ve tenis

ayakkabısıyla gitmenin bağlamsal olarak uygunsuz (yani saygısız) olduğunu öğretir. Bağlam kültürlerarası iletişim etkileşimlerinde önemli bir faktördür ve genellikle belirli ortamlara göre kurallar değişir. Örneğin Amerikalıların çoğu için kilise ayinleri ciddi bir olaydır ancak Afrika kökenli Amerikalılar için ayinler geleneksel olarak daha canlı ve gösterişli toplantılardır.

Almanya'da genellikle restoranlarda ortamların sakin olurken, İspanya'da restoranlarda konuşma tarzının daha yüksek sesli ve hareketli olduğu söylenmektedir. ABD üniversitelerinde öğrencilerin öğretmenlerle daha aktif ve etkileşimli olmaları beklenirken Japonya'da öğretmenlerin derslerini çok az veya hiç etkileşim olmadan vermesi beklenir. Bu örnekler kültürlerarası iletişimde bulunan insanların, kültürel kuralların farkında olmanın ve iletişim bağlamını yönetmenin ne kadar önemli olduğunu vurgulamaktadır. Değişim sürecinde yer alan tüm tarafların kültürün iletişimin bağlamsal yönlerini nasıl etkilediğine duyarlı olmaları önemlidir. Aksi takdirde karşılaşılan zorluklar kaçınılmaz hale gelir ve iletişim olumsuz bir şekilde etkilenir (Samovar, Porter ve McDaniel, 2010: 16).

2.2.5. Dil ve Kültür İlişkisi

Bir dili öğretmek veya öğrenmek bir başka kültüre erişmenin ve dolayısıyla kültürlerarası anlayışı ve iletişimi geliştirmenin mükemmel bir yolu olabilir. Öğrenme ve öğretme süreci dil ve kültür öğreniminin temelde birbiriyle ilişkili olduğu ve bu karşılıklı ilişkinin öğretme ve öğrenme süreçlerinin merkezini oluşturduğu fikriyle başladığında gerçekleşebilir. Bir dil onu konuşan insanların kültürüne açılan bir pencere olarak kabul edilir. Dil ve kültür arasındaki sıkı bağlantının yanı sıra dil çalışması kültürel antropologlar için saha çalışması sırasında iletişimin pratik gereklilikleri nedeniyle oldukça önemlidir.

Bir kültürü dilini öğrenmeden tam anlamıyla anlamak imkânsız değilse bile zor olacaktır. Benzer şekilde, bir dili kültürel bağlamından bağımsız olarak öğrenmek de mümkün değildir. Bu sebeple etkili bir dil öğretmeni, İngilizce ana dili olan öğrencilere

yalnızca kelime bilgisi ve gramerden daha fazlasını öğretmek amacıyla yeme alışkanlıkları, ahlaki kurallar ve davranış özellikleri gibi konuları da içeren bir eğitim sunacaktır (Andreatta ve Ferraro,2013: 121-122).

Örneğin şahıs zamirlerinin öğretilmesi, dillerin kültürlerinin çeşitli yönlerine girmek için mükemmel bir fırsat olarak kabul edilir. Ayrıca bu zamirlerin öğretimi dilin sosyal davranışın temel ve yakından bütünleşik bir unsuru olarak gözlemlenmesi için eşsiz bir fırsat sunar. Yanlış zamir seçimi yanlış anlaşımaların ortaya çıkmasına ve hatta konuşmacı üzerinde olumsuz etkiler bırakmasına neden olabilir. Örneğin bu konuyla ilgili şöyle bir olay yaşanmıştır. Hızla arabayı süren bir Alman sürücü polis tarafından durdurulduğunda sinirlenerek ana dilindeki zamirlerin temel kurallarını unutmuştu. Kendisini durduran memura "Du" zamirini kullanmış, ancak "Du" zamiri yakın olmayan kişilere söylenmez. Bu nedenle Alman sürücü du zamiri kullandığı için ona bir miktar para cezası kesmiştir. Bir dilin öğretilmesi veya öğrenilmesiyle birlikte o dili konuşan insanların kültürleriyle bağlantı kurmanın başka önemli bir nedeni de bulunmaktadır. Dili öğrenmek için o dilin ilk dili veya ikinci dili olması fark etmeksizin iki temel koşul gereklidir: motivasyon ve dilin kullanım fırsatlarına sahip olma. Dil öğrenmek için motivasyon ve dilin kullanım fırsatları birbirine bağlıdır. Eğer bir dilin kullanma fırsatı yoksa, öğrenme motivasyonu zamanla zayıflar ve sonunda kaybolur. Bir dilin sık iletişim için kullanılmaması durumunda dil becerileri zamanla azalabilir ve nihayetinde kaybolabilir. İlk olarak aktif düzeyde yani konuşma ve yazma becerileri etkilenecektir. Ardından pasif düzeyde yani dinleme ve okuma becerileri yavaş yavaş zayıflayacaktır.

Birçok ikinci dil öğrenen kişi iletişim fırsatlarının sınırlı olması nedeniyle ikinci dilini akıcı bir şekilde konuşamayabilir. Dünyada birçok ülkede insanların iletişim için başka bir dil kullanma ihtiyacı veya imkânı bulunmamaktadır. Dil öğrenimi okullar ve üniversitelerde eğitimin bir parçası olduğu için öğrencilerin kendi kültürlerinin yanı sıra diğer kültürleri de daha iyi anlamalarını sağlayabilir (Samovar, Porter ve McDaniel, 2010: 53-54).

2.2.6. Kültür Dili Nasıl Etkiler?

Kültürün bir dilin gramer yapısını nasıl etkilediğini araştırmak için az sayıda çalışma yapılmış olmasına rağmen kültürün kelime dağarcığını nasıl etkilediğini gösteren birçok kanıt bulunmaktadır. Genel olarak herhangi bir dilin kelime dağarcığı o kültürde uyum açısından önemli kabul edilen kelimeleri vurgulama eğilimindedir. Kültürel vurgu olarak bilinen bu fikir kelime dağarcığının boyutuna ve uzmanlaşmasına yansıdığı doğru bir gözlemdir.

İngiliz kültüründe teknolojiye mesleğe değer verilmesi gibi basit bir nedenden dolayı standart Amerikan İngilizcesindeki birçok kelime teknolojik aparatlara (mikroçip ve giriş valfi gibi) ve mesleki uzmanlıklara (öğretmen ve çocuk doktoru gibi) atıfta bulunur. Bununla birlikte İngiliz dili Kuzey Amerikalıların kültürüne uygun bir kelime dağarcığı sağlayıp onların etkili kültürel adaptasyonuna yardımcı olmaktadır.

Sudan'ın pastoral bir halkı olan Nuer günlük hayatta sığırlarla yoğun olarak uğraştıkları için kültürlerinin kelime dağarcığını genişletme yoluyla dili nasıl etkilediğine iyi bir örnek teşkil eder. Nuer dilinde sığırların renkleri, işaretleri ve boynuz konfigürasyonu gibi fiziksel özelliklerini tanımlamak ve ayırt etmek için geniş bir kelime dağarcığı kullanılır. Nuer halkının sığırlara ve pastoral yaşam tarzına özgü detaylara önem verdiğini ve bu detayları ifade etmek için zengin bir dil kullanıldığını gösterir. Nuer topluluğunda sığırları tanımlamak için kullanılan on ana renk terimi şunlardır: beyaz (bor), siyah (araba), kahverengi (lual), kestane (dol), sarımsı (yan), fare grisi (lou), defne (thiang), kumlu gri (lith), mavi ve çilekli meşin (yil) ve çikolata. Bu renk terimleri, çeşitli işaret deseni seçenekleriyle birleştirildiğinde birkaç yüz farklı kombinasyon oluşturur. Bu zengin renk ve işaretlendirme sistemi Nuer topluluğunun sığırları tanımlama ve ayırt etme konusundaki hassasiyetini yansıtır (Andreatta ve Ferraro, 2013: 122).

2.2.7. Dilsel Stil

Bugün dünyada konuşulan yaklaşık altı bin dil birbirini anlamaz ve benzersiz kelime dağarcığı, gramer sistemi ve söz dizimine sahiptir. Her dilin kendine özgü bir dilbilimsel tarzı vardır. Dil grupları arasında sesbilimsel, morfolojik, sözdizimsel ve semantik farklılıklar bulunabilir.

Dilbilimsel gruplar arasında iletişim tarzları konusunda farklılıklar vardır. Bazı dil grupları doğrudan ve açık mesajlar göndererek iletişim kurmayı tercih ederken diğer gruplar daha örtük ve dolaylı bir iletişim tarzını benimser. Bu farklılık dilin kültürel ve sosyal bağlamından kaynaklanabilir. Örneğin, Kanada ve Amerika gibi belirli eyaletlerde insanlar genellikle kesin doğrudan ve açık bir iletişim tarzı benimserken bazı Asya kültürlerinde iletişim daha belirsiz örtük ve kesin olmayan bir şekilde gerçekleşebilir, bu kültürlerde iletişim sözlü olmayan ipuçlarına ve sosyal bağlama dayalı olarak daha belirsiz, örtük ve kesin olmayan bir şekilde gerçekleşir. Bazı Asya kültürlerinde iletişimde göz teması, jestler, beden dilinin kullanımı ve sessizlik gibi faktörler büyük bir öneme sahiptir. Bu kültürlerde iletişimdeki farklılıklar dilbilimsel tarzı ve kültürel iletişimi kodlarının çeşitliliğine işaret eder. Ancak bu farklı dilbilimsel yaklaşımlar kültürler arasında yanlış anlaşılmalara neden olabilir (Andreatta ve Ferraro, 2013: 125).

2.2.8. Dil, Milliyetçilik ve Etnik Kimlik

Dil ulusal ve etnik kimliklerin oluşumunda önemli bir sembolik işlev oynadığı kabul edilmelidir. Bazı güçlü siyasi gruplar veya liderler ulus-devlet içinde birliği teşvik etmek amacıyla yerel dilleri bastırma eğiliminde olabilirler. Tanzanya bu konuda güzel bir örnek olarak gösterilebilir. 1960'ların başında bağımsızlığını kazanan Tanzanya, bir ulusu birbirini anlamayan 120 farklı dil ile yönetmek durumunda kaldı. Swahili çeşitlilik açısından zengin bir dildir, hükümet tarafından bir ulusu yönetmek için resmi ulusal dil olarak belirlenmiştir. Sonuç olarak parlamento, devlet kurumları ve tüm okullar Svahili dilini kullanmaya başlamıştır. Swahili (Araplaştırılmış bir Bantu dili) ve

kimsenin anadili olmamasına rağmen ortak bir dil olarak kullanılmaktadır. Resmi dillerin oluşturulması, diğer durumlarda her zaman planlandığı gibi gerçekleşmemiştir. Örneğin Hindistan hükümeti Hintçeyi Hindistan'ın resmi dili yapma girişimlerinden vazgeçmek zorunda kalmıştır. Bunun nedeni ülkenin Hintçenin konuşulmadığı bölgelerinde çıkan isyanlardır (Andreatta ve Ferraro,2013: 128).

2.3. Kültürlerarası İletişim Kavramı

2.3.1. İnsan İletişimi

"İletişim" kelimesi paylaşmak anlamına gelen Latince "communicare" kelimesinden türetilmiştir. Bu nedenle iletişim farklı insanlar arasında bilgi, fikir ve inançların paylaşılması sürecini ifade eden bir kavramdır. İletişim boyutu ve mesafesi ile değişebilir ve iletişimin kapsamına bağlı olarak değişiklik gösterebilir. İletişim konusu ele alındığında insanların paylaştığı ortak noktalar vardır. İletişimde merkezi bir rol oynar ve insanlar arasında anlamın paylaşılmasını sağlar. Bu nedenle iletişim anlam paylaşma süreci olarak tanımlanabilir (Adekunle, 2006: 7).

İnsan iletişimi bireylerin fikirlerini belirli bağlamlarda semboller kullanarak birbirlerine aktarma çabası olan dinamik bir süreçtir. (Samovar, Porter, McDanielve Roy, 2015: 28). İletişim insanların toplumsal varoluşunu sağlayan önemli bir bağlantıdır. İnsanlar sosyal etkileşimin bir sonucu olarak aynı coğrafi sınırlar içinde ve ötesinde bir araya gelirler. Bu sosyal etkileşim insanların farklı ideolojilerin, anlamların, inançların, anlayışların, ilgilerin, yönelimlerin vb. değişimini veya paylaşımını içerir. "İletişim" kelimesi, kullanım şekline ve içeriğe bağlı olarak farklı anlamlara sahip olan bir kavramdır. Belirli bir anlamı vurgulamak için bazı sıfatlarla nitelendirilebilir veya bileşik kelimeler oluşturmak için ön eklerle birlikte kullanılabilir (Adekunle, 2006: 6).

İletişim, alan, mesafe, maliyet, zaman veya başka herhangi bir değişkenle kısıtlanmaz. Ancak iletişim teknolojileri olmadan, iletilen mesajların hedeflerine ulaşacağı garanti edilemez. İletişim ne kadar uzakta olursa olsun, iletişim teknolojilerinin desteği olmadan mesajların hedefe ulaşmasını sağlamaz. İletişim teknolojileri önemli bir etki yaratır

ancak başarılı iletişim için yalnızca teknolojiye dayanmak yeterli değildir. İletişimin etkili olabilmesi için, teknolojiyi doğru bir şekilde kullanmanın yanı sıra iletişim becerilerine ve diğer iletişim faktörlerine de özen göstermek gerekmektedir. Mesafe, zaman ve mekân gibi engeller iletişimi oluşturan insanlar veya diğer varlıklar arasında hareket etme ve tepki verme şekillerini engellemez. İletişim kalıpları ve yöntemleri bir grup, bölge veya ülkeden diğerine farklılık gösterebilir. İletişim bir kültürü diğerinden ayıran temel bir unsurdur çünkü iletişim kültürel varlıklar arasında önemli bir rol oynar (Adekunle, 2006: 6-7).

2.3.2. İnsan İletişiminin Unsurları

Birincisi: Bir kişi bir fikri, duyguyu, deneyimi veya herhangi başka bir şeyi başka bir kişiyle paylaşmak istediğinde iletişimin kaynağı kendisi olur. İletişim hem gönderenin hem de alıcının mesaj gönderip almasıyla gerçekleşir. İletişimin iki yönlü bir süreç olmasının nedeni budur. Yani, birine mesaj gönderdiğinizde iletişim kurduğunuz kişi de size mesaj gönderir ve böylece her iki taraf da aynı anda iletişimde bulunmuş olur.

İkincisi: Zihinler arası doğrudan bir temas olmadığından dolayı insanların hissettikleri ve düşündükleri şeyler doğrudan diğer insanlarla paylaşamazlar. Bu nedenle insanlar içsel durumlarının sembolik temsillerine güvenmek zorundadırlar. Bu durum bizi ikinci bileşene götürüyor kodlama dahili bir faaliyettir. Bir mesajın oluşturulması kaynak olarak sözlü veya sözsüz sembollerin seçimiyle gerçekleşir. Duyguları sözlere ve eylemlere dönüştürme süreci evrensel olmakla birlikte, seçilen sözcükler seçilen kelimeler veya eylemler ile bunların nasıl bir araya getirildiği, kullanılan dilin kültürüne dayanır.

Üçüncüsü: Mesaj kodlamanın bir sonucu olarak ortaya çıkar. Mesaj kaynağın belirli bir anda benzersiz durumunu ifade etmek için kullanılan yazılı, görsel, sesli veya sözsüz sembollerin bir koleksiyonudur. Kodlama içsel bir süreç olurken mesajların iletilmesi ise harici bir faaliyettir.

Dördüncüsü: Mesajların bir kişiden diğerine ulaşması için bir iletişim aracına ihtiyaç vardır. Bu araçlar, iletişimi sağlamak için kullanılır ve farklı biçimlerde olabilir.

Beşincisi: Bir mesaj oluşturulduktan sonra bir iletişim aracıyla iletilerek bir alıcıya gönderilmelidir.

Altıncı: İletişim sırasında alıcı mesajın kodunu çözer. Bu aşamada ise alıcı gönderici tarafından üretilen davranışlara anlam yükler.

Yedincisi: Bir mesaj başka bir kişiye gönderildiğinde genellikle o kişinin tepkisini algılamak önemlidir. Bu tepkiler sözcükler şeklinde olabilir veya sözlü olmayan tepkiler de olabilir. Mesaja verilen yanıtın algılanması ve anlaşılması ise geri bildirim olarak adlandırılır.

Sekizincisi: Mesaj gönderirken kaynak yalnızca alıcıya yönelik iletişimde bulunan tek faktör değildir. Her iletişim olayı birbirleriyle rekabet eden birçok uyarının varlığıyla karakterize edilir (Samovar, Porter, McDaniel ve Roy, 2015: 28-29).

2.3.3. İletişimin Temel Özellikleri

Samovar ve diğerlerinin (2015) Kültürlerarası İletişim " Communication Between Cultures" adlı kitabında, iletişimin temel özellikleri bu şekilde sınıflandırılmıştır:

2.3.3.1. İletişim Devimsel Bir Süreçtir

İletişim geri alınamayan bir süreç olduğu için dinamik olarak tanımlanabilir. Bir kez ortaya çıkan bir kelime veya eylem geri alınamaz. Aynı şekilde bir olay bir kez gerçekleştiğinde bir daha aynı şekilde gerçekleşmez. Örneğin bir insanın aynı zamanı tekrar yaşaması mümkün değildir. "Dinamik süreç" ifadesi iletişimin mesaj gönderme ve alma sürecinde aynı anda çalışan bir dizi değişkeni içerdiğini ifade eder. İletişimin taraflarından her biri birbirini aynı anda gözlemleyerek, dinleyerek, konuşarak, düşünerek ve hatta gülümseyerek veya dokunarak tepki verir (Samovar vd., 2015: 30).

2.3.3.2. İletişim Simgeseldir

"Semboller ve referanslar arasında doğuştan gelen bir bağlantı bulunmamaktadır. İlişkiler keyfi olarak oluşur ve genellikle kültürden kültüre değişiklik gösterir. Yani tüm kültürler semboller kullanır ancak genellikle bu sembollere kendi anlamlarını yüklerler. Örneğin İspanyolca konuşanlar sadece "köpek" için "perro" demezler; aynı zamanda bu kelimeyi duyduklarında oluşan zihinsel görüntü muhtemelen Mandarin Çincesi konuşan birinin "köpek" anlamına gelen "gou" kelimesini duyduğunda oluşan zihinsel görüntüden oldukça farklı olabilir. Semboller farklı anlamlar taşımanın yanı sıra kültürler bu sembolleri farklı amaçlar için de kullanır. Semboller insanların kişisel gerçeklerini paylaşmalarına fırsat tanır. Kültürlerarası iletişim çalışmaları için sembol kavramı oldukça önemlidir çünkü semboller kültürler arasında iletişim kurmanın bir yolu olarak kullanılır. Semboller insanların farklı kültürler arasında anlam ve anlatım biçimleri üzerindeki farklılıkları anlamalarına ve kültürel anlayışı geliştirmelerine yardımcı olmaktadır (Samovar vd., 2015: 31).

2.3.3.3. İletişim Bağlamsaldır

Daha önce belirtildiği gibi iletişim, dinamik bir süreçtir ve daha büyük bir sistem içinde yer alırken birçok bileşeni içerir. Bu bileşenlerden biri de bağlamdır. Bağlam ve çevre, insanların kelimelere ve sembollere verdikleri anlamları belirlemede yardımcı olur. Ayrıca bilinçli veya bilinçsiz bir şekilde bağlam, hangi davranışların tercih edildiğini ve hangilerinin uygunsuz görüldüğünü belirlemede rol oynar. Kıyafet, dil, sözlü olmayan davranışlar, konu seçimi ve kelime dağarcığı bağlama göre uyarlanır. Örnek vermek gerekirse bir erkeğin üniversiteye gitmeden önce herhangi bir hava koşulunda bile gömlek giymesinin beklendiği bir durum söz konusudur. Ancak aynı erkeği bir futbol stadyumunda gözlemlendiğinde birçok erkeğin gömleksiz olduğunu görmek normaldir. Bu durum sosyal açıdan bağlama veya çevreye bağlı olarak kabul edilebilir bir durumdur. Bir kelimenin anlamı kullanıldığı bağlama bağlı olarak değişebilir. Örneğin "nasılsın" kelimesi, arkadaşlar arasında kullanıldığında genellikle haldan sormak anlamına gelirken bir doktorun hastaya sorduğunda daha çok hastanın fiziksel durumuyla ilgili bir yanıt beklenir. Bu nedenle bir kelimenin anlamını tam olarak

anlamak için, kullanıldığı bağlamı ve iletişimde yer alan unsurları dikkate almak önemlidir (Samovar vd., 2015: 31-32).

2.3.3.4. İletişim Benliğe Dönüşür

"Amerikalı filozof Emerson "Ne yaparsak yapalım nereye gidersek gidelim üzerinde çalıştığımız ve öğrendiğimiz tek konu benliktir" şeklinde bir söz söylemiştir. Emerson iletişim terimlerini kullansa da kullanmasa da insanların kendileri hakkında düşünme, dünyayı nasıl tanımladıklarını, gözleme yeteneklerini, geçmişleri, bugünleri ve gelecekleri üzerine düşünme kapasitelerine sahip oldukları fikrini ima etmektedir. Genel olarak, insanlar iletişim kurdukları zaman benmerkezcilik denilen bir duruma düşebilirler (Samovar vd., 2015: 33-34).

2.3.3.5. İletişimde İletişimsizlik

Antik Yunan filozofu Herakleitos "Aynı nehre iki kez giremezsiniz çünkü başka sular sürekli size doğru akar" demişti. Herakleitos iletişim bağlamında bir mesajın iletilmesinden sonra geri alınamayacağını vurguluyordu. Bir örnek olarak, iki yakın arkadaş tartışırken biri diğerine en çok canını yakacak bir şey söyler ve ardından "çok üzgünüm" dese bile ve gerçekten üzgün olsa da önceden verilen mesajın geri alınamayacağı söylenebilir. Her iki mesaj da alınmış olsa da dahili olarak yanıtlanmıştır. Bunun nedeni iletişimin geri döndürülemez olmasıdır. Bir Çin atasözü ise bu önemli noktayı şöyle ifade eder "Ağızdan dökülen sert sözü, bir araba ve altı atla telafi edilemez" (Samovar vd., 2015: 33-34).

2.3.3.6. İletişim Sonucu Kapsar

Yukarıda bahsedildiği gibi iletişim bağlamında gönderilen mesajlar bir kez gönderildikten sonra geri alınamaz ve başkasını etkiler. Ayrıca davranışları da değiştirir. Bu biyolojik bir gerçektir. Başkalarının seslerine ve hareketlerine tepki vermek insanlar için kaçınılmazdır ve mesajlara verilen yanıtlar derece ve tür açısından değişebilir. İnsanların mesajlara verdikleri yanıt veya sonucunu görmek zaman alabilir, dakikalar, günler hatta aylar sürebilir. Örneğin çocukken bir öğretmenin "Kuşlar da insanlar gibi acı çeker, hisseder" dediği bir durumda 20 yıl sonra yemek yerken bu sözlerin aklınıza

gelmesi vejetaryen olma kararı alabilme ihtimali vardır. Başka bir deyişle mesajların gücünü hatırlamak ve iletişim eylemlerinin etik sonuçlarını göz önünde bulundurmak önemlidir çünkü bu sonuçları kabul etmek isteseyiz de istemeseyiz de insanlarla her mesaj alışverişinizde onları değiştirebilirsiniz. Kısacası insanlar vermiş oldukları mesajlarla bireylerin davranışlarını değiştirebilirler.

Herkes mesajları alıp yanıtlarken hem mesajın hem de yanıtın doğası kültüre dayanmaktadır. Sevilen birini kaybetmenin nefes almak kadar doğal bir şey olduğu bir gerçektir ancak farklı kültürlerin bu kederle başa çıkma veya ifade etme konusunda farklı gelenekleri bulunmaktadır. Bu çeşitli biçimler yüksek sesle ağlamaktan metanetli bir tavra kadar uzanabilir (Samovar vd., 2015: 34- 35).

2.3.3.7. İletişim Karmaşık Bir Süreçtir

İletişim, kontrol etmeyi, bilgilendirmeyi, ikna etmeyi ve başkalarıyla ilişki kurmayı içerebilir. Birine merhaba demek gibi en basit eylemler bile birçok fiziksel ve zihinsel aktiviteyi içerir. Aynı anda rol oynayan sayısız biyolojik ve fiziksel faktör vardır. Üstelik her insan biyolojik ve fiziksel olarak birbirinden farklı birçok özelliğe sahiptir. Kültürel boyutlar eklenince iletişim daha da karmaşık hale gelir. Tüm kültürler semboller kullanarak gerçekliklerini paylaşırsa da belirli gerçekler ve kullanılan semboller genellikle oldukça farklıdır. Örneğin selamlama şekilleri kültürden kültüre değişir; bazıları kucaklaşarak selam verirken bazıları sessizce eğilerek selam verir (Samovar vd., 2015: 36).

2.3.4. İnsanlar Neden İletişim Kurarlar?

İletişimsiz bir hayat hayal etmek bile çok zor olan bir şeydir, iletişim olmaması birçok şeyin kaybolmasına neden olabilir. Adekunle'ye göre (2006), insanların iletişim kurma sebepleri şunlardır:

İletişim: Ruh halimizi ve insanların ruh halini ifade etmelerini sağlar. İnsanlar iletişim kurdukları zaman ne düşündüklerini, mutlu, kızgın, aşırı hevesli, aç veya gergin

olduklarını anlatabilirler. İletişim diğer insanların ruh halini etkilemek, değiştirmek, kötüleştirmek veya tam tersi olmak için kullanılabilir. Örneğin bir kişinin sert bir sözü diğerini daha çok kızdırabilir, tartışmaya yol açabilir ve iki kişi arasındaki iletişimi zorlaştırabilir.

Bilgilendirmek: İletişimin temel amaçlarından biri bilgilendirmedir. Bilgi önemli kararların alındığı bir kaynak olarak görülür. Bilgilendirmek insanları yakındaki veya uzaktaki olaylardan haberdar etmek anlamına gelir. Haberler ve raporlar buna birer örnektir.

Eğitmek: İletişim işlevi, insanlara bilmesi gereken bilgileri veya görevleri yapmak için gereken becerileri öğretmek olduğunda eğitim amacını taşır. Bilgi iletişime dahil olan kişilere konuşma yoluyla aktarılır veya değiştirilir.

Eğlenmek: İnsanlar arasındaki çoğu iletişim etkileşimi bu amaca hizmet etmeye eğilimlidir. İnsanlar canlandırılır ve en iyi halleri iletişim yoluyla ortaya çıkar. Komedyenler yerel ve uluslararası medyanın yanı sıra insanları can sıkıntısından endişeden ve sıkıcı anlardan kurtaracak iletişim fırsatları sağlarlar (Adekunle, 2006: 9-10).

2.3.5. İletişimin Türü

Başkalarıyla etkileşimin bir türü iletişimdir. İletişim yoluyla insanlar başkalarıyla güçlü ve verimli bir ilişki kurabilirler. Bununla birlikte yanlış iletişim ilişkileri engelleyebilir. Sözlü ve sözsüz mesajların iletimi iletişimin resmi tanımını temsil eder. Gönderici, alıcı ve iletişim kanalı, iletişim sisteminin üç temel unsuru olarak görülür. Bu modeller aracılığıyla iletişimin akışını engellemek için farklı engeller kullanılabilir. Ancak sağlıklı iletişim öncelikle bilgi edinmeye odaklanır. Öğrencilerin günlük yaşamda iletişimin değerini fark etmelerine yardımcı olmak için çeşitli eğitim sistemleri sağlıklı iletişim biçimlerini uygulamaktadır (İbrahim, 2022: 3).

Grup Ortamı: Bu iletişim şekli küçük bir gruba odaklanır. Küçük bir grup insan bu şekilde iletişim kurarken pek çok konuda farklı bakış açılarını korurlar. Herkes belirli bir konuyu birlikte değerlendirdiği için bu iletişim yöntemi önemli geri bildirimler sunar. Bu tür gruplarda beden dili çatışmalar ve grup kararları ile etkileşim sağlanmaktadır.

Kitle İletişim Araçları: Bu iletişim şekli büyük bir kitleyi hedefler. Diğer iletişim biçimlerinden farklı olarak kitle iletişimi öncelikle bilgiyi geniş bir izleyici kitlesine yaymaya odaklanır. İletim ortamları diğerlerinden çeşitli şekillerde farklılık gösterir. Bu tür iletişimde radyo, televizyon gibi elektronik yayınlar kullanılmaktadır (İbrahim, 2022: 3-4).

2.3.6. Kültürlerarası İletişim Süreci

Kültürlerarası iletişim için belki atılabilecek üç adım vardır. İlk adım olarak, insanın kendi kültürünün zihinsel, davranışsal ve maddi katmanlar üzerindeki etkisini anlamaktır. İkinci adım, diğer kültürlerin zihinsel, davranışsal ve maddi katmanlar üzerindeki etkisini anlamaktır. Üçüncü adım ise hem yerel hem de küresel bağlamlarda insan olmanın ne anlama geldiğini ve insanların birbirleriyle, doğayla ve ruhlarla nasıl ilişki kurması gerektiğini yansıtmak için başkalarının kendi kültürlerine bakış açılarını dinlemek ve diğer kültürlerle bakış açılarını paylaşmaktır. Kültürlerarası etkileşimin gerçek anlamı bu şekilde elde edilir (Samovar, Porter ve McDaniel, 2010: 70).

Kültürlerarası etkileşimi anlayabilmek için öncelikle iletişimin rolünü anlamak gerekmektedir. İletişim, insanların düşüncelerini ve duygularını paylaşma becerileriyle tüm insan ilişkilerinin temelini oluşturur. İletişim yalnızca insanların bağlantı kurmasına yardımcı olmakla kalmaz, aynı zamanda diğer insanlar hakkında bilgi toplanmasına da katkı sağlar. Örneğin birisiyle ilk kez tanıştığımızda o kişi hakkında bilgi toplamının önemli olduğu ortaya çıkar. Toplanan bu bilgi iki amaçla hizmet eder. İlk olarak diğer kişi hakkında bilgi edinmek, üretilen mesajları daha iyi anlamak için önemlidir.

İletişim, sadece insanların birbirleri ile bağlantı kurmalarını sağlamıyor aynı zamanda diğer insanlar hakkında veri toplanmasına da olanak sağlıyor. İnsanlar birisiyle ilk kez

tanışınca o kişi hakkında bilgi toplamanın önemli olduğunu fark ederler. Toplanan bilgi iki amaca hizmet eder. İlk olarak, üretilen mesajları daha iyi anlayabilmek için diğer kişi hakkında bilgi edinmeyi sağlar. İkincisi, insanların bu bilgileri diğer kişilere nasıl sunacakları konusunda karar vermelerinde yardımcı olur. İnsanların seçtiği konular konuşmaya devam edip etmeyeceklerine karar vermelerini etkiler. Sözlü ve sözsüz ipuçları yoluyla toplanan bu bilginin kültürlerarası iletişim için çok önemli olduğunu söylenebilir. İletişim bilgi toplamaktan ve kişiler arası ihtiyaçları karşılamaktan çok daha fazlasını yapar. Bu dünyaya benlik duygusu olmadan gelen insan için kişisel kimlik oluşturmak çok önemlidir. İletişim insanın kim olduğunu ve nereye ait olduğunu belirlemede yardımcı olur. Kimlikler sadece dinamik olmakla kalmaz aynı zamanda çok boyutludur. Benlik kavramları aileyle duygusal bağlar, aileye karşı tutumlar gibi birçok kimlik içerir. Tüm kimliklerle ilgili kavramlar, insanların başkalarıyla etkileşim sırasında gelişir (Samovar vd., 2015: 25-27).

Kültürlerarası iletişimin psikolojik olarak önemli sonuçları aşağıdaki süreçlerde belirginleşir:

1. Dil yeterliliği: Davranış rutinleri, alışkanlıklar, yargılama kalıpları ve ilişkilendirme ile ilgili sınırlarda deneyimlerin yaşanması.
2. İletişimsel zorluklarla başa çıkmanın farklı kültürel yollarla kazanılan değişkenlik ve ayrışma deneyimi.
3. Diğer kültür ortağı tarafından alışılmadık sınıflandırma ve etiketleme deneyimi. Örneğin diğer kültür ortaklarının algıları ve görüşleri aracılığıyla kişinin kendi ulusal ve kültürel kimliğiyle ilk kez karşılaşması gerçekleşir.
4. Ev sahibi ülkenin kültürleriyle etkileşim kurarken kendi kültürel algı, düşünce ve davranış kalıplarını tanımak ve bilinçsizce yok etmektir.
5. Bilgi eksiklikleri, uyumsuz hedefler ve beklentiler, ruh hali ve durumsal yorumlama nedeniyle insanlar iletişim kurarken sıklıkla yanlış anlamalar ortaya çıkar (Thomas, 2010: 90).

2.3.7. Kùltùrlerarası İletişimdeki Sorunlar

Özdemir'e göre (2011) kùltùrlerarası iletişim çalışmalarında üzerinde durulan ve çözülmeye çalışılan ortak sorunlar şu şekilde sıralanmıştır:

- İnsanları belirli kalıplara yerleştirme (stereotipleme)
- Diğerleri hakkındaki önyargılar
- Cinsiyet, yaş, ırk, din gibi farkların neden olduğu olumsuzluklar ve yanlış anlamalar
- Kùltürel değerleri taşıyan insanların hoşgörüden yoksun olması
- Kùltürün dışa kapalı, dışarıya karşı şüpheci ve katı olması
- Kendini beğenmişlik ve diğer kùltürlere saygı eksikliği
- Kùltürel empati eksikliği (Özdemir, 2011: 30)

2.3.7.1. Ötekileştirme (Etnosentrizm)

Genellikle kendi kùltürlerinin diğerlerinden üstün olduğuna inanarak diğer toplumların geleneklerini kendi açlarından değerlendirme eğilimi etnosentrizm olarak adlandırılır (Andeartta ve Ferraro, 2013: 335).

Etnosentrizm etkili kùltürlerarası iletişim sürecinde engel oluşturan bir faktördür veya başka bir kùltürün özelliklerini kendi kùltürlerinin standartlarına göre olumsuz bir şekilde yargılama durumudur (Yeleş, 2013).

Etnosentrizmin neden tüm dünyada bu kadar yaygın olduğu oldukça açıktır. Bu çoğu insanın sadece kendi kùltürlerinde yetişmiş olmaları nedeniyle diğer kùltürler hakkında bilgi edinemedikleri için, kendi yaşam tarzlarının, değerlerinin, tutumlarının, fikirlerinin ve davranış biçimlerinin en doğal ve doğru olduğunu düşünmeleriyle açıklanabilir. Etnosentrizm bir utanç kaynağı olmamalıdır çünkü herhangi bir ÷lkede büyümenin normal bir sonucudur. Aslında işlevsel olmayan bir perspektiften bakıldığında, etnosentrizm grup uyumunu artıran yararlı bir sosyal işlevi yerine getirebilir.

Etnosentrizm tüm toplumlarda var olmasına rağmen diğer kültürleri anlamının ve barış içinde bir arada yaşamının önünde önemli bir engel oluşturur.

Etnosentrizmi tamamen ortadan kaldırmak zor olsa da azaltması mümkündür. İnsanın kendi etnosentrizmiyle bilincine vararak diğer kültürlerin nasıl işlediğini ve neyi doğal olarak gördüklerini anlamasıyla en azından geçici bir süreliğine kendi değer yargılarını bir kenara bırakabilmesi mümkün olabilir. Örnek olarak Hindistan'ın Mumbai kentinde karşıdan karşıya geçmek için beklerken bir Amerikalı turist, mendil kullanmadan burnunu silen bir Hintli görmüştü. Turist bu duruma tepkisiyle şunu ifade etmiş "Ne kadar iğrenç". Bu kültürler arası olayda Hintlilerin davranışını kendi kültürleri tarafından oluşturulan görgü kuralları temelinde değerlendirerek yanıt vermişti. Bu standartlara göre böyle bir durumda mendil kullanılması uygun görülmektedir. Ancak Hintli adam Amerikalı turistin burnunu bir mendille silip tekrar cebine koyarak belli bir yere kadar yanında taşıması düşüncesini iğrenç veya ilginç bulabilir. Hem Amerikalılar hem de Hintliler birbirlerinin davranışlarını kendi kültürel standartlarına göre değerlendirirler (Andeartta ve Ferraro, 2013: 18- 19).

2.3.7.2. Kültür Şoku

Güvenç (1979), kültür şoku kavramını şöyle tanımlamıştır: Bir kültürden diğerine geçen insanların yeni kültürde karşılaştıkları uyum zorluklarıdır. Bu süreç sıkıntı ve üzüntü duygularını içerir. İnsan kültür şoku sürecindeyken her şeyi yanlış görebilir hatta küçük şeylerden rahatsızlık duyabilir. Kendi kültüründen farklı bulduğu konulara olumsuz bakabilir, eleştirebilir. Örneğin yemeklerin garip olduğunu veya insanların zamana uyum sağlamamasını örnek verebiliriz. Genellikle kültür şokunun olumsuz etkileri zamanla azalır, ancak kültür şokunun tamamen ortadan kalkması anlamına gelmez. Başarı ya da başarısızlık büyük ölçüde etnografin yeni kültüre ne kadar iyi uyum sağlayabildiğine ve kültür şokunun etkilerinin üstesinden ne kadar gelebildiğine bağlıdır (Andeartta ve Ferraro, 2013: 105).

Kültür şoku son derece kişisel bir deneyimdir ve tüm insanları aynı şekilde etkilemez. Aynı kişinin başına defalarca gelse bile etkisi aynı olacaktır. Kültür şoku insanlar arasındaki karşılaşmalardan veya bireyin dışındaki bir ruh halinden kaynaklanan bir şey olarak tanımlanır. Aşağıdaki verilen örneklerin çeşitliliği, kültür şokunun bu şekilde olduğunu açıklar:

- Kültür şoku bir süreçtir ve aynı zamanda tek bir olay değildir.
- Birey karmaşık bir ortamla etkileşime girerken birçok farklı düzeyde aynı anda yaşanabilir.
- Bireyin gelecekteki başarısına katkıda bulunup yeni baş etme stratejilerini öğretir.
- Alışılmadık veya beklenilmeyen durumları temsil eden herhangi bir radikal değişiklik için geçerli olduğunu denilebilir. Yurtdışındaki kültür şoku durumları, fiziksel sağlık, çevresel felaket, ekonomik başarısızlık, psikolojik krizler veya yaşam tarzındaki herhangi bir radikal değişiklikle ilgili kültür şokunu daha iyi anlamak için metaforlar sağlar.
- Kültür süreci geçiren insan ya güçlenir ya da zayıflanır. Kültür sürecinin bir insanı güçlendirmesi veya zayıflatması genellikle kişinin deneyimlediği yeni perspektifler, değerler, beceriler veya yaşam tarzıyla ilgilidir. Bazı insanlar için kültür süreci yabancılaşma, uyum zorluğu veya kimlik bunalımı gibi zorluklarla da birlikte gelebilir bu da zayıflama hissine neden olabilir (Pedersen, 1995).

Kültür şoku genel olarak kabul edilen birkaç varsayıma dayanır:

1. Kültür şoku insanlar arasındaki karşılaşmalardan veya bireyin dışındaki bir ruh halinden kaynaklanan bir durum olarak tanımlanır.
2. Kültür şoku kişilerarası veya bireyin içsel çatışmalara ve uyumsuzluk örneklerine bir tepkidir.
3. Kültür şoku bireylerin eğilim gösterdiği bir durumdur.
4. Kültür şoku bireysel öğrenciler için aşamalı olarak derecelendirilen bir ilerleme gibi görünmemektedir.
5. Kültür şokunun basit olmadığı aksine çok boyutlu bir süreç olduğu kabul edilir (Pedersen, 1995: 12).

Tüm insanlar yeni bir kültürle tanıştıklarında kültür şoku yaşamaları mümkün olabilir ancak etkilenme derecesi kişiden kişiye farklılık gösterebilir. Bu durum bir dizi faktöre bağlıdır:

1. Asıl kültür ile hedef kültür arasındaki benzerlikler: İki kültür arasındaki benzerlikler ne kadar fazlaysa, insanın maruz kalacağı durumlar o kadar az olur.
2. Hedef kültür hakkında bilgi sahibi olmak: Diğer kültürler hakkında bilgi edinmek gözlemlenen davranışları anlamayı kolaylaştırır.
3. Hedef kültürde diğer toplumun konuşulduğu dili akıcı bir şekilde konuşmak: Yanlış anlamaları azaltmak için yerel dilde akıcı bir şekilde iletişim kurmak önemlidir.
4. Sosyal ve öz güvenli insanlar sosyal becerilere ve öz güvene sahip olan kişiler, hedef kültürde karşılaşacakları farklı davranışları yorumlamalarına ve yerel halkla yeni ilişkiler kurmalarına yardımcı olabilirler.
5. Coğrafya ve hava durumu, coğrafi farklılıklar ve hava koşulları, bir bölgeden diğerine göre değişiklik gösterebilir. Bu yüzden insanlar alışık olmadıkları durumlarla karşılaştıklarında etkilenebilir hatta olumsuz duygularını hedef kültüre yansıtabilirler (Alves López, 2013: 2).

Alves (2013) öğrencilerin kültür şokunu en iyi şekilde atlatmasına yardımcı olacak önerileri aşağıda sıralamıştır:

1. Gözlem yapmak, dinlemek ve yeni şeyler öğrenmek.
2. Kişilere ve hedef kültüre saygı göstermek.
3. Hatalardan ders almak ve edinilen bilgileri gelecekteki durumlarda uygulamak.
4. Klişeleri ve önyargıları bırakıp yeni kültüre açık fikirli olmak.
5. Kültür şokunun ortaya çıkardığı duyguları anlamak için bu süreci iyi anlamak gerekmektedir.
6. Hedef kültürdeki insanlarla ilişki kurarak kültürel rehberlik almak.
7. Alışık olunmayan durumları önyargı veya eleştiri yapmadan değerlendirmek.

2.3.7.3. Ön Yargı (Prejudices)

Önyargılar bireyin zihnindeki kalıp yargıların deneyime dayalı duygusal tutumlarla etkileşimi sonucunda ortaya çıkar. Diğer bir deyişle birey herhangi bir grup veya kültür mensubuyla o grup veya kültür hakkındaki zihnindeki kalıpyargılara göre hareket ederek etkileşime girer (Kartarıs, 35). Kalıpyargılar ve önyargılar insanların algılama biçimini ve iletişim sürecini etkiler. Kalıpyargılara aşırı güvenmek diğer insanlara nesnel olarak bakmayı engeller, bu da iletişimi olumsuz bir şekilde etkileyebilir (Shirmovas, 2017: 82).

Bu örnek kalıpyargılar ve önyargılar arasındaki farkı açıklamayı amaçlamaktadır. Chris çocukken ailesinin Meksikalı çetelerin şehir sokaklarında dolaştığını söylemesi nedeniyle şehre gitmemesi gerektiği konusunda uyarılmıştır. Bu durumda Chris tüm Meksikalıların kötü insanlar olduğuna dair bir önyargı oluşturmuştur. Kalıpyargılar ise Chris'e Meksikalılar hakkında nasıl düşünmesi gerektiğini söylemiştir. Ancak Chris üniversite masraflarını karşılamak için şehirde çalışmaya başladığında bu önyargısını aşabilmiştir. Çünkü çalıştığı süre boyunca neredeyse tüm iş arkadaşları Meksikalıydı ve Chris, Meksikalılara karşı tutumunu ve davranışlarını değiştirmiştir. Bu örnekte Chris önyargısını değiştirmiş ve kalıpyargılarını ortadan kaldırmıştır (Martinez,2015: 68).

Son dönemin şartlarına göre değişim özelliğini gösteren biz olmayan öteki, benzerliklerin dışında kalan biz kavramını referans alarak dış çevreyi oluşturan değerlerdir. "Biz" duygusundan açıkça farklı olan "öteki" sahip olduğu farklılıklar nedeniyle kalıpyargıların varlığına yol açabilir. Kalıpyargılar kontrol edilmediği sürece önyargılara sebep olur. Bu noktada genellemeler sonucunda kalıpyargıların ve önyargıların oluştuğunu ve farklı olanların başkalarını eşit olarak tanımlamadıklarını belirtmek önemlidir. Çünkü hâkim olan kültür veya toplumsal yapıya sahip çoğunluğun, kendilerinden farklı gördükleri kültürleri veya toplumları "öteki" olarak ayırdığını fark etmek mümkündür (Akova, 2020).

Önyargılar bir kişi ya da bir gruba karşı olumsuz bir tavır geliştirilmesine neden olabilir ve bu inatçı tutum, mantıklı bir diyalog yerine hararetli bir tartışma ortaya çıkarabilir.

Bir önyargının kalıcılığı, gücüyle de ilişkilidir. Belirli bir gruba karşı oluşan önyargının değiştirilmesi zor olabilir. Önyargıyı başarılı bir şekilde ortadan kaldırma olasılığı, inancın yoğunluğu azaldıkça artar (Samovar vd., 2015: 392).

2.3.7.4. Kalıp Yargıları (Stereotype)

Kalıpyargılara sosyal bilimlerde "stereotype" denilmektedir. Kalıpyargılar, insanlar, kültürler ve toplumlar hakkında kalıplaşmış fikirler olarak tanımlanmaktadır (Kartarı, 2013). Kalıpyargılar başka bir ırkın, başka bir etnik grubun veya başka bir kültürün aşırı basitleştirilmiş veya çarpıtılmış görüşlerini ifade eder. Bu görüşler olumsuz ya da olumlu olabilir. İnsanlar bu görüşleri bir kez benimsedikten sonra farkında olmadan onları destekleyen bilgileri toplarlar bu yüzden kalıpyargılarının farkında olmaktan uzaklaşırlar. Kalıpyargıları ortadan kaldırmak zor olsa da onları ele alabilmek için öncelikle tanımlamak ve ardından bireysel bilgileri toplayarak onlara karşı koymak gerekmektedir (Martinez, 2015: 67).

Kalıpyargılar aniden ortaya çıkmaz, belirli bir süre içinde kültür tarafından oluşturulurlar. Kalıpyargılar depolanan bilgilerden oluşur ve olayları anlamak için kullanılır. Kalıpyargılar olumlu ya da olumsuz olabilir. Kalıpyargılar bilinmeyen tehdidini azaltırken, algılarımızla ve dünya görüşümüzle çelişebilir. Bireylere veya gruplara uygulandığında kalıpyargılar genellikle sorun yaratır çünkü kullanılan kalıpyargılar aşırı basitleştirilmiş aşırı genelleştirilmiş veya abartılmış olabilir (Yeleş, 2013: 1517). Örneğin genellikle İskoçların cimri Japonların cana yakın ve Güney Amerikalıların duygusal olduğu varsayılır. Bu tür varsayımlar bir grup insanın birkaç özellik açısından genelleştirildiği ötekilik algısına kalıpyargı denir (Tohmas, 2010: 106).

Kalıpyargılar sorunlu hale geldiğinde geçici doğasına dair bir farkındalık olmaması ve klişeleştirme rastgele bir şekilde gerçekleştiğinde ortaya çıkar. Bu tür koşullar altında kalıpyargılar kolaylıkla önyargılara dönüşebilir. Psikolojik açıdan bakıldığında önyargılar basit varsayımlarla karakterize edilen ve olumsuz imalar içeren sosyal kalıpyargılara benzerler. Bu tutumlar, yeni ve çok farklı bilgiler eklense bile neredeyse tersine çevrilemez (Tohmas, 2010: 106).

Kalıpyargılar ve önyargılar sosyalleşme süreciyle geliştirilir. Kalıpyargılar aile, arkadaşlar ve deneyimler yoluyla öğrenilir. Önyargılar inançlarımıza ve tutum sistemlerimize dayandığından kültürler arası etkileşimlerde iletişim şeklimizi de etkiler. İletişimi engelleyebilir olumsuz duygular yaratabilir ve çatışmalara yol açabilir. İnsanların bu problemleri önlemek için kültürler arası empati geliştirmeleri gerekmektedir. Kendileri kültürler arası iletişimde diğer kişinin yerine koymalıdır ve onun perspektifinden bakmalıdırlar (Zala Volc'ic ve Gallois,2015: 96).

Yukarıda belirtildiği gibi kalıpyargılar farklı kaynaklar aracılığıyla öğrenilir. Örneğin bir kişi aileden kalıpyargılar öğrenebilir; örneğin bir aile üyesinin "Bütün bu yasadışı göçmenler işimizi elimizden alıyor" şeklinde bir ifade kullandığını duyan bir çocuk bir kalıpyargı edinebilir. Diğer bir kaynak ise dini ve sosyal organizasyonlardır. Bu gruplar belirli bir bakış açısının erdemlerini öğretirken bilinçli veya bilinçsiz bir şekilde karşıt bir bakış açısıyla ilgili kalıpyargıları aktarabilirler. Örneğin "İslami kökenli olanlar dini teröristtir" şeklinde bir ifade duyan çocuklar tüm Müslümanların terörist veya kötü insanlar olduğunu düşünebilirler (Samovar, 2015: 390).

2.3.7.5. Önyargı ve Kalıpyargıların Kültürlerarası İletişimdeki İşlevi

Kalıp yargılar ve önyargılar, günlük yaşamda bireylerin izlenimlerini deneyimlerini ve bilgilerini düzenleyip kategorize ederek bir rehberlik sistemi oluştururlar. Bu şekilde bireyler "gerçeği işleme" ve mevcut durumu anlama konusunda kolaylık sağlarlar. Bilinmeyen kişiler gruplar ve ilk kez karşılaşılan durumlar kalıp yargılar sayesinde kategorize edilir, zihindeki bilinenlerle karşılaştırılır ve belirli bir yerde sınıflandırılır. Bu süreç karmaşıklığı azaltarak durumların anlaşılabilir hale gelmesini sağlar. Bu bilişsel sürece "bilişsel işlev" denir. Kalıp yargıların ve önyargıların başka bir işlevi de ruh sağlığına katkıda bulunmasıdır. İnsanlar günlük hayatta karşılaştıkları karmaşık durumları anlamak farklı kültürlere ait kişi ve gruplarla karşılaştıklarında uygun davranışı belirlemek için kendi kültürlerinin öngördüğü davranışları sergileyebilmelidir. Kalıp yargılar ve önyargılar bireye genel kategoriler değerlendirme kriterlerine davranış

stratejileri sağlayarak karmaşık durumlarla başa çıkmayı kolaylaştırır ve ruh sağlığını korur. Bu şekilde depresyon riski azalır.

Kalıp yargılar ve önyargılar ayrıca grup üyeleri arasındaki farklılıkları, uyumsuzlukları, gerilimleri ve çatışmaları netleştirir. Bu da grup içindeki bağları güçlendirir ve grup uyumunu artırır. Aynı zamanda grup içindeki yabancılar arasındaki sınırları netleştirerek grup ya da topluluk içinde uyumu artırır. Ancak kalıpyargıların ve önyargıların oluşumu genellikle indirgeme ve genelleme üzerine kuruludur, bu da insanların gerçekleri çoğu zaman göz ardı edebilecekler yanlış yargılara varabilecekler ve uygun olmayan tutumlar geliştirebilecekler anlamına gelir. Bu durumda iletişim süreci olumsuz etkilenebilir (Kartarı, 2014: 73).

2.3.8. Kültürlerarası İletişimin Önemi

Farklı ülkelerden insanlar arasındaki farkları görmek, yorumlamak ve değerlendirmek son derece önemlidir. Bu farklılıklar fark edilmediğinde yanlış anlaşılmalara yol açabilir. Kültürler arasındaki farklılıklar, sadece bir toplumun coğrafyası, dili, inançları, yemek alışkanlıkları gibi faktörlere bağlı olmayıp, aynı zamanda bir ülkede yetişmiş ve o ülkenin kültürünü benimsemiş insanların kavramları, değerleri, tutum ve davranışlarıyla yakından ilgilidir. Kültürlerarası eğitim sayesinde insanlar kültürler arasındaki farklılıkları ve bu farklılıkların getirdiği anlayışı öğrenerek görünmeyen sınırları aşmayı daha kolay hale getirirler. Kültürlerarası çeşitlilik eğitimleri, insanların söz konusu kültüre karşı duyarlılık geliştirmesini hoşgörülü olmasını ve bu doğrultuda iletişim becerileri kazanmasını sağlar. Özetle farklı toplumlardan gelen insanlarla iletişim kurarak kültürler arasındaki yanlış anlaşılmalardan azalır. Ayrıca farklı kültürler hakkında bilgi sahibi olmak farklı kültürlerden insanlarla etkileşim kurma ve yurt dışında görevlendirilme isteğini etkiler (Temel Eğinli, 2012: 225).

Kültürlerarası iletişim çalışmalarının temel amacı aynı kültürden olmayan farklı etnik kimliklere, ulusal kültürlere veya alt kültürlere ait olan farklı önyargıları ortadan kaldırmak ve bireylere kültürlerarası yeterlilik kazandırmaktır. Kültürlerarası iletişim

farklı kùltürlere ait bireyler veya gruplar arasındaki etkileşimi kùltürler arasındaki farklılıkların fark edilmesi ve iletişim üzerindeki etkilerinin araştırılmasıyla önem kazanmıştır. Kùltürlerarası iletişim beceri ve bilgilerinin gelişmesi nitelikli bireylerin yetişmesine katkı sağlamak ve barış içinde bir arada yaşamı teşvik etmek için son derece önemlidir. (Özdemir, 2011: 30- 36).

2.3.9. Kùltürlerarası İletişim Bariyerleri (Engelleri)

Kùltürlerarası iletişimde yanlış anlamalara veya anlayış eksikliğine yol açabilecek birçok engel bulunabilir. Bu engeller dilin veya farklı etkileşim ortaklarının kullanımıyla ilgili olabilir. Etkileşim ortakları farklı gruplara ait olabilir ve bu gruplardan kaynaklanan hakimiyet ilişkileri engeller yaratabilir. Bir başka engel ise kişinin kendi kùltürünü üstün görmesi, etnosentrizme yol açabilir. Farklı değerler ve normlar, etkileşim durumunun farklı algılanmasına ve yorumlanmasına yol açabilir. Farklı algılanma ve yorumlama da iletişim engeli olarak ortaya çıkabilir. Medyanın kùltürlerarası iletişimi engelleyen faktörlerde rol oynadığı da unutulmamalıdır. Medyanın kullandığı dil yanlış anlamalara neden olabileceği gibi, yanlış anlamaların oluşmasına da katkıda bulunabilir. Ayrıca medya diğer kùltürlere ilişkin kalıp yargıların ve önyargıların toplumda yeniden üretilmesine ve benimsenmesine etkili bir rol oynamaktadır. Kalıp yargılar ve önyargılar kùltürlerarası iletişimi zorlaştıran engellerden biridir. Medyanın kullandığı dil, söylem ve tasarımlar kùltürlerarası iletişimde engeller oluşturmakta veya mevcut engelleri güçlendirmekte rol oynar. Özellikle batılı olmayan kùltürler hakkında sunulan önyargılar ve olumsuz manipülatif bilgiler yanlış bir imaj oluşturulmasına yardımcı olur. Yetersiz arka plan bilgisi nedeniyle olaylar netleştirilmez ve önyargılar ile kalıpyargılar güçlendirilir. Medya haberlerinin yanı sıra reklamlar aracılığıyla da kalıpyargılar iletilir ve üretilerek kùltürler içinde farklı kùltürler arasındaki iletişim engelleri oluşturulur. İletişim engellerinin hem kùltürlerarası ortama hem de kùltüre bağlı olduğu vurgulanmalıdır. İletişim engellerini ortadan kaldırabilmek için bağlama bağlı unsurların bilinmesi ve davranışsal yöntemlerin kullanılması önemlidir. Bu unsurlar engelleri ortadan kaldırmak için gereklidir (Alver, 2001: 57-65).

Yeleşe göre (2013), dil kültürlerarası iletişimin en belirgin engellerinden biri olabilir ancak en temel engel olmayabilir. Ortak bir dil paylaşmayan veya başka bir kişinin diline hâkim olmayan insanlar iletişim kurarken bazı zorluklar yaşayabilirler. Ortak bir dil paylaşmayan insanlar arasında yanlış anlamaların ortaya çıkma olasılığı da vardır. Ancak ortak bir dili paylaşmak her zaman her şeyin anlaşıldığı anlamına gelmez çünkü dil kelimelerin anlamlarıyla ilgili tam olarak aynı anlayışa sahip olmayabilir. Örneğin kelime eşdeğerliği eksikliği bir dilde karşılık gelen kelimeler olmadığında ortaya çıkar ve bu durum yanlış anlamalara yol açabilir. Örneğin ana dili İngilizce olan kişiler bir deyim anlamını anlasalar da anadili olmayan biri için anlamak çok zor olabilir hatta doğrudan tercüme etse bile anlam ona tuhaf veya anlamsız gelebilir (Yeleş, 2013: 1517).

Kültürlerarası iletişimde bir başka engel, farklılık yerine benzerlik varsayımıdır. Yeni bir kültür hakkında hiçbir bilgi olmadığında hiçbir farklılık olduğunu düşünmeden kendi ana kültüründe olduğu gibi davranmak mantıklı gelebilir. Örnek olarak New York'ta yaşayan bir Danimarkalı kadın, 14 aylık kızını bir apartmanın önünde bebek arabasında bırakmıştır. Ancak çevredeki insanlar endişelenmiş ve polisi aramışlardır. Kadın bir çocuğu tehlikeye atmakla suçlanmış ve iki gece hapisanede kalmıştır. Polis çocuğu alıp koruma altına almıştır. Ancak Danimarka konsolosluğu Danimarkalı kadınların çocukları kafelerin dışında bırakmanın oldukça normal olduğunu fotoğraflarla kanıtlamıştır. Danimarkalı kadın kendi ülkesinde yaygın olan bir şeyin başka bir ülkede de yaygın olacağını düşünmüştür (Yeleş, 2013: 1516).

2.3.10. Kültürlerarası Etkileşim Kaygısı

İnsanların belli bir kültür içinde yaşadktan sonra, farklı ırklardan bireylerle bir araya gelmeleri ve o toplumdaki bulunan kültüre uyum sağlamaları bazı sorunlar yaratabilmektedir. Örneğin insanların bir toplum veya bir kültür hakkında yeterli bilgiye sahip olmamaları kaygı sorunuyla karşılaşmalarına neden olabilir.

Kaygı, iletişimi engelleyen faktörlerden biridir. İnsanlar ne yapmaları gerektiğinden emin olmadıkları için bu duyguya odaklanıp endişe duydukları sürece iletişim sürecine

tam olarak katılamamaları oldukça doğaldır. Örneğin yeni bir işe veya üniversite kampüsüne ilk defa giren bir kişi büyük ihtimalle endişeli hissedebilir. Kendini ne kadar tuhaf ve yeni hissettiğinin farkında olabilir basit hatalar yapabilir ve bu hatalar da başkalarına garip gelebilir (Yeles, 2013: 1515).

Kaygı belirsizliğin duygusal karşılığıdır. Olabilecekler konusunda huzursuz, gergin ve endişeli hissetmekten kaynaklanır ve olumsuz sonuçlarla sonuçlanabilecek potansiyel durumlardan kaynaklanır. Farklı kültürlerden insanlar kültürlerarası iletişime dahil olduklarında her zaman endişe ve kafa karışıklığı olasılığı vardır. Kültürlerarası karşılaşmalarda iletişimin etkinliğini en üst düzeye çıkarmak için insanlar mesajı, bağlamı ve kültürel normları doğru bir şekilde değerlendirmek için çeşitli bilgilere sahip olmalıdır. Belirsizlik bireylerin başkalarının duygularını, tutumlarını ve davranışlarını tahmin etme veya açıklama yeteneğini ifade eder.

Belirsizliğin azalması iletişim süresinin uzaması ve kişiler arasındaki çekimin artması anlamına gelir. İlk etkileşimlerde mevcut olan belirsizlik miktarı azaltılmazsa, insanlar arasındaki iletişim uzun süreli olamaz (Zala Volc'ic, Gallois, 2015: 241). İletişim ortağının davranışının öngörülebilirliğini artırmak ve belirsizliği azaltmak, kültürlerarası etkileşim için temel bir ihtiyaçtır (Khuhlaev, 2021: 79).

Anksiyete bireyin uyarılmasıyla ilgili endişe duygusuna odaklanan bir kişisel endişe durumunu ifade eder. Psikologlar çeşitli kaygı kategorilerini sınıflandırmışlardır: sürekli kaygı durumsal kaygı ve duruma özgü kaygı. Sürekli kaygı genellikle her karakterde sabit bir kişilik özelliği olarak kabul edilirken durumsal kaygı belirli bir uyaran karşısında ortaya çıkan tepkisel bir durumu tanımlar. Duruma özgü kaygı ise, topluluk önünde konuşma gibi belirli kaygıların karmaşık doğasını vurgulayan bir kategori olarak kabul edilmiştir. (Hassani, 2012: 441).

Dilsel ve kültürel engeller nedeniyle göçmenlerle veya yabancılarla etkileşim kurmak ev sahibi ülke vatandaşları için zor olabilir ve bu da kültürlerarası iletişim sürecine kaygı ekleyebilir. Bu kaygıyı azaltmak için farklı kültürler hakkında bilgi edinmek önemlidir.

Diğer kültürleri anlamak kaygı ve belirsizliği azaltarak iletişimi daha kolay ve verimli hale getirir. Ancak kültürlerarası bilgi ve iletişim becerileri doğal olarak gelmez bilinçli bir şekilde öğrenilmelidir (Zala Volc'ic ve Gallois, 2015:19). Etkili ve sürdürülebilir iletişimi sağlamak için, bireylerin iletişim kaygısı yaşayıp yaşamadığını tespit edip ortadan kaldırmak için çözüm unsurlarını belirlemek önemlidir (Bozkaya ve İrem Erdem, 2010: 33). Kültürlerarası iletişim sürecinde kaygıyı azaltmak bazı etkenlerle mümkündür. "Sosyal aidiyet, ortak iletişim ağı, iletişim kuran yabancılar arasındaki çekim, diğer kültürleri öğrenme, kültürel karşılaştırma yapma" gibi unsurlar kültürlerarası iletişim kaygısını ortadan kaldırabilir. Düşük kaygı düzeyi bireylerin (öğrenci, işçi, göçmen vb.) ait oldukları topluma sosyal ve kültürel uyumlarını kolaylaştırabilir (Ata, 2019: 710).

Bilişsel olarak kültürlerarası iletişimde bilgi edinme sürecindeki önyargılar kaygıyı etkiler. Kaygının artmasıyla birlikte kişiden beklenen davranışlara daha fazla uyum sağlaması ve karşı tarafın davranışlarını bu beklentiye göre değerlendirmesi beklenir. Ancak bireyin kaygısı arttıkça kendini daha iyi tanıma fırsatı bulacak ve daha fazla benlik saygısı gösterecektir. Ayrıca kaygı düzeyi arttıkça insanın kendi kültürünü diğer kültürlerden üstün görmesi ihtimali de vardır. Kültürler arası etkili bir iletişim kurulabilmesi için belirsizlik ve kaygının belirli bir eşik değerinin üzerinde veya altında olmaması gerekmektedir. Orta düzeyde kaygısı olan bir bireyin farklı bir kültürden bir yabancıyla etkileşimde bulunma konusunda daha yüksek düzeyde motive olması sağlanabilir. Bu durum iletişimin güçlü bir şekilde kurulmasına yol açabilir (Küllü, 2019: 154-157). Örnek olarak Keles'in yaptığı bir çalışmada, katılımcılardan kültürle ilgili kaygı düzeylerini tanımlamaları istenmiştir. İlk soruya bir katılımcı Türkiye'de Türklerin gerçekten kibar, iyi ve yardımsever olduklarını duyduğunu belirtmiştir. Diğer iki katılımcı ise yabancı bir ülkeye seyahat etme konusunda hiçbir kaygıları olmadığını ifade etmişlerdir. Bir diğeri Türkiye'de kadınlara nasıl davranıldığını bilmediği ve onlar hakkında pek çok korkunç şey duyduğu için biraz endişelendiğini söyledi. Başka bir katılımcı Türkiye'de kadının durumundan habersiz olduğu, başörtüsü takmak zorunda oldukları, kişisel özgürlüklerinin olmadığı ve erkeklerin gücünden korktukları gibi pek çok korkunç şey duyduğu için biraz tedirgin olduğunu ifade etti. Bir başka kişi ise

Türkiye'ye ilk geldiğinde Avrupa'daki birçok insanın Türkiye'yi diğer Avrupa ülkelerinden ayrı çok fakir bir ülke olarak algıladığı için endişelendiğini belirtti (Yeles, 2013: 1519).

Sonuç olarak kaygı toplumun medyanın ürettiği önyargılar veya kalıp ifadelerden kaynaklanmaktadır.

2.3.11. Kültürel Uzaklık ve Yakınlık

Literatürde kültürel olarak benzer ve farklı olmak, kültürel boyutlar arasındaki düşük ve yüksek mesafeler olarak tanımlanmaktadır. Düşük mesafeler (kültürel yakınlık) iki ulusal kültür arasındaki benzerlikleri ifade ederken yüksek mesafeler (kültürel uzaklık) iki ulusal kültür arasındaki farklılıkları ifade eder (Alpaslan Danışman, 2011: 3). Kültürel uzaklık kültürler arasındaki farkın derecesi (uzaklık) olarak tanımlanabilir. Diğer bir ifadeyle referans maddesini oluşturan kültürel faktörler (ders, öğrenen, öğretmen, akran öğrenen) ile ele alınan maddenin kültürel açıdan birbirinden farklılık derecesi kültürel uzaklık olarak kabul edilmektedir (Kartarı: 127). Kültürel farklılıkların benzerliklerden ve farklılıklardan kaynaklanan hem olumsuz hem de olumlu etkileri bulunmaktadır. Böylece bireylerin ev sahibi ülkelerle olan ilişkileri ya güçlenir ya da zayıflar (Alpaslan Danışman, 2011: 211).

Her toplumun diğer toplumlardan kültürel olarak ayıran birçok farkı olduğu gibi bazı kültürler arasında da benzerlikler bulunmaktadır. Kültürel benzerlikler göz önüne alındığında iletişim sürecini etkileyen önemli farklılıklar gözden kaçabilir. Bir kültür hakkında herhangi bir bilgi olmadığında genellikle hiçbir farklılık olmadığını varsaymak kişinin kendi kültürel ortamında olduğu gibi davranması mantıklı gelebilir. Ancak her kültür farklı ve benzersizdir. Bir kültürü diğerlerinden ayıran şey diğer kültürlerden farklı olmasıdır. Dolayısıyla kültürel farklılıkları tanımak, anlamak ve bu farklılıkları insan etkileşiminde dikkate almak diğer kültürün varlığını kabul etmek ona ve toplumuna saygı duymak anlamına gelir. Kültürel farklılıkları yerine benzerlikleri vurgulamak mevcut ve olası sorunların hiçbirini çözmez. Bu yaklaşım sadece mevcut

sorunları görmezden gelmeye, yeni sorunlar yaratmaya ve yanlış anlamalara yol açar. Kùltürler arasındaki farklılıkları ve bu farklılıklarla gerçekleşen iletişim sürecini anlayabilmek için öncelikle alana ilişkin kavramların belirlenmesi ve bu kavramları ifade eden terimler üzerinde fikir birliğine varılması gerekmektedir (Kartarı, 2014: 20-21).

"Kùltürlerarası iletişimin en önemli özelliği kùltürel farklılıktır. Kùltürel farklılıklar yabancılarla iletişimde önemli bir rol oynar. Bu farklılıklar karşı tarafa hükmetme veya üstünlük yeteneği verir. Bu durum, bağlantı sorunlarına neden olur ve sağlıklı bir iletişimin oluşmasını engeller (Akay, 2013: 307). İki kùltür arasındaki temel farklılıklar ve bu farklılıklardan yola çıkarak elde edilebilecek sonuçların tespit edilmesi için kùltürlerarası yeterlik kazanmış kişiler bilişsel, duygusal ve kùltürel düzeyde kùltürler arasındaki farklılıklar konusunda eğitim alarak farklı konularda objektif bir bakış açısı kazanırlar. Ayrıca farklı kùltürleri öğrenme ve anlamada etkili olan kùltürel çeşitlilik eğitimi bireyin diğer kùltürlerden bireylere karşı öz farkındalık ve duyarlılık geliştirmesini sağlayarak sosyal beceri kazanma motivasyonunu ve özgüvenini artırır. Bir kişinin kùltürel çeşitlilik eğitimi yoluyla elde ettiği bu motivasyon onun daha fazla iş görevine katılma isteğini etkiler. Öte yandan bir kişinin kùltürlerarası çeşitliliği edinme yeteneği ilişkilere açıklık ve bunun sonucunda erişilebilirlik avantajını yansıtarak farklı kùltürel özelliklere sahip bireylerle uyum ve iş birliği yapma yeteneğini beraberinde getirir (Temel Eğinli, 2012: 225).

Farklı kùltürlere ait bireyler arasındaki iletişim aynı şekilde aynı kùltüre mensup bireyler arasında olduğu gibi insanların duygu, düşünce, bilgi ve geleneklerini birbirlerine aktardıkları bir alışveriş sürecidir. Ancak iletişim sürecine dahil olan bireylerin farklı kùltürlere ait olmaları aynı inançları, davranışsal değerleri ve kuralları paylaşmadıkları anlamına gelir. Farklı kùltürlerden gelen insanların yaşadığı her sorunun bir iletişim sorunu olarak nitelendirilmesi doğru değildir.

Günlük hayatta insanlar sürekli olarak farklı insanlarla temas halindedirler. Aynı kùltürel değerlere sahip insanlarla birlikte oldukları sürece sorgulamadan iletişim kurarlar.

Ancak farklı kültürel değerlere sahip insanlarla iletişim kurarken sorunlar yaşayabilirler çünkü her toplumun ayrı değer ve davranış biçimleri bulunmaktadır. Üstelik bir kültürde normal olan bir davranış başka bir kültürde farklı veya ilginç olabilir. Örneğin Türk kültüründe el öpmek büyüklere saygı göstermenin bir yolu iken Japon kültüründe anlamlı bir davranış olmayabilir veya kültürel farklılıklardan dolayı olumsuz bir anlam taşıyabilir (Çalışır, 2020: 4-5).

Kısacası kültürel farklılıkların artması, iletişimi zorlaştırabilir ve yanlış anlamalara yol açabilir.

2.3.12. Dil Öğrencilerinin Kültürel Uzaklık Algıları

Kültürel uzaklık kavramı, basit bir ifadeyle ülkeler arasındaki kültürel farklılıkları ifade eder (Okcu, 2014: 8).

Dil öğrencilerinin kültürel uzaklık algıları, dil öğrenme sürecinde kendi ana kültürleri ile hedef dilin kültürü arasındaki farklılıkları ve benzerlikleri anlama ve içselleştirme sürecidir. Bu algı, öğrencilerin dil ve iletişim becerilerini etkileyebilir ve kültürel farkındalığın önemini vurgular.

Mrekajova'nın (2018) yaptığı bir çalışmada katılımcıların çoğu Türk öğrencilerle ilişkilerinin geliştirilememesinin dil yetersizliği, kültürel farklılıklar ve zaman sıkıntısı gibi nedenlerden kaynaklandığını belirtmiştir. Diğer bir grup katılımcı ise Türk öğrencilerin farklı kültürler hakkında yetersiz bilgiye sahip olduklarını ve yabancı uyruklu öğrencilerle yakın arkadaşlıklar kurmaya ilgi duymadıklarını ifade etmiştir. Bu nedenlerle katılımcı öğrencilerin çoğunluğu Türk arkadaşlarıyla yakın hissetmekte zorluk yaşadıklarını ifade etmiştir (Mrekajova, 2018: 91).

Aliyev ve Öğülmüş (2015) tarafından yapılan "Türkiye'deki Yabancı Uyruklu Öğrencilerin Kültürlerarası Etkileşim Algısının İncelenmesi" çalışmasında Kafkasya'dan gelen öğrencilerin etkileşimde uyum ve etkileşimi algılama konusunda daha yüksek

puanlar aldığı belirlenmiştir. Bu durum Kafkasya'dan gelen öğrencilerin Türk kültürü, yaşam tarzı ve iletişim alışkanlıkları konusunda benzerlikler paylaştıkları için Avrupa'dan gelen öğrencilere göre daha hızlı bir uyum sağlayabildiklerini göstermektedir (Aliyev ve Öğülmüş, 2015: 67).

Çelik (2019) tarafından yapılan "Yabancı Uyruklu Öğrenciler ile Türk Öğrencilerin Birbirleri Hakkındaki Eğitim Algılarının Karşılaştırılması" adlı nitel araştırmasında katılımcıların bir kısmının kendi kültürleri ile Türk kültürü arasındaki farklılıkların sınıf ortamında sorun olmadığını ifade ettikleri belirlenmiştir. Bu öğrenciler her iki ülkede de din ve kültür benzerliğine bağlı olarak sorun yaşamadıklarını ifade etmişlerdir. Ayrıca kültürel benzerliklerin özellikle Türk Cumhuriyetleri ve Azerbaycan'dan gelen öğrenciler arasında daha belirgin olduğu vurgulanmıştır. Kültürel yakınlık ve dini benzerliklerin iletişim sorunları yaşanmasını engellediği gözlemlenmiştir. Ancak dinlerinin aynı olmasına rağmen bazı öğrencilerin kendi ülkelerinde dini yaşamışın farklı olduğu için iletişim sorunları yaşadığı bulgularına ulaşılmıştır (Çelik, 2019 : 570). Abaslı (2018) tarafından yapılan araştırma Türkiye'de eğitim alan Azerbaycanlı öğrencilerin deneyimlerini incelemeyi amaçlamıştır ve benzer sonuçlar elde edilmiştir. Araştırmaya katılan Azerbaycanlı öğrenciler, Türkiye'yi eğitim için tercih etmelerinin sebeplerini Türkiye'deki iyi eğitim hizmetleri ve iki ülke arasındaki kültürel benzerlikler olarak belirtmişlerdir. Bu öğrenciler Türkiye'de sunulan eğitimin kalitesinden memnun olmalarının yanı sıra, Türkiye ile Azerbaycan arasındaki kültürel benzerliklerin de tercihlerini etkilediğini ifade etmişlerdir (Abaslı, 2018: 305).

Yakar ve diğerleri (2022) tarafından yapılan çalışmada Türkçe öğretimi için kültürel farkındalık amacıyla gerçekleştirilen çalışmaya katılan öğrenciler arasında Çin ve Rusya uyruklu öğrenciler dışında Ortadoğu coğrafyasından gelen öğrencilerin çoğunluğunun Müslüman olduğu belirtilmiştir. "Kendi kültürünüz ile Türk kültürü arasındaki en önemli benzerlik nedir?" sorusuna verilen en yaygın yanıtın "İslamiyet" olduğu ifade edilmiştir. "yiyecek" ve "insanların samimiyeti" gibi unsurların öğrencilerin kendi kültürleri ile Türk kültürü arasında benzerlik olduğu ifade edilmiştir. Ancak Lübnanlı ve

Çinli öğrencilerin ise iki kültür arasında kültürel benzerlik olmadığını ifade ettikleri belirtilmiştir (Yakar vd., 2022: 125)

2.3.13. Kültürel Uzaklık Algısı ve Dil Öğrenimi İlişkisi

Farklı ülkelerden gelen insanlar arasındaki farklılıkları gözlemlemek, anlamak ve değerlendirmek son derece önemlidir. Bu farklılıklara dikkat edilmezse yanlış anlamalar ortaya çıkabilir. Kültürel yanlış anlamalar genellikle derinlerde gizli olduğundan insanlar zorluklarla karşılaştıklarında bunun farkına varmayabilirler. Kültürler arasındaki farklılıklar sadece bir ülkenin coğrafyası, dili, inançları, yemek alışkanlıkları gibi basit faktörlere dayanmaz; aynı zamanda bir ülkede büyümüş ve o ülkenin kültürünü benimsemiş insanların algıları, değerleri, tutumları ve davranışlarıyla da yakından ilişkilidir (Temel Eğinli, 2012: 225).

Dil öğretimi ile kültür öğretimi yapılmadan dil bilgisi vermek oldukça zordur. Her toplumun kendine özgü kültürel ürünleri bulunmaktadır ve bu unsurlar dil aracılığıyla bir nesilden diğerine aktarılır. Dilin grameri ve ilkeleri kadar hedef dilin kültürü de öğretilmelidir, çünkü dilin kültürel yapısına hâkim olmadan dilin tam anlamıyla öğrenilmesi zor olabilir (Zeyrek, 2020: 165-167). Dil öğrenenlerin hedef dilin konuşulduğu ülkeyi nasıl algıladıkları, ders kitaplarının kültürel içeriği, öğretim başarısını etkileyebilir. Bir toplumun kültürel değerleri, davranışları ve tutumları hakkında bilgi sahibi olmak daha sağlıklı iletişim kurabilmek açısından önemlidir. Günlük hayatta yapılması gereken ve yapılmaması gereken davranışlar hakkında bilgi sahibi olmak Türkiye'ye Türkçe öğrenmeye gelen kişilere günlük hayatta kolaylık sağlayacaktır (Akacaoğlu: 1-5). Bu davranışları bilmek ve ona göre hareket etmek, iletişimdeki yanlış anlaşılmaları ve olumsuz davranışları azaltarak öğrenilen dilin gelişimine yardımcı olabilir.

Kartal ve Toprak (2018) tarafından yapılan çalışmada, uzaktan öğrenme ortamlarında farklı kültürlerden öğrenenlere yönelik ders tasarımının önemi vurgulanmıştır. Ders tasarımı sürecinde farklı kültürel öğelerin dikkate alınması gerektiği belirtilmiştir. Bu da

toplumlararası farklılıkların en aza indirilmesi veya uyum sağlanması açısından büyük bir öneme sahiptir. Farklı kültürlerden gelen öğrenenlerin gruplara ayrılarak kültüre özgü bir tasarım yapılması ve her kültürün kendine özgü özelliklerinin tasarıma yansıtılması gerektiği vurgulanmıştır. Kültürle ilgili dersler tasarlanırken çevrimiçi öğrenme ortamlarında kültürel mesafeyi azaltıcı, coğrafi saat dilimi farklılıklarına ve teknik altyapı sorunlarına dikkat ederek iletişim ve etkileşimi artıran derslerin tasarlanması gerektiği belirtilmiştir. Ayrıca öğrencilerin ihtiyaçlarının belirlenmesi ve düzenli geri bildirimlerin alınması sağlıklı iletişim açısından büyük önem taşımaktadır. (Kartal ve Toprak, 2018: 129-146).

2.3.14. Kültürel Farkındalık

Artık insanlar bir yabancı dilde kolaylıkla iletişim kurup etkileşimde bulunabilmektedirler. Ancak bu durum "kültürel farkındalık" kavramının önemini ortaya çıkarmıştır. Kültürel farkındalık kültürü anlama, farklı inanç ve düşüncelere duyarlı olma yeteneği olarak tanımlanabilir (İşcan, 2017, s. 54). Kültürel farklılıklar arasında etkili iletişim kurabilmek bu çok kültürlü ve küresel toplumun bir parçası olarak sahip olunması gereken en önemli becerilerden biri olabilir. Çünkü bu gelecekte farklı kültürel geçmişlere sahip insanlarla etkileşimi artırır.

Dil öğrenenlerin ikinci bir dilde akıcı hale gelmeleri için iletişimsel gelişimlerini desteklemek önemlidir. Sadece dilbilgisi açısından doğru sözcük ve biçimleri kullanmayı öğrenmek etkili iletişimin sadece bir yönüdür. Diğer bir yönü ise bu sözcükleri ne zaman ve hangi koşullarda kullanacaklarını bilmektir. Dilbilgisi söylem becerisi ve sosyolinguistik yetkinlik iletişim becerisinin tamamlayıcılarıdır. Bu nedenle özür dilemek veya bir rica etmek gibi dil kullanımının sosyal konum, yaş, cinsiyet gibi faktörlere ve dinleyiciyle konuşmacı arasındaki ilişkiye bağlı olarak değişebildiği anlaşılmalıdır. Ayrıca belirli pragmatik durumsal koşullar, bir kültürde belirli bir konuşma eyleminin gerektiğini belirtirken başka bir kültürde gerekmebilir. Öğretme-öğrenme faaliyetlerine başlamadan önce öğretmenler kültürel engelleri kaldırmak için çaba göstermeli ve kültürel hedeflere ulaşmalıdır. Kültürü olumlu bir şekilde öğretmenin

bir yolu iki kültür arasındaki ortak noktaları vurgulamaktır. Bundan sonra öğrencilere aileleri, okulları ve kültürleri arasındaki farklılıkları tartışma fırsatı verilerek kültürel farkındalıklarını artırılabilir (Çakır, 2006: 158). Öğrencilerin kültürel çeşitlilik konusunda bilgilendirilmesi ve kültürel farkındalıklarının artırılması için en uygun akademik alan kültürel antropolojidir (Andreato ve Ferraro, 2013: 20). Antropoloji, insanları kendi anlam dünyaları üzerinden anlamayı amaçlayan bir bakış açısıdır (Taştan, 2017: 79). Başka bir deyişle antropoloji insanlarla ilgilenen bir bilim dalıdır.

İnsanlar farklı kültürlerden gelen insanlarla iletişim kurmak zorunda kaldıklarında kültürel duyarlılık önemli bir rol oynamaktadır. Kendi kültürleri dışında bir ortamda düşünmek ve hareket etmek zor olabilir bu yüzden insanlar bunun farkında olmalıdır. Örgütler bir mozaik gibi birçok farklı kültürün bir araya geldiği yerlerdir. Özellikle kurumsal bir ortamda kültürel farkındalık eksikliği yanlış iletişime yol açabilir. Genellikle insanlar diğer insanların kendileri gibi olduğunu varsayarlar ancak farklı olabileceklerinin bilincinde olmalıdırlar. İki kültür arasında benzerlikler olduğunu kanıtlanana kadar farklılıkların var olduğunu varsaymak daha mantıklı olacaktır. Kültürel farklılıkları anlamak uygunsuz davranış risklerini azaltmaya yardımcı olur (Constantin vd., 2015: 697).

Daha fazla kültürlerarası farkındalık ve beceri geliştirme yaratmanın en yaygın kullanılan yolu, resmi veya resmi olmayan eğitim programlarıdır. Bu programlar kültürlerarası anlayışı artırırken, kendi kültürlerine de daha fazla farkındalık kazandırır (Samovar vd., 2015: 375). Örneğin ABD'de kültürel anlayışı geliştirmek için 98 öğrenciden bir Avrupa üye devleti hakkında bir proje yapmaları ve sunmaları istendi. Her bir AB üye devletinin sunumu, genel ülke bilgilerini, ulusal bayramları, sosyal gelenekleri, geleneksel yemekleri, iş kültürünü, beş önemli yeri ve beş önemli kişiyi içeren aynı formata uygun olmalıydı. Ayrıca iletişimde yapılması ve yapılmaması gerekenlere de dikkat edilmeliydi. Her grup stratejilerinin her bölümü için üç farklı bilgi kaynağı kullanılmalı ve sözlü sunum için beş dakika süre verildi. Sunumun kendisi için herhangi bir kısıtlama yoktu. Sunum sırasında bazı sorunlar yaşandı, örneğin bir grup seminer odasında video projektörü olmadığı için PowerPoint kullanamadı. Fakat bu

eksikliği broşür ve afiş gibi materyaller kullanarak telafi ettiler. Öğrencilerin hazırladığı sunumlar oldukça başarılıydı. Deney oldukça yararlıydı çünkü proje öğrencilerin sadece kültürel altyapılarını değil aynı zamanda iş dağılımı, yazılı raporların zamanında tamamlanması, sunum sırası gibi sorunları çözmeye çalışırken müzakere yeteneklerini geliştirmelerine de yardımcı oldu. Öğrencilerin kültürel farkındalığı gelişirken aynı zamanda bu deneyim sayesinde kültürel birikimleri de arttı. Ziyaret ettikleri yerlerden ve orada yaşadıkları deneyimlerden bahsederek iletişim ve ekip çalışması becerilerini geliştirdiler. Bu tür deneyler öğrencilerin kültürle ilgili ilişkilerini geliştirmelerine yardımcı olur. Farklılıkların algılanması, gençlerin toplumun dayattığı ahlaki idealleri daha iyi özümsemelerine ilkeleri, standartları ve ahlaki değerleri anlamalarına ve sonunda bunları kabul etmelerine yardımcı olarak hoşgörü düzeylerini artırabilir. Ancak her şeyden önce öğrencilerin kültürel farklılıkların farkında olmaları gerektiğinin bilincinde olmaları önemlidir (Constantin vd., 2015: 697-699).

İşcan, Karagöz ve Konyar (2017) tarafından yapılan çalışmada, yabancı dil ya da ana dil olarak Türkçe öğretilenlere kültür aktarımı ile ilgili öneriler sunulmuştur. Bu öneriler öğretmenlerin kültür aktarımını etkili bir şekilde gerçekleştirebilmeleri için rehberlik sağlamayı amaçlamaktadır. Aynı zamanda öğrencilerin dil öğrenirken kültürel farkındalık geliştirmelerine yardımcı olmayı hedeflemektedir.

1. Kültür öğretimi: Öğrencinin bilişsel düzeyine göre uygun bir şekilde her seviyede verilmelidir. Bu öğrencilerin kültürel bilgileri ve becerileri anlama ve benimseme sürecini destekler.
2. Öğrenciler, bir kültürü öğrenmeye başlamadan önce bilgilendirilmelidir. Bu öğrencilerin hangi kültürle ilgili bilgileri edineceklerini ve neden önemli olduğunu anlamalarına yardımcı olur.
3. Öğrencilere kültürel öğrenmenin kültürel asimilasyona yol açmayacağı anlatılmalıdır. Aksine kültürler arası iletişim becerilerini geliştirmeye yardımcı olur.
4. Öğrencilerin farklı bakış açılarına sahip olduğu için kültürün farklı boyutları ele alınmalıdır. Bu ders kitaplarına ve ders içeriklerine eklenerek yapılabilir.

5. Öğrenenlerin öğrenme stilleri farklı olduğundan ders içerikleri zenginleştirilmelidir.
6. Öğrencilerin zorlandığı kültürel konular desteklenerek aktarılmalıdır.
7. Türkçe öğretiminin her seviyesinde kültür eğitimi yapılmalı ve bu konuda rehberlik edilmelidir. Kültürel aktarım açık ve öğrencilerin yeterlik düzeyine uygun olmalıdır.
8. Kültürel eğitim sadece Türk kültürlerini aktarmakla sınırlı kalmamalıdır. Öğrenciler Türk kültürünü ve diğer kültürleri sentezleyip yorumlayabilmelidirler (İşçan vd., 2017: 62).

2.3.15. Kültürlerarası Yeterlilik

Kültürlerarası yeterlilik farklı kültürlerden insanlarla etkileşim kurabilme ve anlayış geliştirebilme yeteneğini ifade eder. Bu kavram çeşitli terimlerle eş anlamlı olarak kullanılmaktadır. Örneğin küresel yetenek, uluslararası yetenek, çok kültürlü yetenek ve kültürlerarası etkililik gibi. Temel olarak kültürlerarası yeterlilik, insanların diğer kültürlerden insanlarla empati kurabilme onların davranışlarını ve düşüncelerini eleştirmeden anlamaya çalışabilme ve insanların farklılıklarını ve benzerliklerini kabul edebilme yeteneğini ifade eder (Temel Eğinli, 2012: 215).

Kültürlerarası yeterlilik farklı kültürel özelliklere sahip insanları tanıma ve anlama isteğiyle başlar. Kültürel farklılıklar kişinin değerleri, iletişim tarzı, zaman algısı, hayata bakış açısı vb. gibi farklılıkları bilmek ve bu özellikleri iletişim sürecinde dikkate almak oldukça önemlidir (Temel Eğinli, 2012: 217). Kültürlerarası yeterlilik üç boyuttan oluşur; kültürlerarası duyarlılık, farklı kültürlerden insanlarla iletişim sürecinde, öncesinde ya da sonrasında olumlu duygulara sahip olmayı ve mevcut kültürel farklılıklara saygı duymayı ifade eder. Kültürler arası farkındalık bireyin kendi kültürüyle iletişim kurduğu kişinin kültürünün birbirlerinin düşünce ve duygularını nasıl etkilediğini anlaması ve farklılıkların farkında olması anlatılmaktadır. Kültürlerarası beceriklilik, farklı toplumlardan gelen insanlarla etkileşim kurarken sözlü ve sözsüz iletişim becerilerini etkin bir şekilde kullanmayı içerir (Temel Eğinli, 2012: 219).

Kültürlerarası yeterlilik süreci kişilerin kültürel farklılıkların farkına vardıkları zaman başlar. Kültürel yeterlilik insanların kültürel bilgi edinme, iletişim ve davranış becerileri kazanma, kültürel belirsizliklerle başa çıkma, kültürel empati geliştirme gibi birçok yetkinliği elde etmelerini sağlayabilir (Temel ve Yalçın, 2016: 7).

Yurt dışında görevlendirilen bireyler veya okumak amacıyla giden öğrenciler kültürlerarası yeterlilik kazanmak için kültürel çeşitlilik konusunda eğitim almalıdırlar. Kültürlerarası yeterlilik kazanılmasında farklı içerik ve tekniklere sahip kültürel çeşitlilik eğitimleri, bireyin farklı kültürler hakkında bilgi sahibi olmasını sağlamakta ayrıca kültüre uyum sağlamada oldukça etkili olmaktadır. Farklı kültürler arasındaki temel farklılıklara bağlı olarak kültürlerarası yeterlilik kazanan kişiler kültürlerarası farklılıklar konusunda bilişsel, duygusal ve davranışsal düzeyde eğitim alarak elde edilebilecek sonuçları belirleyebilme yeteneğine sahip olurlar. Bu şekilde diğer kültürlerle nesnel bir bakış açısı kazanabilmeleri mümkündür (Temel Eğinli, 2012: 225).

Kültürlerarası iletişim alanının kişilerarası iletişimden geliştiği gibi kültürlerarası iletişim yeterliliğinin gelişiminin kökleri de kişilerarası iletişim yeterliliğine dayanmaktadır (Nichole Veveao, 2011: 11).

Farklı bir dil konuşabilme veya o dilin ana dili olan biriyle iletişim kurabilme becerisi o kültürün içine girmek anlamına gelir. Farklı bir kültürle iletişim kurmanın temel amacı o dilde kendini ifade edebilmek o kültürü anlayabilmek ve etkili iletişim sağlayabilmektir. Birey genellikle öğrendiği dil ve o dilin kültüründen etkilenir. Bireyin temas kurduğu dil ve kültür kişinin davranışını ve dünya görüşünü şekillendirmesine yardımcı olur. Kültürlerarası iletişim yeterliliği hızla gerçekleştirilebilecek ve hemen uygulanabilecek bir uyum süreci değildir. Bu süreç, kişinin karşılaştığı koşullara ve başa çıkma çabalarına bağlı olarak değişir. Bu süreç kişinin kişiliği ve içinde bulunduğu koşulların uyum özelliklerine göre uzayabilir, kısalsabilir veya zaman zaman duraklayabilir. Burada "kişisel uyum" ifadesi bireyin karşısındaki kültürü nasıl algıladığı ve kabul ettiği anlamına gelir. Birey o kültürün gerçek bir parçası olmayı arzulanabilir, o kültürü sınırlı

bir ölçüde kabul edebilir veya sadece o kültürde var olabilmek ve hayatta kalmak için yeterli düzeyde algılamak isteyebilir (Altundağ, 2007: 17-18).

Eğitimciler öğrencilerin dil ve kültüre saygı duymalarını, kendi kültürlerinin farkında olmalarını ve onların yetkin, uyarlanabilir iletişimciler olmalarını sağlayacak becerilerin geliştirilmesine yardımcı olmak için kültürlerarası iletişim yeterliliğini (ICC) müfredatlarına dahil etmelidirler. Dil öğretmenleri öğrencilerin kültürlerarası etkileşimlere ve çeşitli ortamlara hazırlanmaları için kültürlerarası yeterliliklerini geliştirmeleri için gerekli koşulları oluşturmalıdırlar. Bu bağlamda dil öğretimi, küresel vatandaşlık için kültürel farkındalığı artıran becerileri ve stratejileri içermelidir. Bu şekilde öğrencilerin dil öğrenimi ve farklı insanlarla iletişim süreçlerini kolaylaştırabileceklerini söylemek mümkündür. Kültür öğretimi yaklaşımları betimleyici bir yaklaşımdan etkileşimci bir yaklaşıma doğru hareket etmeli ve etkileşimleri, kişisel farkındalığı, açıklığı ve dönüşümü teşvik eden tartışmalara yol açmalıdır. Sadece kültürel yeterlilik becerilerini geliştirme ihtiyacının değil aynı zamanda bu süreçte karşılaşılan zorlukların da farkında olunmalıdır. Son olarak, kültürlerarası farkındalığı geliştirmek dil öğrenimi süreciyle birleştirilmelidir (Rocha, 2016: 105 -110).

2.3.16. Kültürlerarası Duyarlılık

Bir toplumun benimsediği görüşlere ve fikirlere önem vermek oldukça önemlidir. İletişim sürecinde var olan sorunların ve yanlış anlamaların azalabileceğini söylemek mümkündür. Kültürler arasındaki farklılıkları (iyi veya kötü, doğru veya yanlış) değer yüklenmeden bilmek ve önemsemek kültürlerarası iletişimi sağlama konusunda rol oynar ve hatta bu süreci olumlu bir şekilde etkileyebilir. Kültürel duyarlılık, insanların davranışlarını çok kültürlü grupların kültürüne uygun bir şekilde uyarlamalarını da ifade eder.

Kültürlerarası duyarlılık, bir bireyin anlama ve anlama konusunda olumlu bir duygu geliştirme yeteneği olarak tanımlanır. Bu tanım kültürlerarası duyarlılığın dinamik bir kavram olduğunu gösterir. Kültürlerarası duyarlı bireyler farklı kültürler arasındaki

farklılıkları anlamak, takdir etmek ve kabul etmek için motive olma arzusuna sahip olmalıdır. Kùltùrlerarası duyarlılık etkileşimsel durumun bilişsel, duygusal ve davranışsal yönleriyle ilgilenir ancak temelde insanların duygusal tepkileriyle ilgilidir. Ayrıca kùltùrlerarası farkındalık (bilişsel) kùltùrlerarası duyarlılığın (duygusal) temelini oluşturur ve bu da kùltùrlerarası yetkinliğe (davranışsal) yol açar (Chen, 1997: 4).

Kùltùrler arası duyarlılık, kùltürel farklılıklara ve farklı kùltùrlerden insanların bakış açılarına duyarlı olmayı ifade eder. Kùltùrler arası duyarlılık kùltùrlerarası iletişim yeterliliğinin duygusal boyutu olarak kabul edilmektedir. Yakar Karabuğa'ya göre (2016) benlik kavramı, açık fikirlilik, yargılamama ve sosyal rahatlık kùltùrler arası duyarlılığın dört özelliğidir:

İlk özellik olarak: Özgüven benlik kavramıyla ilgilidir. Benlik saygısı yüksek olan bireyler düşük benlik saygısına sahip olanlara göre kendi toplumlarındaki veya başka kùltùrlerdeki insanlara karşı daha olumlu bir bakış açısı geliştirir ve daha olumlu duygulara sahip olma eğilimindedir. Özgüven bireylerin kùltùrler arası etkileşim sırasında özel ihtiyaçlarını karşılayıp karşılayamayacaklarını hesaplamalarına yardımcı olmaktadır. Öz-değerlendirmenin bileşenleri de kùltùrler arası iletişimi etkiler. Kùltùrler arası iletişimde yetkin olan bir birey etkileşimde bulunduğu kişilerin güvenini kazanabilmeli güvenilir ve istikrarlı bir kişilik olduğunu gösterebilmeli, kendine güvenen ve güvenilir olmalıdır. Bütün bu nitelikler kişinin kùltùrler arası iletişim yeterliliğini geliştirebilir.

Açıklık: Bireyin kendini açıkça ifade etme ve diğer insanların görüşlerini kabul etme istekliliğini ifade eder. Açık fikirli bireyler dünyayı daha geniş bir perspektiften görürler ve bir fikri hayata geçirmenin farklı yolları olduğunu anlarlar. Açıklık kùltùrlerarası etkileşimde farklı bakış açılarının ve fikirlerin tanınmasına ve kabul edilmesine olanak sağlar. Dışadönük bireylerin katıldığı kùltùrlerarası iletişim sürecinde kùltürel kimlikler karşılıklı olarak tanınır ve bu da etkili bir iletişimin yürütülmesine yardımcı olur.

Yargılamamak: Bireyin önyargılarının olmaması ve kültürlerarası iletişim sırasında içtenlikle dinlemeyi engellememesini ifade eder. Aynı zamanda etkileşime dahil olan diğer bireylerin isteyerek dinlendiklerini görmek psikolojik olarak rahat hissetmelerine yardımcı olur. Etkileşimde bulunan tarafların karşılıklı memnuniyeti, kültürlerarası iletişimin yetkinliği için bir kriterdir

Sosyal rahatlık: Kültürlerarası iletişim sırasında yaşanan kaygıyı belirli bir düzeye kadar azaltmaya yardımcı olur. İnsanlar farklı toplumlarla etkileşime geçtiklerinde beklenmedik durumlar ortaya çıkabilir ve bu da kaygıya neden olabilir. Kültürlerarası iletişimde yetkin olan bireyler diğer insanlarla iletişim kurarken kaygı gibi engelleyici duyguların üstesinden gelebilen kişilerdir. Ayrıca kültürlerarası iletişime katılanların farklılıklara saygı duymaları ve kabullenmede duyarlı olmaları önemlidir. Böylece birey yeni kültürel çevreye daha kolay bir şekilde uyum sağlar (Yakar Karabuğa, 2016: 11-12).

Kültürlerarası iletişim yeterliliğinin boyutlarından biri olan kültürlerarası duyarlılık kültürle ilgili farklı değişkenler üzerinde önemli bir etki göstermiştir. İletişim çalışmaları, eğitim ve psikoloji gibi çeşitli alanlardan akademisyenler kültürlerarası duyarlılığın önemini vurgulamışlardır. Çeşitli kültürel kökenlere sahip olanlar arasında etkili ve verimli iletişim için kültürlerarası duyarlılığın gerekliliği bilinmektedir. Kültürel farklılıklara duyarlı olmak; etnosentrizmi ve dar görüşlülüğü azaltmak, kültürlerarası veya çok kültürlü etkileşimlerde yetkin olmak için büyük bir öneme sahiptir. (MingveChen 2010: 1).

2.4. İlgili Çalışmalar

Yabancı dil olarak Türkçe öğrenenler için kültürel uzaklık algıları ve iletişim kaygıları gibi faktörler, bu dili öğrenme sürecinde etkili olan faktörlerdendir. Kültürel uzaklık algısı, öğrencilerin kendi kültürleriyle Türk kültürü arasındaki farklılık ve benzerlikleri nasıl algıladıklarıyla ilgilidir. İletişim kaygıları ise öğrencilerin hedef dilde iletişim kurarken yaşadıkları güvensizlik ve endişeleri ifade eder.

Kültürel uzaklık algısı, öğrencilerin Türkçe öğrenirken karşılaştıkları kültürel farklılıkları ve Türk kültürüne uyum sağlama sürecini etkileyebilir. Öğrenciler, kendi kültürleriyle Türk kültürü arasındaki benzerlikleri ve farklılıkları anlamaya çalışırken, bazı kültürel normlara ve iletişim tarzlarına alışmakta zorlanabilirler. Bu da dil öğrenme sürecini etkileyerek öğrencilerin iletişim kaygılarını artırabilir. Özellikle, farklı kültürler arasında sosyal etkileşimde yaşanan farklılıklar, öğrencilerin kendilerini ifade etme ve anlama süreçlerini etkileyebilir.

İletişim kaygıları ise öğrencilerin hedef dilde iletişim kurarken duydukları güvensizlik ve kaygıları içerir. Dil öğrenme sürecinde, öğrenciler yeni bir dilde iletişim kurarken hatalar yapma korkusu yaşayabilirler. Bu, özellikle başlangıç aşamasında dil öğrenenler için yaygın bir durumdur. İletişim kaygıları, öğrencilerin kendilerini ifade etmekten ve dil becerilerini geliştirmekten çekinmelerine neden olabilir.

Bu durumlarla başa çıkmak için dil öğretiminde, öğrencilere güven ve destek vermek önemlidir. Dil öğreticileri, Türk kültürü hakkında hoşgörü çerçevesinde bilgi aktarımı sağlayarak öğrencilerin kültürel uzaklık algılarına yönelik farkındalık oluşturabilirler. Ayrıca, öğrencilere hatalar yapma konusunda endişelenmemeleri gerektiğini ve iletişimin önemli olduğunu vurgulayarak iletişim kaygılarına karşı güven duygusunu artırabilirler.

Her kültür, diğerinden farklı özelliklere sahiptir ve bu farklılıklar kültürler arası iletişimde sorunlara ve yanlış anlamalara yol açabilir. Aynı şekilde her toplumun kendi özel bir dili vardır ve bu nedenle dil öğrenen insanlar zorluklarla karşılaşabilir.

Dil öğrencileri hedef kültüre olan yakın mesafesiyle öğrendikleri dil ve kültürü daha iyi anlama yeteneğine sahiptir. Örneğin, dil öğrenen bir kişi hedef kültüre olan yakınlığı sayesinde o kültürün geleneklerini, değerlerini, davranış kalıplarını ve iletişim stilini daha iyi anlayabilir ve bu bilgiyi dil kullanımında doğru ve etkili bir şekilde uygulayabilir. Bu durumda öğrencilerin diğer kültüre karşı saldırganlık potansiyellerinin azalacağına inanılır. Örneğin Türk kökenli ülkelerden dil öğrenenlerle paylaşılan

gelenek ve göreneklerin fazlalığı öğrencilerin katılımını teşvik ederek dil öğretimini etkili hale getirebilir. Benzer şekilde Arap ve Afrika Balkan ülkeleri gibi dil, din, coğrafya veya tarih açısından yakın olan ülkelerle ortak kelimelerin sınıf uygulamalarında öğrenilen kültürünü çeşitli şekillerde avantaja dönüştürmesi mümkündür. Ancak bu durumda uygulamadaki mesafenin türü ve uzaklığı farklılık gösterebilir. Örneğin Boşnaklar ve Arnavutlar ile dini ve tarihi yakınlıklar doğrultusunda ele alınan kültürel konular Özbekistan, Kırgızistan ve Kazakistan ile dil ve din iş birlikleri çerçevesinde işlenen kültürel konular öğretim fırsatlarına dönüşebilir. Bu doğrultuda Türkçe'nin yabancı dil olarak öğretildiği farklı hedef öğrenen gruplarının hassasiyetleri dikkate alınarak dil öğretimi hedeflerinin gerçekleşmesinde çok önemli olduğu söylenmektedir. Bu duyarlılığın gelişmesi iletişimsel kültürlerarası yeterliliklere bağlıdır (Özkan, 2021: 115).

Dil öğrencilerinin, hedef kültüre olan yakınlığı ve kültürel benzerlikleri gibi faktörlerin dil öğretimi sürecinde önemli bir etkisi vardır. Bu bağlamda, dil öğretimine katılan farklı grupların hassasiyetleri dikkate alınmalı ve dil öğretimi hedeflerinin gerçekleşmesinde iletişimsel kültürlerarası yeterliliklerin geliştirilmesi gerekmektedir. Öğrencilere kültürel farklılıklara açık olma ve kültürlerarası anlayışı geliştirme fırsatları sunmak, onların dil ve kültür öğrenme süreçlerini olumlu yönde etkileyecektir.

Yakar ve Fedai (2022) tarafından yapılan çalışma, Türkiye'ye eğitim için gelen yabancı uyruklu öğrencilerle bu öğrencilere Türkçeyi yabancı dil olarak öğreten öğretmenlerin algı, tutum ve davranışlarını belirleyerek dil öğretimi ve kültürel uyum programlarına katkı sağlamayı akademik ve sosyal yeterliliği artırmayı amaçlamıştır. Araştırmaya biri kurum diğeri devlet üniversitesi olmak üzere iki farklı üniversitedeki dil öğretim merkezlerinde 30 öğrenci ve dört farklı üniversitede görev yapan öğretim görevlileri katılmıştır.

Araştırma sonuçlarına göre; öğrenciler Türk kültüründe en çok yemek, misafirperverlik ve müziği sevdiklerini ifade etmişlerdir. Ayrıca Türk kültürü ile kendi kültürleri arasındaki benzerliklerin İslam, yemek ve insanların dürüstlüğü olduğunu

belirtmişlerdir. Öğrenciler Türk kültürü ile kendi kültürleri arasındaki uyumsuzluk unsurlarının ise yemek, dil, kadın giyimi ve zihniyet farklılıkları olduğunu ifade etmişlerdir. Örnek olarak Mısırlı bir öğrenci "Türk kültürüyle pek kaynaşmadım bu yüzden bu soruya cevap veremem" ifadesini kullanmıştır. Ancak tüm öğrencilerin kendi kültürlerine karşı olumlu duygular ifade ettikleri gözlemlenmiştir. Arap ülkeleri, Türk cumhuriyetleri, Doğu Avrupa ülkeleri, Rusya ve İran'dan gelen öğrenciler, Türkçe'nin daha kolay öğrenilebilir bir dil olduğunu belirtmişlerdir. Ayrıca Türk kültürüne uyum sağlamakta en zorlanan öğrencilerin Afrikalı öğrenciler olduğu görülmüştür (Yakar ve Fedai, 2022: 135-136).

Bu çalışma, Türkiye'ye eğitim için gelen yabancı uyruklu öğrencilerin dil öğretimi ve kültürel uyum deneyimlerini anlamak açısından önemli bilgiler sunmaktadır. Araştırma sonuçları, dil ve kültürel uyum programlarına katkı sağlama ve öğrencilerin akademik ve sosyal yeterliliklerini artırma amacıyla değerlendirilebilir. Aynı zamanda eğitimciler ve kurumlar tarafından farklı ülkelere gelen öğrencilere yönelik, daha iyi uyum sağlayabilmeleri ve desteklenebilmelerine yönelik stratejiler geliştirilebilir.

Abaslı (2018) tarafından yapılan araştırmada, Türkiye'de eğitim alan Azerbaycanlı öğrencilerin eğitim sürecindeki deneyimleri incelenmiştir. Azerbaycanlı öğrenciler Türkiye'yi tercih etme nedenlerinin çoğunlukla kültürel benzerliklere dayandığını ifade etmişlerdir. Ancak kültür ve dil arasında ne kadar benzerlik olsa da başka bir ülkede yaşamının ne kadar zor olduğunu dile getirmişlerdir. Bazı öğrenciler eğitim sistemindeki farklılıklar ve akademik dil ile terminoloji farklılıklarından dolayı zorluklar yaşadıklarını belirtmişlerdir (Abaslı, 2018: 291-306).

Eğitim sistemindeki farklılıklar, Azerbaycanlı öğrencilerin Türkiye'deki eğitim kurumlarına uyum sağlamasını zorlaştırabilir. Her ülkenin eğitim sistemi farklılık gösterebilir ve bu farklılıklar da öğrencilerin alışık oldukları sistemden ayrılma ve yeni bir öğrenme sürecine girmelerini zorlaştırabilir. Ayrıca akademik dil ve terminolojik farklılıklarda bir diğer zorluk kaynağı olabilir. Öğrenciler, Türkçe veya Türkçeye özgü akademik terimleri anlamakta zorlanabilirler ve bu da derslerde veya

çalışmalarında iletişim bozukluğuna ve anlama ve anlamlandırabilme güçlüğüne neden olabilir. Bu durumlarda ise bu öğrencilere destek sağlanmalı ve uyum süreci kolaylaştırılmalıdır. Bu şekilde öğrencilerin eğitim deneyimleri daha olumlu ve verimli hale gelebilir.

Güngör (2015) tarafından yapılan araştırmada, yabancı uyruklu ilkokul öğrencilerinin karşılaştıkları sorunlar incelenmiştir. Araştırmada çocukların farklı bir kültürle ve eğitim sistemiyle karşılaştıklarında, kendilerini ifade etme, arkadaşları ve öğretmenleriyle iletişim kurma, dersleri anlama gibi sorunlar yaşadıkları ve akademik olarak arkadaşlarına göre başarısız oldukları tespit edilmiştir (Güngör, 2015: 128-132).

Araştırma sonuçları, yabancı uyruklu öğrencilere uyum sürecinde destek olunmasının ve dil, kültür ve eğitim sistemi farklılıklarının anlaşılmasının önemini vurgulamaktadır. Eğitimcilerin ve okul yöneticilerinin öğrencilere bu süreçte özel eğitim ve rehberlik sağlamaları, öğrencilerin dil becerilerini geliştirmelerine yardımcı olmasının yanı sıra sosyal uyum süreçlerini iyileştirmelerini de sağlar. Böylece yabancı uyruklu öğrencilerin, akademik başarıları artabilir ve kendilerini daha iyi ifade edebilir hale gelebilirler. Aynı zamanda, bu öğrencilerin farklı kültürler arasında köprüler kurmalarını ve çeşitli ortamlarda başarılı bir birey olmalarını sağlayabilir.

Ercan ve Akpınar'ın 2017'de yaptığı araştırma, yabancı uyruklu öğrencilerin Türkçe yazılı anlatım konusunda farklı görüşlere sahip olduklarını ortaya koymaktadır. Bazı öğrenciler, Türkçe yazılı anlatımın eğlenceli olduğunu düşünürken, diğer öğrenciler ise kendi ana dillerindeki yazılı anlatımla Türkçe yazılı anlatım arasında daha fazla farklılık olduğunu düşünmektedir. Bu öğrenciler, kendilerini eksik hissettikleri konunun dil bilgisi olduğunu ifade etmektedirler. Bu durum, yabancı dilde yazılı anlatımın, dil bilgisi ve dil yapılarına uygun olarak düzenlenmesinin zorluğuna işaret edebilir. Farklı diller arasındaki dilbilgisi kuralları ve dil yapılarındaki farklılıklar, öğrencilerin Türkçe yazılı anlatımı öğrenirken karşılaştığı zorlukların nedenleri olabilir.

Yabancı uyruklu öğrencilerin, Türkçedeki yazılı anlatımı öğrenme sürecinde karşılaştıkları zorlukları anlamak ve bu konuda eğitim stratejilerini geliştirmek fayda sağlayacaktır. Dil eğitimi sürecinde dilbilgisi konularına odaklanmak ve öğrencilere yabancı dilde yazılı anlatım ile ana dil arasındaki farklılıkları anlatmak, öğrenme sürecini daha etkili ve keyifli hale getirebilir.



ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

ARAŞTIRMANIN YÖNTEMİ

3.1. Araştırma Modeli

Yabancı dil olarak Türkçe öğrenen Arap öğrencilerin kültürel uzaklık algıları ve kültürlerarası iletişim kaygıları arasındaki ilişkiyi incelenmesini amaçlayan bu çalışmada hem betimsel taramaya dayalı anket çalışması hem de nicel araştırma türlerinden biri olan ilişkisel tarama yöntemi kullanılmıştır. İlişkisel tarama yöntemi, iki veya daha fazla değişken arasındaki değişimin varlığını veya düzeyini belirlemeyi amaçlayan bir modeldir. Yabancı dil olarak Türkçe öğrenen Arap öğrencilerden verileri anket aracı ile toplanmıştır. Anketler aracılığıyla öğrencilerin kültürel uzaklık algıları ve kültürlerarası iletişim kaygıları hakkında bilgi edinilmeye çalışılmıştır. Bu veriler daha sonra istatistiksel analizlerde kullanılmış ve ilişkiyi belirlemek için ilişkisel tarama yöntemi gibi nicel araştırma yöntemleri uygulanmıştır. Yabancı dil olarak Türkçe öğrenen Arap öğrencilerin kültürel uzaklık algıları ve kültürlerarası iletişim kaygıları arasındaki ilişkiyi incelemek için 2.105 öğrenciye anket yapılmıştır.

3.2. Evren ve Örneklem

Çalışmanın ana çerçevesini hâlihazırda Türkiye’de yabancı dil olarak Türkçe öğrenen Arap öğrencileri oluşturmaktadır. Araştırmanın örneklemini Türkiye’deki eğitim gören iki bin yüz beş öğrenciden oluşmaktadır. Örneklem gurubuyla ilgili bilgiler aşağıdaki tablolarda verilmiştir.

Tablo 1. Çalışmaya katılan öğrencilerin cinsiyetlerine göre dağılımları

Cinsiyet	N	%
Kadın	1129	53.6
Erkek	976	46.4
Toplam	2105	100.0

Tabloya bakıldığında çalışmaya katkı sağlayan öğrencilerin 1.129'unun kadın, 976'sının ise erkek olduğu görülmektedir. Toplamda 2.105 öğrencinin katılım sağladığı çalışmanın cinsiyete göre yüzdesel dağılımına bakıldığında öğrencilerin %53,6'sının kadın, % 46,4'nün erkek olduğu görülmektedir.

Tablo 2. Çalışmaya katılan öğrencilerin medeni durumlarına ilişkin dağılımları

Medeni durum	N	%
Bekar	1835	87.2
Evli	270	12.8
Toplam	2105	100.0

Tablo 2'de örneklem grubunda yer alan bilgilere bakıldığında çalışmaya katkı sağlayan öğrencilerin 1.835'inin bekâr, 270'i ise evli olduğu görülmektedir. Toplamda 2105 öğrencinin katılım sağladığı çalışmanın medeni durumuna göre yüzdesel dağılımına bakıldığında öğrencilerin %87,2'sinin erkek, %12,8'inin evli olduğu görülmektedir.

Tablo 3. Çalışmaya katılan öğrencilerin yaşlarına ilişkin frekans ve yüzde dağılımı

Yaş	N	%
17-20 yaş aralığı	542	25.7
21-25 yaş aralığı	1174	55.8
26-30 yaş aralığı	280	13.3
31 veya üzeri yaş	109	5.2
Toplam	2.105	100.0

Tablo 3'te örneklem grubunda yer alan öğrencilerin 542'si 17-20 yaş aralığında, 1.174'ü 21-25 yaş aralığında, 280'i 26-30 yaş aralığında, 109'u ise 31 yaş veya üzeri yaş aralığında yer almaktadır. Örneklemin yüzdesel dağılımına bakıldığında %25,7'si 17-20

yaş aralığında, %55,8'i 21-25 yaş aralığında, %13,3'ü 26-30 yaş aralığında, %5,2'si ise 31 yaş ve üzeri yaş aralığında yer almaktadır

Tablo 4. Çalışmaya katılan öğrencilerin ülkelerine göre frekans ve yüzde dağılımı

Ülke	N	%
Sudan	27	1.3
Suriye	1754	83.3
Mısır	78	3.7
Yemen	32	1.5
Lübnan	9	0.4
Tunus	1	0.02
Ürdün	26	1.2
Libya	2	0.1
Irak	82	3.9
Suudi Arabistan	6	0.3
Kuvet	1	0.0
Fas	10	0.5
Somali	10	0.5
Filistin	55	2.6
Çad	1	0.0
Cezair	6	0.3
Moritanya	5	0.2
Toplam	2105	100

Tablo 4'te yer alan bilgilere bakıldığında yabancı dil olarak Türkçe öğrenen Arab öğrencilerinin 1754'ü Suriye, 82'si Irak, 78'i Mısır, 55'i Filistin, 32'si Yemen, 26'sı Ürdün, 27'si Sudan, 10'u Fas, 10'u Somali, 9'u Lübnan, 6'sı Suudi Arabistan, 6'sı Cezair, 5'i ise Moritanya, 2'si Libya ve son olarak Tunus, Kuvet ve Çad ise 1'i toplam 17 ülkeden 2.105 kişiden katılım sağlanmıştır. Bu verilere göre, Suriye en yüksek katılımı sağlayan ülke olarak öne çıkmaktadır. Diğer ülkeler ise daha küçük öğrenci gruplarıyla temsil edilmektedir.

Tablo 5. Çalışmaya katılan öğrencilerin Türkçe dil seviyesine göre frekans ve yüzde dağılımları

Türkçe dil seviyesi	f	%
A1	37	1.8
A2	47	2.2
B1	144	6.8
B2	387	18.4
C1	1070	50.8
C2	420	20.0
Toplam	2105	100.0

Tablo 5’te yer alan bilgilere göre çalışmaya katılanların 1070’i C1 düzeyinde, 420’si C2 düzeyinde, 387’si B2, 144’ü B1 düzeyinde, 47’si A2 düzeyinde, 37’si ise A1 düzeyinde olduğu görülmüştür. Katılımcıların büyük kısmı Türkçe dil seviyesi C1 düzeyindedir.

3.3. Veri Toplama Araçları

Kişisel Bilgi Formu: Araştırmaya katılacak öğrencilerin kişisel bilgilerini belirlemek amacıyla kullanılmaktadır. Bu uygulama kapsamında öğrencilere demografik bilgileri ve eğitim ile ilgili diğer bilgileri içeren sorular yöneltilmektedir. Örnek olarak cinsiyet, yaş, medeni durum, ülke gibi bilgilerin yanı sıra, öğrencilerin eğitim seviyeleri, öğrenim gördükleri okul veya üniversite, Türkçe öğrenme motivasyonları gibi konular hakkında da sorular yer almaktadır. Ayrıca bu bilgiler araştırmanın sonuçlarının farklı gruplar arasında farklılık gösterip göstermediğini değerlendirmek için kullanılabilir.

Kültürler Arası İletişim Kaygısı Ölçeği (PRICA): Ölçek McCroskey tarafından etkili ve sürdürülebilir iletişimi sağlayabilmek için bireylerde iletişim kaygısının olup olmadığının belirlenmesi amacıyla 1997 yılında geliştirilmiştir. Bu ölçek, Ay, Kavuran ve Türkoğlu (2018) tarafından ise Türkçeye uyarlanmıştır. Ölçeğin her bir maddesi “kesinlikle katılmıyorum” (1 puan) ile “kesinlikle katılıyorum” (5 puan) arasında değişen 5’li likert tipi şeklindederecelendirilmiştir. Ölçek maddeleri 1-5 puan arasında puanlanmaktadır. Orijinali 14 maddeden oluşan PRICA ölçeğininTürkçe uyarlaması 13 madde (14. madde çıkarılmıştır) olarak tamamlanmıştır. Ölçek maddelerinden 2, 4, 6, 8, 11, 13, (ve 14) ters kodlanan maddelerdir. Ölçek toplam puanı hesaplanırken; Kesinlikle katılmıyorum, katılmıyorum, kararsızım, katılıyorum, kesinlikle katılıyorum.

1. Adım: 1, 3, 5, 7, 9, 10. maddeler toplanır.

2. Adım: 2, 4, 6, 8, 11, 12 ve 13. maddeler toplanır.

3. Adım toplam puan formülü: (1. Adım toplam puanı + 2. Adım Toplam Puanı).

Ölçekten alınacak max. Değer 65 min. değer ise 13'tür. Toplam puanın 32'nin altında kalması düşük kültürlerarası iletişim kaygısını, 52'nin üzerinde olması yüksek kültürlerarası iletişim kaygısını göstermektedir. Puanın 32-52 arasında olması orta seviyede bir kültürlerarası iletişim kaygısını ifade etmektedir.

Kültürel Uzaklık Ölçeği: Ölçek Bektaş (2004) tarafından, Kültürleşme İndeksi'nden (Ward& Rana-Deuba, 1999) uyarlanmıştır. 12 maddeden oluşan ölçek katılımcıların iki kültürü ne oranda farklı bulduklarını 12 farklı alanda (giyim, iletişim becerileri, dini inançlar, aile hayatı, değerler, arkadaşlık, dil, yemek, gelenekler, dünya görüşü, sosyal etkinlikler ve yaşama standardı) beşli ölçek “tamamen farklı buluyorum” (1), “tamamen aynı buluyorum” (5) üzerinden belirtmeleri ile ölçmektedir. Ölçekten alınan yüksek puan iki kültür arasındaki benzerlikleri ifade etmektedir.

3.4. Verilerin Toplanması ve Çözümlemesi

Yabancı dil olarak Türkçe öğrenen Arap öğrencilerin, kültürel uzaklık algıları ve kültürlerarası iletişim kaygıları arasındaki ilişkiyi incelemek amacıyla 2.105 öğrenciye kültürel uzaklık ölçeği ve kültürlerarası iletişim kaygı ölçeği uygulanmıştır. Verilerin analizi için SPSS 23 programı kullanılmıştır. Verilerin analizi bilgisayar ortamında istatistiksel işlemlerle gerçekleştirilmiş ve elde edilen sonuçlar yorumlanmıştır. Elde edilen verilerin analizi öncesinde olası hataları önlemek amacıyla veriler tek tek kontrol edilmiş ve hatalı veya tutarsız yanıtlar analiz sürecine dahil edilmemiştir. Bu yöntemlerle yapılan analizler araştırmacılara yabancı dil olarak Türkçe öğrenen Arap öğrencilerin kültürel uzaklık algıları ile kültürlerarası iletişim kaygıları arasındaki ilişkiyi anlamalarına yardımcı olmuştur. Elde edilen sonuçlar araştırma hipotezlerini doğrulamak veya çürütmek için kullanılmış ve sonuçlar yorumlanarak çalışmanın amacına ulaşılmıştır.

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

BULGULAR VE YORUM

4.1. Bulgular

Bu araştırmada, ankete toplam 2.176 öğrenci katılmıştır. Ancak 71 öğrencinin cevapları sağlam olmadığından dolayı analizlere dâhil edilmemiştir. Bu durum araştırmanın güvenilirliği ve geçerliliği açısından önemlidir. Eksik cevaplar verilerin tam olarak analiz edilmesini ve yorumlanmasını etkileyebilir.

4.1.1. Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğrenen Arap Öğrencilerin Kültürlerarası Etkileşim Kaygılarına İlişkin Bulgular

Tablo 6. Kültürler Arası İletişim Kaygısı Toplam Puanı

Düzy	Puan	f	%	Toplam
	14	1	0	
	17	1	0	
	18	1	0	
	19	2	1	
	20	1	0	
	22	1	0	
Kültürler Arası	23	1	0	
İletişim Kaygısı	24	1	0	52
Düşük Olanlar	25	3	1	
	26	3	1	
	27	4	2	
	28	4	2	
	29	7	3	
	30	7	3	
	31	15	7	
Kültürler Arası	32	10	5	1643

İletişim Kaygısı	33	21	1.0	
Orta Seviyede	34	22	1.0	
Olanlar	35	28	1.3	
	36	55	2.6	
	37	68	3.2	
	38	111	5.3	
	39	134	6.4	
	40	109	5.2	
	41	90	4.3	
	42	79	3.8	
	43	80	3.8	
	44	73	3.5	
	45	88	4.2	
	46	94	4.5	
	47	87	4.1	
	48	84	4.0	
	49	105	5.0	
	50	115	5.5	
	51	95	4.5	
	52	95	4.5	
	53	66	3.1	
	54	54	2.6	
	55	40	1.9	
	56	43	2.0	
	57	44	2.1	
Kültürler Arası	58	31	1.5	
İletişim Kaygısı	59	32	1.5	410
Yüksek Olanlar	60	20	1.0	
	61	27	1.3	
	62	18	0.9	
	63	12	0.6	
	64	8	0.4	
	65	15	0.7	
Toplam		2105	100	2105

Kültürlerarası iletişim, kaygı düzeyini gösteren betimleyici istatistik değerlerine göre; kültürlerarası iletişim kaygısı bağlamında elde edilen bulgular, ölçek maddelerine bağlı olarak öğrencilerin kültürlerarası iletişim kaygısının üç düzeyde (düşük, orta, yüksek) deneyimlendiği gösterilmektedir. Katılımcıların %2'sinin düşük, %78'inin orta, %20'sinin yüksek düzeyde kaygı duydukları görülmüştür. Tabloya bakıldığında katılımcıların büyük kısmında orta düzey kültürlerarası iletişim kaygısı görülmektedir. Katılımcıların çoğunun yüksek düzeyde kaygı yaşamaması kendi kültürlerine yakın bir kültürle bütünleştiklerinin bir göstergesi olabilir. Diğer bir deyişle katılımcıların yarısından fazlasının uzun süredir Türkiye'de yaşayan Suriye vatandaşları olması ve katılımcıların çoğu ana dilleri dışında bir dil bilmelerinden olduğu şeklinde yorumlanabilir.

Ayrıca düşük düzeyde kültürlerarası iletişim kaygısı yaşayan katılımcıların oranının düşük olması dikkat çekicidir. Bu durum bazı öğrencilerin kültürlerarası iletişimi daha rahat bir şekilde deneyimlediklerini ve farklı kültürel ortamlara uyum sağlama konusunda daha az endişe duyduklarını göstermektedir. Bu durum, öğrencilerin Türkçe öğrenmeleri ve uzun süre Türkiye'de yaşamaları gibi faktörlerden etkilenebilmektedir. Bu bulgular, öğrencilerin iletişim becerilerini geliştirmek, kültürler arası etkileşimi teşvik etmek ve kaygı düzeylerini azaltmak için uygun destek ve eğitim programlarının önemini vurgulamaktadır.

4.1.2. Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğrenen Arap Öğrencilerin Kültürel Uzaklık Algılarına İlişkin Bulgular

Tablo 7. Giyim

	f	%	Ortalama	Standart Sapma	Sonuç
1-Tamamen farklı buluyorum	120	5.7			
2- Farklı buluyorum	631	30			
3- Kararsızım	339	16.1	3.1078	1.05696	Kısmen aynı / farklı buluyorum
4- Aynı buluyorum	932	44,3			
5- Tamamen aynı buluyorum	83	3.9			
Toplam	2105	100			

Tablo 7'de yabancı dil olarak Türkçe öğrenen Arap öğrencilerin Türk giyim kültürüne ilişkin vermiş olduğu yanıtlar yer almaktadır. Tabloya göre öğrencilerin kendi kültürleriyle Türk kültüründeki giyim konusunda farklılıklar olduğu görülmektedir. Tamamen aynı bulan öğrencilerin sayısı 83 iken tamamen farklı bulan öğrencilerin sayısı 120'dir. Aynı bulan öğrencilerin sayısı 932 iken farklı bulan öğrencilerin sayısı ise 631'dir. Kısmen aynı/kısmen farklı bulan öğrencilerin sayısı ise 339'dur. Tablo verilerine dayanarak, Türkçe öğrenen Arap öğrenciler arasında kendi kültürel giyim tarzları ile Türk kültüründeki giyim tarzı konusunda farklı görüşlere sahip olanların olduğu görülmüştür. Ancak en yüksek sayıya sahip olan grup kendi kültürleriyle Türk kültüründeki giyim tarzını aynı bulan öğrencilerdir.

Sonuç olarak, yabancı uyruklu öğrencilerin ankette verdikleri yanıtların puan ortalamaları, kısmen aynı/farklı buluyorum (2.61-3.40) değerlendirme aralığında olduğunu göstermektedir. Bu bilgilere dayanarak genel olarak yabancı uyruklu öğrencilerin anketin birinci maddesine ilişkin verdikleri yanıtların puanlarının ortalamaları, kısmen aynı/farklı buluyorum (2.61-3.40) değerlendirme aralığında olduğunu göstermektedir. Bu öğrencilerin çoğunluğunun giyim tarzını kısmen aynı veya farklı bulduğunu göstermektedir. Yani kendi kültürleriyle Türk kültüründeki giyim tarzı arasında bir benzerlik ve farklılık algısının olduğu söylenebilir.

Tablo 8. İletişim Tarzı

	f	%	Ortalama	Standart Sapma	Sonuç
1- Tamamen farklı buluyorum	147	7.0			
2- Farklı buluyorum	650	30.9			
3- Kararsızım	374	17.8	3.0323	1.06887	Kısmen aynı / farklı buluyorum
4- Aynı buluyorum	856	40.7			
5- Tamamen aynı buluyorum	78	3.7			
Toplam	2105	100			

Tablo 8'deki verilere göre yabancı dil olarak Türkçe öğrenen Arap öğrencilerin Türk kültüründeki iletişim tarzına yönelik vermiş olduğu yanıtlar verilmiştir. Bu tablodaki verilere göre öğrencilerin kendi kültürleriyle Türk kültüründeki iletişim tarzını nasıl değerlendirdikleri ortaya konulmaktadır.

Tabloya göre ankete katılan öğrenciler içerisinde Türk iletişim tarzını kendi kültürlerindeki iletişim tarzı ile tamamen aynı bulan öğrenci sayısının 78 olduğu görülmektedir. Bunun yanında iletişim tarzını tamamen farklı bulan öğrenci sayısının 147 olduğu görülmektedir. İletişim tarzını farklı bulan öğrenci sayısı ise 650'dir. Öğrencilerin iletişim tarzını aynı bulan öğrencilerin sayısı ise 856 olarak verilmiştir. Ayrıca kısmen aynı/kısmen farklı bulan öğrenci sayısı da 374 olarak belirtilmiştir. Tablo aynı zamanda araştırmaya katılan yabancı uyruklu öğrencilerin anketin ikinci maddesine ilişkin verdikleri yanıtların puanlarının ortalamalarını da sunmaktadır. Bu değerlendirmeye göre; öğrencilerin verdiği yanıtların puanları tamamen aynı ya da tamamen farklı bulma aralıklarının ortasında yer almaktadır. Ortalama Puanlar 2.61-

3.40 değerlendirme aralığında olduğu ifade edilmiştir. Bu değerlendirme aralığı öğrencilerin iletişim tarzını bazı açılardan hem benzer hem de farklı bulduklarını göstermektedir. Bu da öğrencilerin kendi kültürleri ile Türk kültürünü anlama arasında bir denge kurduklarını düşündürebilir.

Tabloya göre iletişim tarzını aynı bulan öğrenci sayısı 856'dır. Bu veriye dayanarak yabancı dil olarak Türkçe öğrenen Arap öğrencilerin çoğunluğunun kendi kültürleriyle Türk kültüründeki iletişim tarzını benzer bulmaktadırlar. 856 öğrencinin iletişim tarzını aynı bulması bu öğrencilerin Türk kültüründe iletişim kurmak konusunda daha rahat hissettiğini ve benzerlikleri olduğunu gösterebilir.

Sonuç olarak Tabloda sunulan verilere dayanarak genel olarak yabancı dil olarak Türkçe öğrenen Arap öğrencilerin kendi kültürleriyle Türk kültüründeki iletişim tarzını kısmen benzer buldukları yorumlanabilir. Ancak tablodaki farklı görüşleri ve değerlendirmeleri dikkate almak önemlidir. Her öğrencinin kendine özgü bir bakış açısı ve deneyimi olabilir bu nedenle genel bir yargıya varmak için daha fazla analiz ve veriye ihtiyaç duyulabilir.

Tablo 9. İnançlar

	f	%	Ortalama	Standart Sapma	Sonuç
1- Tamamen farklı buluyorum	161	7.6			
2- Farklı buluyorum	616	29.3			Kısmen
3- Kararsızım	440	20.9	3.0271	1.08293	aynı / farklı
4- Aynı buluyorum	781	37.1			buluyorum
5- Tamamen aynı buluyorum	107	5.1			
Toplam	2105	100			

Tablo 9'a göre, öğrencilerin kendi kültürleriyle Türk kültüründeki inançlar arasında farklılıkların olduğu görülmektedir. Tamamen aynı bulan öğrencilerin sayısı 107 iken, tamamen farklı bulan öğrencilerin sayısı 161'dir. Aynı bulan öğrencilerin sayısı 781 iken, farklı bulan öğrencilerin sayısı ise 616'dır. Kısmen aynı/kısmen farklı bulan öğrencilerin sayısı ise 440'tır.

Tabloya göre yabancı dil olarak Türkçe öğrenen Arap öğrencilerin kendi kültürleriyle Türk kültüründeki inançlar arasında farklılıklar olduğu görülmektedir. Bazı öğrenciler tamamen aynı fikirde olurken, bazıları tamamen farklı düşünebilmekte veya inançları farklılık gösterebilmektedir. Ayrıca Tablo 3'teki verilere göre yabancı dil olarak Türkçe öğrenen Arap öğrencilerin anketin üçüncü maddesine ilişkin verdikleri yanıtların puan ortalamaları kısmen aynı / farklı buluyorum (2.61-3.40) değerlendirme aralığında olduğu belirlenmiştir. Bu da Arap öğrencilerin kendi kültürleriyle Türk kültüründeki inançlar arasında karmaşık bir ilişkinin olduğunu göstermektedir. Ortalama puanlar öğrencilerin inançlar konusunda tamamen aynı veya tamamen farklı olmadıklarını ancak belirli bir ölçüde benzerlik ve farklılık olduğunu göstermektedir.

Tablo 9'daki verilere göre yabancı dil olarak Türkçe öğrenen Arap öğrencilerin kendi kültürleriyle Türk kültüründeki inançlar konusunda aynı bulan öğrencilerin sayısının diğer kategorilere göre oldukça yüksek olduğu görülmektedir. Bu durum belirli bir inanç konusunda Arap öğrencilerinin kültürü ile Türk kültürü arasında büyük bir benzerlik olduğunu göstermektedir. Yüksek sayıda aynı bulan öğrencilerin olması bu öğrencilerin kendi kültürlerinin inançlarını, Türk kültüründe de tanıyabilecekleri ve benzerlikleri fark edebilecekleri anlamına gelir. Bu öğrencilerin Türk toplumuyla daha kolay etkileşim kurabileceklerini ve kültürel uyumu daha hızlı bir şekilde gerçekleştirebileceklerini gösterir.

Sonuç olarak yabancı dil olarak Türkçe öğrenen Arap öğrencilerin kendi kültürleriyle Türk kültürü arasında inançlar konusunda farklılıklar olduğu görülmektedir. Bu farklılıkların nedenleri çeşitli faktörlere bağlı olabilir ve öğrencilerin kültürel adaptasyon sürecinde önemli bir rol oynamaktadır. Kültürel çeşitliliği anlamak değerlendirmek ve saygı göstermek, öğrencilerin sosyal entegrasyonunu teşvik etmek için önemlidir. Bu farklılıklar öğrencilerin kültürel adaptasyon sürecinde bazı zorluklarla karşılaşabilecekleri anlamına gelir. Farklı inançlar ve değerler sistemi iletişim ve etkileşimde bazı engeller yaratabilir. Ancak bu farklılıklar aynı zamanda öğrencilerin farklı kültürel bakış açılarını keşfetme ve anlama fırsatı sunar.

Tablo 10. Aile Yaşantısı

	f	%	Ortalama	Standart Sapma	Sonuç
1- Tamamen farklı buluyorum	185	8.8			
2- Farklı buluyorum	750	35.6			Kısmen
3- Kararsızım	362	17.2	2.8993	1.10664	aynı / farklı
4- Aynı buluyorum	708	33.6			buluyorum
5- Tamamen aynı buluyorum	100	4.8			
Toplam	2105	100			

Tablo 10'daki verilere göre yabancı dil olarak Türkçe öğrenen Arap öğrencilerin, kendi kültürleriyle Türk kültürü arasındaki aile yaşantısı noktasında farklılıkların olduğu gözlemlenmektedir. Tabloya göre 100 öğrenci kendi kültürlerindeki aile yaşantısını tamamen aynı bulurken, 185 öğrenci tamamen farklı bulmaktadır. Aynı bulan öğrencilerin sayısı 708 iken, farklı bulan öğrencilerin sayısı 708'dir. Kısmen aynı/kısmen farklı bulan öğrencilerin sayısı ise 362'dir.

Bu verilere dayanarak yabancı uyruklu Arap öğrencilerin kendi kültürlerindeki aile yaşantısıyla Türk kültüründeki aile yaşantısı noktasında bazı farklılıkların olduğu söylenebilir. Aile değerleri, roller ve ilişkiler gibi faktörler öğrencilerin farklı görüşlere sahip olmasına neden olabilir. Ancak dikkate alınması gereken nokta aynı bulan ve farklı bulan öğrencilerin sayılarının eşit olmasıdır. Bu durum bazı öğrencilerin Türk kültüründeki aile yaşantısını kendi kültürleriyle benzer bulduğunu ifade ederken diğer öğrencilerin farklı bulduğunu göstermektedir. Anketin dördüncü maddesine ilişkin yanıtların puanlarına bakıldığında ise "kısmen aynı/farklı buluyorum" değerlendirme aralığında olduğu görülmektedir. Bu da öğrencilerin aile yaşantısı konusunda kararsız olduklarını veya görüşlerinin belirli bir noktada değişebileceğini göstermektedir.

Sonuç olarak yabancı dil olarak Türkçe öğrenen Arap öğrencilerinin kendi kültürleriyle Türk kültürü arasında aile yaşantısı konusunda farklılıkların olduğunu göstermektedir. Bu farklılıklar aile değerleri, normlar ve yaşantılarının kültürel çerçevedeki etkilerinden kaynaklanabilir. Yabancı dil olarak Türkçe öğrenen Arap öğrencilerinin kültürel adaptasyon sürecinde bu farklılıklarını anlamak ve saygı göstermek önemlidir. Bu öğrencilerin kendilerini Türk aile yapısına entegre etmelerini ve uyum sağlamalarını kolaylaştırabilir. Aynı zamanda bu farklılıkları anlamak, karşılıklı kültürel paylaşım ve

iletişimde daha iyi bir anlayış sağlayarak öğrencilerin hem kendi kültürlerini hem de Türk kültürünü daha iyi kavramalarına yardımcı olabilir.

Tablo 11. Değerler

	f	%	Ortalama	Standart Sapma	Sonuç
1- Tamamen farklı buluyorum	129	61			
2- Farklı buluyorum	538	25.6			Kısmen
3- Kararsızım	578	27.5	3.0770	1.02152	aynı / farklı
4- Aynı buluyorum	762	36.2			buluyorum
5- Tamamen aynı buluyorum	98	4.7			
Toplam	2105	100			

Tablo 11’de yer alan verilere göre, yabancı dil olarak Türkçe öğrenen Arap öğrencilerin kendi kültürleri ile Türk kültüründeki değerler konusunda farklı düşüncelere sahip oldukları görülmektedir. Tabloya göre; 98 öğrenci bu değerleri tamamen aynı bulurken, 129 öğrenci tamamen farklı düşündüğünü ifade etmektedir. Ayrıca 538 öğrenci farklı düşündüğünü, 762 öğrenci ise kendi kültürleri ile Türk kültüründeki değerleri aynı bulduğunu belirtmiştir. Kısmen aynı/kısmen farklı düşünen öğrencilerin sayısı ise 578’dir.

Tabloya bakarak yabancı uyruklu Arap öğrencilerin Türk kültüründeki değerler konusunda farklı görüşlere sahip oldukları görülmektedir. Bu farklılıklar kültürel arka plan, değerler sistemi ve yaşantı farklılıklarından kaynaklanabilir. Bazı öğrenciler kendi kültürleri ile Türk kültüründeki değerleri aynı bulurken bazıları tamamen farklı bulmuş olabilir. Öte yandan anketin beşinci maddesine ilişkin verilen yanıtların puanlarının "kısmen aynı/farklı buluyorum" değerlendirme aralığında olduğu görülmektedir. Bu bazı öğrencilerin kararsız olduğunu veya görüşlerinin değişebileceğini göstermektedir. Bu durum değerler konusunda öğrenciler arasında çeşitlilik ve farklılık olduğunu göstermektedir. Ancak tablodan elde edilen veriler birçok öğrencinin kendi kültürleriyle Türk kültüründeki değerleri aynı bulduğunu göstermektedir. Bu öğrencilerin bazı değerlerinin benzerlik gösterdiğini ve Türk toplumuyla uyumlu bir şekilde ilişki kurabileceklerini göstermektedir.

Sonuç olarak yabancı dil olarak Türkçe öğrenen Arap öğrencilerin kendi kültürleri ile Türk kültüründeki değerler konusunda farklı düşüncelere sahip oldukları gözlemlenmektedir. Bu durum öğrencilerin Türk kültürüne entegrasyon sürecinde bazı zorluklar yaşayabileceklerini ve kendi kültürleriyle Türk kültürü arasında denge sağlama ihtiyacı duyabileceklerini göstermektedir. Öğrencilerin bu farklılıkları anlama ve kendi kimliklerini koruma çabalarını desteklemek onların entegrasyonunu kolaylaştıracaktır.

Tablo 12. Arkadaşlık

	f	%	Ortalama	Standart Sapma	Sonuç
1- Tamamen farklı buluyorum	212	10.1	3.0276	1.17248	Kısmen aynı / farklı buluyorum
2- Farklı buluyorum	637	30.3			
3- Kararsızım	282	13.4			
4- Aynı buluyorum	829	39.4			
5- Tamamen aynı buluyorum	145	6.9			
Toplam	2105	100			

Tablo 12’de yabancı dil olarak Türkçe öğrenen Arap öğrencilerinin Türklerdeki arkadaşlık kültürü ile kendi arkadaşlık kültürleri arasındaki yaklaşımlarına yer verilmiştir. Bu yaklaşımlar ışığında elde edilen verilere göre, Türklerdeki arkadaşlık kültürleri ile kendi arkadaşlık kültürleri açısından tamamen aynı fikirde olan öğrencilerin sayısı 145’tir. Tamamen farklı düşünen öğrencilerin sayısı 212, farklı düşünen öğrencilerin sayısı 637 ve aynı fikirde olan öğrencilerin sayısı 829’dur. Kısmen aynı/kısmen farklı düşünen öğrencilerin sayısı ise 282’dir. Tablo’da yer alan verilere göre araştırmaya katılan yabancı uyruklu öğrencilerinin anketin altıncı maddesine ilişkin verdikleri yanıtların puanları ortalamalarının kısmen aynı / farklı buluyorum (2.61-3.40) değerlendirme aralığında olduğu görülmektedir. Tamamen farklı veya farklı düşünen öğrenci sayıları, aynı veya kısmen aynı düşünen öğrenci sayılarından daha yüksektir. Ancak anketin birinci maddesine ilişkin verilen yanıtların ortalamalarının "kısmen aynı/farklı buluyorum" değerlendirme aralığında olması bazı öğrencilerin kararsız olduğunu veya görüşlerinin biraz değişebileceğini göstermektedir.

Tablodan elde edilen verilere göre, öğrencilerin büyük çoğunluğunun (829) kendi kültürleri ve Türk kültüründeki arkadaşlık açısından aynı fikirde olduğu görülmektedir.

Bu verilere dayanarak araştırmaya katılan yabancı uyruklu Arap öğrencilerinin çoğunlukla Türk kültüründeki arkadaşlık konusunda farklı düşüncelere sahip oldukları sonucuna varılmıştır. Bu farklılıklar öğrencilerin kendi kültürleriyle Türk kültürü arasındaki farklılıklardan kaynaklanabilir. Arkadaşlık kavramı her kültürde farklı anlamlara gelebilir ve bu da öğrencilerin farklı düşüncelere sahip olmalarına neden olabilir. Araştırma sonuçları Türkçe öğrenen Arap öğrencilerin Türk kültürüyle ilgili arkadaşlık normları ve değerleri hakkında daha fazla bilgi edinme ve hoşgörü geliştirme ihtiyacını vurgulamaktadır.

Tablo 13. Dil

	f	%	Ortalama	Standart Sapma	Sonuç
1- Tamamen farklı buluyorum	603	28.6	2.1017	1.00952	Farklı buluyorum
2- Farklı buluyorum	1003	47.6			
3- Kararsızım	236	11.2			
4- Aynı buluyorum	208	9.9			
5- Tamamen aynı buluyorum	55	2.6			
Toplam	2105	100			

Tablo 13'de Türkçe öğrenen Arap öğrencilerin kendi konuştıkları dil ile Türkçeyi değerlendirdiklerinde çeşitli görüşlere sahip oldukları gözlemlenmiştir. Tamamen aynı düşünen öğrenci sayısı 55 iken, tamamen farklı düşünen öğrenci sayısı 603, farklı düşünen öğrenci sayısı 1003, aynı düşünen öğrenci sayısı 208 ve kısmen aynı/kısmen farklı düşünen öğrenci sayısı 236'dır. Ayrıca anketin yedinci maddesine ilişkin olarak verilen yanıtların puan ortalamalarının "farklı buluyorum" değerlendirme aralığında (1.81-2.60) olduğunu görülmüştür. Bu verilere dayanarak araştırmaya katılan yabancı uyruklu Arap öğrencilerinin dil açısından kendi dillerini Türk diline göre çoğunlukla farklı buldukları sonucuna varılmıştır. Tamamen farklı veya farklı düşünen öğrenci sayıları, aynı veya kısmen aynı düşünen öğrenci sayılarından daha yüksektir. Bu öğrencilerin kendi dilleriyle Türkçe arasında farklılık olduğunu ve bu farklılıkları belirttiklerini göstermektedir. Sonuç olarak bu tabloya göre yabancı uyruklu Arap öğrencilerin dil açısından kendi dillerini Türkçe'ye göre farklı buldukları görülmektedir. Yabancı dil öğrenme sürecinde, ana dil ile hedef dil arasındaki farklılıklar öğrenciler için bazı zorluklar doğurabilir. Arapça ile Türkçe arasında dilbilgisel yapılar, kelime

dağarcığı ve telaffuz gibi farklılıklar bulunmaktadır. Bu nedenle Arapça ana dili olan öğrencilerin Türkçe'yi öğrenirken bazı zorluklarla karşılaşmaları normaldir. Ancak bu farklılıkların öğrenilemez veya aşılamaz olduğu anlamına gelmez. Yabancı dil öğrenimi sürecinde dilbilgisel, kelime dağarcığı ve telaffuz gibi alanlarda çalışarak ve pratik yaparak bu zorlukların üstesinden gelinebilir. Dil öğrenme sürecinde sabır, pratik ve motivasyonun en önemli faktörler arasında olduğu bilinmektedir.

Tablo 14. Yemek

	f	%	Ortalama	Standart Sapma	Sonuç
1- Tamamen farklı buluyorum	260	12.4	2.6950	1.11808	Kısmen aynı / farklı buluyorum
2- Farklı buluyorum	867	41.2			
3- Kararsızım	320	15.2			
4- Aynı buluyorum	571	27.1			
5- Tamamen aynı buluyorum	87	4.1			
Toplam	2105	100			

Tablo 14'de, Türkçe öğrenen Arap öğrencilerin kendi kültürleri ile Türk kültüründeki yemekler konusunda çeşitli görüşlere sahip oldukları görülmektedir. Tamamen aynı düşünen öğrenci sayısı 87 iken, tamamen farklı düşünen öğrenci sayısı 260, farklı düşünen öğrenci sayısı 867, aynı düşünen öğrenci sayısı 571 ve kısmen aynı/kısmen farklı düşünen öğrenci sayısı 320'dir. Ayrıca anketin sekizinci maddesine ilişkin olarak verilen yanıtların puan ortalamalarının "Kısmen aynı/farklı buluyorum" değerlendirme aralığında (2.61-3.40) olduğunu görülmektedir. Bu verilere dayanarak araştırmaya katılan yabancı uyruklu Arap öğrencilerin yemek konusunda Türk kültürünü farklı buldukları sonucuna varılmıştır. Tamamen farklı veya farklı düşünen öğrenci sayıları aynı veya kısmen aynı düşünen öğrenci sayılarından daha yüksektir. Bu da öğrencilerin Türk kültüründeki yemeklerle kendi kültürleri arasında farklılıklar olduğunu ve bu farklılıkları belirttiklerini göstermektedir. Sonuç olarak bu tabloya göre yabancı uyruklu Arap öğrencilerin yemek açısından Türk kültürünü farklı buldukları yorumlanabilir. Bu farklılıklarda öğrencilerin kendi kültürleriyle Türk kültüründeki yemekler konusunda farklı damak tatlarına ve tercihlere sahip olduklarını göstermektedir.

Tablo 15. Adetler

	f	%	Ortalama	Standart Sapma	Sonuç
1- Tamamen farklı buluyorum	177	8.4			
2- Farklı buluyorum	750	35.6			
3- Kararsızım	457	21.7	2.8546	1.06033	Kısmen aynı / farklı buluyorum
4- Aynı buluyorum	644	30.6			
5- Tamamen aynı buluyorum	77	3.7			
Toplam	2105	100			

Tablo 15'te yer alan verilere göre, yabancı dil olarak Türkçe öğrenen Arap öğrencilerin kendi kültürleri ile Türk kültüründeki adetler konusunda farklı düşüncelere sahip oldukları görülmektedir. Tabloya göre, tamamen aynı bulan öğrenci sayısı 77 iken, tamamen farklı bulan öğrenci sayısı 177, farklı bulan öğrenci sayısı 750, aynı bulan öğrenci sayısı 644 ve kısmen aynı/kısmen farklı bulan öğrenci sayısı 457'dir. Bu verilere dayanarak öğrencilerin kendi kültürleriyle Türk kültüründeki adetler arasında farklılıklar olduğu söylenebilir. Anketin dokuzuncu maddesine ilişkin olarak verilen yanıtların puan ortalamalarının "kısmen aynı/farklı buluyorum" değerlendirme aralığında (2.61-3.40) olduğu belirtilmektedir. Bu da öğrencilerin kendi kültürleriyle Türk kültürü arasındaki adetleri, kısmen farklı bulduklarını göstermektedir. Sonuç olarak Tablo 15'teki verilere göre yabancı uyruklu Arap öğrencilerin kendi kültürleriyle Türk kültüründeki adetler konusunda farklı düşüncelere sahip olduklarını göstermektedir. Bu farklılıklar öğrencilerin kendi kültürlerini daha çok benimsediklerini ve Türk kültüründeki adetleri farklı bulduklarına dair düşüncelerini yansıtmaktadır. Bu da kültürel çeşitliliği ve farklılık algısını göstermektedir.

Tablo 16. Dünya Görüşü

	f	%	Ortalama	Standart Sapma	Sonuç
1- Tamamen farklı buluyorum	302	14.3			
2- Farklı buluyorum	799	38.0			
3- Kararsızım	574	27.3	2.5625	1.02024	Farklı buluyorum
4- Aynı buluyorum	378	18,0			
5- Tamamen aynı buluyorum	52	2.5			
Toplam	2105	100			

Tablo 16'da yer alan verilere göre yabancı dil olarak Türkçe öğrenen Arap öğrencilerin kendi kültürlerindeki dünya görüşü ile Türk kültüründeki dünya görüşü noktasında farklı düşüncelere sahip oldukları görülmektedir. Tabloya göre; tamamen aynı bulan öğrenci sayısı 52 iken, tamamen farklı bulan öğrenci sayısı 302, farklı bulan öğrenci sayısı 799, aynı bulan öğrenci sayısı 378 ve kısmen aynı/kısmen farklı bulan öğrenci sayısı 574'tür.

Bu verilere dayanarak öğrencilerin kendi kültürleriyle Türk kültürü arasındaki dünya görüşü konusunda farklılıklara sahip oldukları söylenebilir. Anketin onuncu maddesine ilişkin olarak verilen yanıtların puan ortalamalarının "farklı buluyorum" değerlendirme aralığında (1.81-2.60) olduğu belirtilmektedir. Bu da öğrencilerin kendi kültürleriyle Türk kültürü arasındaki dünya görüşünü farklı bulduklarını göstermektedir.

Sonuç olarak Tablo 16'daki verilere göre yabancı uyruklu Arap öğrencilerin kendi kültürleriyle Türk kültüründeki dünya görüşü konusunda farklı düşüncelere sahip oldukları görülmektedir. Bu farklılıklar öğrencilerin farklı kültürel, sosyal ve tarihsel perspektiflere sahip olmalarından kaynaklanabilir. Bu da kültürel çeşitlilik ve farklılık algısının bir göstergesidir. Her bireyin kültürel ve sosyal arka planı, yaşadığı deneyimler, eğitim seviyesi ve kişisel tercihleri, dünya görüşünü etkileyen faktörlerdir. Bu nedenle yabancı uyruklu Arap öğrencilerin kendi kültürleriyle Türk kültüründeki dünya görüşü konusunda farklı düşüncelere sahip olmaları doğaldır.

Tablo 17. Sosyal Faaliyetler

	f	%	Ortalama	Standart Sapma	Sonuç
1- Tamamen farklı buluyorum	242	11.5			
2- Farklı buluyorum	854	40.6			
3- Kararsızım	389	18.5	2.6831	1.06438	Kısmen aynı / farklı buluyorum
4- Aynı buluyorum	569	27.0			
5- Tamamen aynı buluyorum	51	2.4			
Toplam	2105	100			

Tablo 17'de yer alan verilere göre; yabancı dil olarak Türkçe öğrenen Arap öğrencilerin kendi kültürleriyle Türk kültürü arasındaki sosyal faaliyetler konusunda farklı düşüncelere sahip oldukları görülmektedir. Tabloya göre; tamamen aynı bulan öğrenci sayısı 51 iken, tamamen farklı bulan öğrenci sayısı 242, farklı bulan öğrenci sayısı 854, aynı bulan öğrenci sayısı 569 ve kısmen aynı/kısmen farklı bulan öğrenci sayısı 389'dur. Bu verilere dayanarak, öğrencilerin kendi kültürleriyle Türk kültüründeki sosyal faaliyetler konusunda farklılıklara sahip oldukları söylenebilir. Anketin on birinci maddesine ilişkin olarak verilen yanıtların puan ortalamalarının "kısmen aynı/farklı buluyorum" değerlendirme aralığında (2.61-3.40) olduğu belirtilmektedir. Bu da öğrencilerin kendi kültürleriyle Türk kültüründeki sosyal faaliyetleri kısmen aynı veya farklı bulduklarını göstermektedir. Sonuç olarak Tablo 17'deki verilere göre yabancı uyruklu Arap öğrencilerin kendi kültürleriyle Türk kültüründeki sosyal faaliyetler konusunda farklı düşüncelere sahip oldukları görülmektedir. Bu farklılıklar öğrencilerin farklı sosyal alışkanlıklara, davranışlara ve değerlere sahip olmalarından kaynaklanabilir. Bu durum kültürel çeşitliliğin bir göstergesi olarak değerlendirilebilir.

Tablo 18. Yaşam Standardı

	f	%	Ortalama	Standart Sapma	Sonuç
1- Tamamen farklı buluyorum	229	10.9			
2- Farklı buluyorum	796	37.8			Kısmen
3- Kararsızım	522	24.8	2.6926	1.02677	aynı / farklı
4- Aynı buluyorum	509	24.2			buluyorum
5- Tamamen aynı buluyorum	49	2.3			
Toplam	2105	100			

Tablo 18'de yer alan verilere göre; yabancı dil olarak Türkçe öğrenen Arap öğrencilerin kendi kültürlerindeki yaşam standartı ile Türk kültüründeki yaşam standartı konusunda farklı düşüncelere sahip oldukları gözlemlenmiştir. Tabloya göre; tamamen aynı bulan öğrenci sayısı 49 iken, tamamen farklı bulan öğrenci sayısı 229, farklı bulan öğrenci sayısı 796, aynı bulan öğrenci sayısı 509 ve kısmen aynı/kısmen farklı bulan öğrenci sayısı 522'dir. Bu verilere dayanarak öğrencilerin kendi kültürleriyle Türk kültüründeki yaşam standartını farklı şekillerde değerlendirdikleri söylenebilir. Anketin on ikinci maddesine ilişkin olarak verilen yanıtların puan ortalamalarının "kısmen aynı/farklı

buluyorum" değerlendirme aralığında (2.61-3.40) olduğu belirtilmektedir. Bu da öğrencilerin kendi kültürleriyle Türk kültüründeki yaşam standardını kısmen aynı veya farklı bulduklarını göstermektedir. Bazı öğrenciler belirli yönlerde benzerlikler görürken diğer yönlerde farklılıklar fark edebilirler. Sonuç olarak Tablo 18'deki verilere göre yabancı uyruklu Arap öğrencilerin kendi kültürlerindeki yaşam standartı ile Türk kültüründeki yaşam standardı konusunda farklı düşüncelere sahip oldukları görülmektedir. Yabancı uyruklu Arap öğrencilerin yaşam standardıyla ilgili farklı düşüncelere sahip olmaları, kültürel farklılıklardan kaynaklanabilir. Kültür, yaşam tarzı, değerler, beklentiler ve sosyal normlar gibi etkenler, insanların yaşam standardını farklı şekillerde değerlendirmesine neden olabilir.

4.1.3.Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğrenen Arap Öğrencilerin Kültürel Uzaklık Algı Puanları ile Kültürlerarası İletişim Kaygısı Puanları Arasındaki İlişkiye Dönük Bulgular

Bu bölümde yabancı dil olarak Türkçe öğrenen Arap öğrencilerin kültürel uzaklık algı puanları ile kültürlerarası iletişim kaygısı puanları arasındaki ilişkiye yönelik bulgulara yer verilmiştir. Yabancı dil olarak Türkçe öğrenen Arap öğrencilerin kültürel uzaklık algı puanları ile kültürlerarası iletişim kaygısı puanları arasındaki ilişkiyi ortaya koyan Pearsonmomenter çarpımı sonuçlarına dair sonuçlar Tablo 19'da sunulmaktadır.

Table 19. Pearson korelasyon analizi

		Kültürlerarası İletişim Kaygısı
Kültürel Uzaklık Algısı	PearsonCorrelation	.108**
	Sig. (2-tailed)	.000
	N	2105

** $\alpha < .01$

Tablo 19’da değişkenler arasındaki korelasyon analizleri gösterilmiştir. Yabancı dil olarak Türkçe öğrenen Arap öğrencilerin kültürel uzaklık algısı ile kültürlerarası iletişim kaygısı puanları arasında anlamlı bir ilişki olup olmadığını saptamak için gerçekleştirilen Pearson korelasyon analizi yapılmıştır.

Tablo 19'daki verilere göre; yapılan Pearson korelasyon analizi sonucunda Yabancı dil olarak Türkçe öğrenen Arap öğrencilerin kültürel uzaklık algısı ile kültürlerarası iletişim kaygısı arasında düşük düzeyde pozitif ve anlamlı bir ilişki olduğu saptanmıştır ($r=0,108$, $p<0,01$). Yani katılımcıların kültürel uzaklık algıları ve kültürlerarası iletişim kaygıları arasında düşük düzeyde bir ilişki ile ve anlamlı olarak birlikte artmaktadır. Bu sonuçlar katılımcıların kültürel uzaklık algısı ve kültürlerarası iletişim kaygısı arasında pozitif bir ilişki olduğunu göstermektedir. Yani, öğrencilerin kültürel uzaklık algıları arttıkça, kültürlerarası iletişim kaygılarının da arttığı görülmektedir. Öte yandan değişkenler arasındaki açıklanan varyansın %12 olduğu belirtilmektedir. Bu da öğrencilerin kültürlerarası iletişim kaygılarının %12,sının kültürel uzaklık algılarından kaynaklandığını göstermektedir. Diğer bir ifadeyle kültürel uzaklık algısının kültürlerarası iletişim kaygısını açıklamada önemli bir faktör olduğu söylenebilir, ancak diğer etkenlerin de bu ilişkiyi etkileyebileceği unutulmamalıdır.

4.1.4.Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğrenen Arap Öğrencilerin Kültürel Uzaklık Algılarının Kültürlerarası İletişim Kaygılarını Yordama Durumuna İlişkin Bulgular

Aşağıdaki tabloda Yabancı dil olarak Türkçe öğrenen Arap öğrencilerin kültürel uzaklık algıları ile kültürlerarası iletişim kaygıları arasındaki ilişkiye dair çoklu regresyon analizi verileri yer almaktadır.

Tablo 20. Çoklu Regresyon Analizi

Değişken	B	SEB	β	T	Sig.
Sabit	3.214	.065		49.393	.000
KültürelUzaklık	.113	.023	.108	5.000	.000

* $\alpha < 0.05$

Çalışmadaki bağımsız değişkenlerin (kültürel uzaklık) bağımlı değişkeni (kültürlerarası iletişim kaygısı) yordayıp yordamadığını belirleyebilmek adına ve bağımsız değişkenlerin ne düzeyde katkı sağladıklarını anlayabilmek için çoklu regresyon analizi tekniği kullanılmıştır. Çoklu regresyon analizi sonuçlarına göre; kültürel uzaklık (bağımsız değişken) ile kültürlerarası iletişim kaygısı (bağımlı değişken) arasında anlamlı bir ilişki olduğu belirlenmiştir çünkü p değeri (significance) $p < .000$ düzeyindedir. Bu durumda kültürel uzaklık değişkeni ile kültürlerarası iletişim kaygısı arasında anlamlı bir ilişki olduğu ve bu ilişkinin tesadüf olmadığı söylenebilir.

Regresyon katsayısı (B) değeri ise 0.113 olarak bulunmuştur. Bu değer kültürel uzaklık değişkeninin kültürlerarası iletişim kaygısını pozitif yönde etkilediğini ve ilişkinin kuvvetli olmadığını göstermektedir. Yani kültürel uzaklık arttıkça kültürlerarası iletişim kaygısı da artmaktadır. Ancak 0.113 olan regresyon katsayısı değeri küçük bir değerdir. Bu da kültürel uzaklığın kültürlerarası iletişim kaygısını açıklamada tek başına yeterli olmadığını gösterir. Diğer bir deyişle kültürlerarası iletişim kaygısının belirlenmesinde kültürel uzaklık faktörü dışında başka etkenlerin de rol oynayabileceği düşünülebilir. Örneğin dil yetenekleri, iletişim becerileri, deneyimler veya kültürel farkındalık gibi etkenlerin de kültürlerarası iletişim kaygısını etkileyebileceği düşünülebilir. Çoklu

regresyon analizi sonuçlarına göre; bağımlı değişken ile bağımsız değişken arasındaki çoklu korelasyon katsayısı (R) değeri 0.108 olarak bulunmuştur. Bu değer ilişkinin düşük düzeyde olduğunu göstermektedir. Düzeltme yapılmış R-kare (R^2) değeri ise modelin genel olarak bağımsız değişkenin %12'lik kısmını bağımlı değişkenin açıkladığını göstermektedir. Bu bulgular kültürel uzaklık algısının kültürlerarası iletişim kaygısını yordadığını ve açıkladığını göstermektedir. Ancak çoklu regresyon analizi sonucundaki düşük R değeri ilişkinin diğer faktörler tarafından da etkilenebileceğini veya daha karmaşık bir yapıya sahip olabileceğini düşündürmektedir.

BEŞİNCİ BÖLÜM

SONUÇ VE ÖNERİLER

Bu çalışmada elde edilen bulgular, analiz edildikten sonra yorumlanmış ve değerlendirilmiştir. Bu bölümde sonuç, tartışma ve öneriler yer almaktadır.

Sonuçlar

Bu araştırma, Türkiye genelinde yabancı dil olarak Türkçe öğrenen Arap öğrencilerin kültürel uzaklık algıları ve kültürlerarası iletişim kaygılarını incelemeyi amaçlamaktadır. Türkiye genelinde eğitim gören Arap öğrencileri arasında yapılan araştırmaya toplamda 2.176 kişi katılmıştır. Bu öğrencilerin %53'ü kadın, %48'i erkek, %87,1'i bekar ve %12,2'si evlidir. Ancak güvenilir bir sonuç elde etmek amacıyla ankette 71 kişi çıkarılmıştır. Öğrencilere Türkçe'yi seçme nedenleri sorulmuş ve verilen cevaplar içerisinde en yaygın olanları şunlardır; "Türkiye'de yaşadığım için", "üniversite eğitimi", "Türklerle iletişim kurabilmek için" ve "yeni bir dil öğrenmek için" şeklinde sıralanmıştır. Bu araştırmaya, Türkiye genelinde çeşitli üniversitelerde öğrenim gören öğrenciler katılım sağlamıştır. Araştırmaya katılan öğrencilerin büyük bir çoğunluğu (%86,9'u) lisans öğrenim düzeyinde olduklarını belirtmiştir. Bu nedenle katılımcıların %55,8'i 21-25 yaş aralığındadır. Bu veri ise araştırmaya katılan öğrencilerin çoğunun genç yetişkinlerden oluştuğunu göstermektedir. Öğrencilerin Türkçe dil seviyeleri incelenmiştir ve katılımcıların %50,5'inin (C1) seviyesinde olduğu görülmüştür. Bu araştırmaya Sudan, Suriye, Mısır, Yemen, Lübnan, Tunus, Ürdün, Libya, Irak, Suudi Arabistan, Kuveyt, Fas, Somali, Filistin, Çad, Cezayir ve Moritanya olmak üzere toplam

17 Arap ülkesinden katılım sağlanmıştır. Çalışmaya katılanların büyük bir kısmını ise (1.752 kişi) Türkiye'de yaşayan Suriyeli öğrenciler oluşturmaktadır. Bu veride bizlere Türkiye'de yaşayan Suriye uyruklu öğrencilerin çoğunlukta olduğunu göstermektedir. Araştırmaya katılan öğrenciler ana dilleri dışında Türkçe'den sonra en çok İngilizce ve Fransızca bildiklerini belirtmişlerdir. Bu da öğrencilerin ikinci ve üçüncü dil olarak İngilizce ve Fransızca'yı tercih ettiklerini göstermektedir. Bu bilgi öğrencilerin dil becerilerinin çeşitliliğini ve farklı dillerde iletişim kurabilme yeteneklerini göstermektedir.

Yapılan araştırmaya göre; Yabancı dil olarak Türkçe öğrenen Arap öğrencilerin kültürlerarası iletişim kaygısının üç düzeyde (düşük, orta ve yüksek) deneyimlendiği görülmüştür. Katılımcıların çoğunluğu orta düzeyde kaygı duyduklarını ifade etmiştir. Bu kaygı, farklı kültürel bağlamlar arasında iletişimin zorluklarından ve farklı dil, iletişim normları, değerler, inançlar ve davranış kalıpları gibi unsurlardan kaynaklanabilir. Ancak, katılımcıların yüksek düzeyde kaygı yaşamama durumu kültürel benzerlikler ve anlayışla ilişkilendirilebilir. Düşük düzeyde kaygı yaşayan öğrenciler olumlu bir bulgu olarak görülmüştür. Bu anlamda ise bu öğrenciler farklı kültürel bağlamlarla etkileşime girerken kendilerini daha rahat ifade edebilir ve iletişim engellerini daha başarılı bir şekilde aşarlar. Bu nedenle, kültürel farklılıklara duyarlılık, empati ve iletişim becerilerinin geliştirilmesi önemlidir. Eğitim ve destek mekanizmaları, öğrencilerin kültürel geçiş sürecinde daha rahat hissetmelerini ve iletişim kaygılarını azaltmalarına yardımcı olabilir. Böylece daha etkili bir kültürlerarası iletişim ortamı oluşturulabilir.

Arap öğrenciler yabancı dil olarak Türkçe öğrenirken, Türk kültürü ile kendi kültürleri arasında bazı benzerliklerin yanı sıra birçok farklılık olduğunu düşünmektedirler. Özellikle giyim, iletişim tarzı, inançlar, aile yaşantısı, değerler, arkadaşlık, yemek, sosyal faaliyetler ve yaşam standardı gibi alanlarda kısmi benzerlikler ve farklılıklar gözlemlenmiştir. Aynı zamanda, dil ile dünya görüşü arasında da belirgin farklılıklar vardır. Öğrencilerin kültürel uzaklık algısı ile kültürlerarası iletişim kaygısı arasında düşük düzeyde pozitif ve anlamlı bir ilişki olduğu tespit edilmiştir. Yani öğrencilerin

kültürel uzaklık algısı arttıkça kültürlerarası iletişim kaygıları da artmaktadır. Aynı şekilde, kültürel uzaklık algısı azaldıkça kültürlerarası iletişim kaygıları da azalmaktadır. Ayrıca bu ilişki, kültürel uzaklık algısının kültürlerarası iletişim kaygısını yordadığını da göstermektedir.

Sonuç olarak, bu araştırma, kültürel farkındalığın ve kültürel uzaklık algısının, yabancı dil öğrenen öğrencilerin kültürlerarası iletişim kaygılarını etkileyebileceğini ortaya koymaktadır. Öğrenciler arasındaki farklılıkların ve benzerliklerin anlaşılması, daha etkili ve olumlu bir iletişim ortamının oluşturulmasına katkı sağlayabilir. Bu nedenle, eğitimde kültürel farkındalığın ve empatinin geliştirilmesi, öğrencilerin iletişim kaygılarını azaltabilir ve daha iyi bir kültürel uyum elde edebilmelerine yardımcı olabilir.

Öneriler

Hızla küreselleşen günümüz dünyasında, ülkeler arasındaki yoğun etkileşimin bir sonucu olarak yabancı dil eğitiminin önemi artmaktadır. Medeniyetler arasındaki yoğun bağlantılar farklı kültürleri anlamının temel bir gereklilik haline gelmesine sebep olmuştur. Dil öğrenimi sadece gramer kurallarını öğrenmekle sınırlı kalmaz, aynı zamanda kültür aktarımının sağlanmasında en etkili yollardan biridir. Çünkü kültür bir ülkenin her yönünü kuşatan bir olgudur. Bir dili tam olarak öğrenmek için tarih, coğrafya, yaşam tarzı, değerler, yemek kültürü gibi birçok farklı konuda bilgi sahibi olmak önemlidir. Bu nedenle, dilin daha iyi öğrenilebilmesi için bireyler o dili öğrendikleri ülkenin kültürel yönlerine de aşina olmalıdır.

Öğrencilerin ders kitaplarında kültür öğelerine yer verilmesi oldukça önemlidir. Kültüre ve kültürel farkındalığa önem vermek bireyin hızlı bir şekilde olgunlaşmasına katkıda bulunur. Kültürlerarası etkileşim insanların hoşgörü, empati ve anlayış gibi değerleri geliştirmesine yardımcı olur. Bu da kişilerin daha açık fikirli, esnek düşünen ve kültürel çeşitliliği kucaklayan bireyler olmalarını sağlar. Bu nedenle okullarda öğrencilere kültür

derslerinin önemi vurgulanmalı ve müfredatın içeriği bu yönde genişletilmelidir. Kültür öğelerine odaklanmak öğrencilerin düşünme, yaratıcı olma ve seçim yapma becerilerini geliştirmelerine katkı sağlar.

Yabancı dil eğitiminde kültürel öğelerin yer alması, dil öğrencilerine aşağıdaki kazanımları sağlayabilmektedir:

1. Kültürel bilinci yükseltir ve dil farkındalığını artırır.
2. Karşı tarafın anlaşılmasını kolaylaştırarak etkili iletişimi sağlar.
3. 3. Ortak hareket etme yeteneğini artırır.
4. 4. Dil öğelerini bağlama göre doğru bir şekilde kullanabilme becerisi kazandırır (Günday ve Aycan, 2018: 534-544).

Türkçe ders kitapları tasarlanırken kültüre ilişkin öğelerin özenle seçilmesi öğrencilerin dil seviyelerini geliştirmek ve Türk kültürünü anlamak açısından son derece önemlidir. Çünkü dil bir toplumun kültürel değerlerini yansıtan ve bu değerlerle birlikte kullanılan bir iletişim aracıdır. Türkçe ders kitaplarında yer alan kültürel öğeler, öğrencilerin dilin kullanıldığı gerçek hayata dair anlayış ve becerilerini geliştirir. Örneğin günlük hayatta kullanılan deyimler, atasözleri ve benzetmeler gibi dilin kültürel yönlerini öğrenmek, öğrencilerin iletişim becerilerini güçlendirir. Ayrıca kültürel bağlamlarda dilin nasıl kullanıldığına dair farkındalık geliştirir ve doğru iletişim kurma yeteneklerini pekiştirir.

Öğrencilerin dil ve kültürel becerilerini geliştirmeleri için öğretim üyelerinin, Türk kültürüne önem vermesi ve belli aralıklarla kültürel etkinlikler düzenlemesi önerilmektedir. Bu etkinlikler öğrencilere Türk kültürünü tanıma, anlama ve değerlendirme fırsatı sunar. Düzenlenen kültürel etkinlikler arasında eğlenceli etkinliklere yer verilmesi gerekmektedir. Eğlenceli etkinlikler, öğrencilerin daha uyumlu bir katılım sağlamalarına yardımcı olmasının yanı sıra bu tür etkinlikler öğrenme sürecini daha ilgi çekici ve keyifli hale getirir. Öğrencilere sosyal etkileşimi geliştirmek adına yeni dil arkadaşları ile iş birliği yapma fırsatı sağlanmalıdır. Dil öğrenimi genellikle pratik ve gerçek hayatta kullanma becerisiyle güçlenir. Bu nedenle

öğrencilere dillerini geliştirmek için yeni dil arkadaşlarıyla etkileşime geçme fırsatının sağlanması dil becerilerini daha hızlı ve etkili bir şekilde ilerletmelerine yardımcı olabilir.

Öğrencilere Türkçeyi öğretecek öğretmenin Türk kültürüne hâkim olması gerekmektedir. Bir öğretmenin sadece dilbilgisi ve kelime dağarcığı konusunda bilgili olması yeterli değildir. Türkçe öğretmeni Türk kültürünü anlamak ve öğrencilere bu kültürü aktarabilmek için de gerekli bilgi ve deneyime sahip olmalıdır. Bu şekilde öğrencilerin öğrenme süreci daha da derinleşerek iletişim becerileri geliştirilir ve buna binayen kültürel farkındalık artırılarak motivasyon seviyesi yükseltilir. Verilen öneriler öğrencilerin Türkçe dil seviyelerini geliştirmelerine ve iletişim kaygılarını azaltmalarına yardımcı olmayı öngörmektedir.

KAYNAKÇA

- Abaslı, K. (2018) Türkiye'deki Azerbaycanlı öğrencilerin eğitim sürecindeki deneyimleri. *100. Yılında Azerbaycan Cumhuriyeti Uluslararası Kongresi*.
- Adekunle, L. A. (2006). *International Communication And Media System*. National Open University of Nigeria.
- Akacoğlu, C. (Tarih yok). Balkanlarda Türk algısı ve yabancı dil olarak Türkçe ders kitaplarının kültürel içeriğiyle bağlantısı. *Academia Yayınevi*.
- Akay, R. (2013). Kültürlerarası İletişimde İletişimsel Yetinin Rolü Intercultural Communication and Communication Competence. *Akademik İncelemeler Dergisi*, 8 / 3, 307-323 .
- Akova, S. (2020). Kültürlerarası İletişim Bağlamında Ötekileştirme Olgusunun Dijital Taşıyıcılığına Dair Netflix Dijital Televizyonu Üzerinden Bir Bakış: 13 Commandments (13 Emir) Dizisi Üzerinden Göstergebilimsel Analizi. *OPUS Toplum Araştırmaları Dergisi*.
- Aliyev, R. & Öğülmüş, S. (2015). Türkiye'deki Yabancı Uyruklu Öğrencilerin Kültürlerarası Etkileşim Algısının İncelenmesi. *21. Yüzyılda Eğitim ve Toplum Eğitim Bilimleri ve Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 4 (12), 0-0. Retrieved from <https://dergipark.org.tr/tr/pub/egitimvetoplum/issue/32107/355905>.
- Aliyev, R. & Öğülmüş, S. (2016). Yabancı Uyruklu Öğrencilerin Kültürlenme Düzeylerinin İncelenmesi. *Anemon Muş Alparslan Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 4 (1), 89-123. Retrieved from <https://dergipark.org.tr/tr/pub/anemon/issue/23921/260239>.
- Alpaslan Danışman, S. (2011). Yurtdışında Çalışan Güney Koreli Yöneticilerin Kültürel Benzerlik ve Farklılıklar Açısından Evsahibi ve Köken Ülkeleriyle İlişkileri: Karşılaştırmalı Bir Analiz. Doktora Tezi, Sakarya Üniversitesi, İşletme Anabilim Dalı Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.

- Altundağ, P. (2007). Kültürlerarası Yeterlilik ve Korece Öğretimi. Yüksek Lisans Tezi , Ankara Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Doğu Dilleri Ve Edebiyatları (Kore Dili Ve Edebiyatı) Anabilim Dalı, Ankara.
- Alver, F. (2001). İnterkültürel İletişimde Engeller. *İstanbul Üniversitesi İletişim Fakültesi Dergisi*.
- Alves López, R. D. & la Peña Portero, A. (2013). Culture Shock: Adaptation Strategies. *Revista Nebrija De Lingüística Aplicada*.
- Andreatta, S. Ferarro, G. (2012). *Elements of Culture*. Wadsworth, Cengage Learning.
- Ata, F. (2019). Kültürlerarası İletişim Kaygısı ile Sosyo- Kültürel Adaptasyon ve Yaşam Doyumu Arasındaki İlişki: Hatay Mustafa Kemal Üniversitesi Örneği. *Selçuk İletişim*, 12(2), 708-735. DOI: 10.18094/josc.596287.
- İbrahim, A. (2022). International Communication. *Researchgate Yayınevi*.
- Bahar, H. İ. (2009). *Sosyoloji*. Siyasal Yayınevi. Ankara.
- Nasuhi Bilmen, Ö. (1964). Ahkam-ı Şeriyye ve Ahkam-ı Fıkhiyye. *Marmara Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi*.
- Binatlı, Y. Z. (1980). Türk Hukukunda Örf ve Adetlerin Dünkü ve Bugünkü Yeri ve Ticari Hayattaki Önemi. *Bursa İktisadi ve Ticari İlimler Akademisi İktisat Fakültesi Dergisi*, 2(1), 5-27.
- Bozkaya, M. İrem Erdem, A. (2010). Kültürlerarası İletişim Kaygısı: Anadolu Üniversitesi Erasmus Öğrencileri Değişim Programı Örneği. *İstanbul Üniversitesi İletişim Fakültesi Dergisi*.
- Cakır, I. (2006). Developing Cultural Awareness In Foreign Language Teaching . *Turkish Online Journal of Distance Education*.
- Chen, G. (1997). A Review of the Concept of Intercultural Sensitivity. *Human Communication*, 1(1), 1-16.

- Constantin, E. C., Cohen-Vidaa, M-I., & Popescu, A. V. (2015). *Developing Cultural Awareness. Sciencedirect Yayınları*, DOI:10.1016/j.sbspro.2015.04.228.
- Çalışır, Y. (2020). Türk ve Japon Kültürünün Arasında ki İletişim Farklılıklarına Genel Bir Bakış. *Academia Yayınevi*.
- Çelik, Ö. (2019) Yabancı Uyruklu Öğrenciler ile Türk Öğrencilerin Birbirleri Hakkındaki Eğitim Algılarının Karşılaştırılması. *İnsan ve Toplum Bilimleri Araştırmaları Dergisi*, DOI: 10.15869/itobiad.498133.
- Emiroğlu, H. (2000). Yerel Yönetimlerde Halkın Kültür ve Eğitim Düzeylerinin Yükseltmesine Yönelik Faaliyetler ve Konuya İlişkin Bir Araştırma. Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Davranış Bilimleri Anabilim Dalı, İstanbul.
- Ercan, A. N., & Akpınar, Ş. (2017). Türkçe Öğrenen Yabancı Uyruklu Öğrencilerin Yazılı Anlatımlarına İlişkin Görüşleri. *International Journal of Languages Education* 5(4), 17-30 DOI:10.18298/ijlet.2221.
- Özkan, E. (2021). *Yabancıkara Türkçe Öğretimi*.1. Baskı. Eğitim Yayın Evi.
- Göksü, S. (2018). Hayattan Ne Öğrendim. 1.Baskı. Hiperlink Yayınları.
- Guo-Ming, Chen. (2010). The Impact of Intercultural Sensitivity on Ethnocentrism and Intercultural Communication Apprehension, *International Association For Intercultural Communication Studies*.
- Günday, R. Alcan.A. (2018). Yabancı Dil Öğreniminde Kültürlerarası İletişim Becerisi Edinimi. *International Journal of Languages Education*, 6(3), 533-545 DOI:10.18298/ijlet.3100.
- Güneş, M. (2022). *Kültür ve Dil*. Eğitim Yayın Evi.
- Güngör, F. (2015). Yabancı Uyruklu İlkokul Öğrencilerinin Eğitim – Öğretiminde Yaşanan Sorunlara İlişkin Öğretmen ve Öğrenci Görüşleri.Yüksek Lisans Tezi,

Anadolu Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İlköğretim Anabilim Dalı,
Eskişehir.

Güvenç, B. (1979). *İnsan ve kültür*. Remzi Kitabevi.

Haldan, A. & Pekbak, S. (2019). Kültürlerarası İletişimsel Yetinin Yabancı Dil Öğrenimindeki Yeri. *Turkish Academic Research Review*, 4(2), 259-266. DOI: 10.30622/tarr.497719.

Hall E. (1976) *Beyond Culture*. Anchor Books, New York.

Hassania, S. Rajabb, A. (2012). General Communication Anxiety among EFL Students; A Case of Iranian Students of Intensive English Programs. *Researchgate Yayınevi*, DOI:10.1016/j.sbspro.2012.11.284.

İşcan, A., & Yassıtaş, T. (2018). Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretimi Ders Kitaplarında Kültür Aktarımı: Yedi İklim Türkçe Öğretim Seti Örneği (B1-B2 Düzeyi). *Aydın Tömer Dil Dergisi*, 3(1), 47-66. Retrieved from <https://dergipark.org.tr/tr/pub/aydintdd/issue/36339/400678>

İşcan, A. (2017). Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretiminde Kültür Aktarım Aracı Olarak Filmlerden Yararlanma. *Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü Dergisi [TAED]*, 58, 437-452.

İşcan, A. Karagöz, B. & Konyar, M. (2017). Cultural Transfer and Creating Cultural Awareness in Teaching Turkish as A Foreign Language: A Sample from Gaziosmanpaşa University Tömer, *Researchgate Yayınevi*.

Kartal, G. Toprak, E. & Genç Kumtepe, E. (2018) Farklı Kültürlerden Öğrenenler için Uzaktan Ders Tasarım İlkelerinin Belirlenmesi ve Öğrenen Görüşleri. *Online Academic Journal of Information Technology*.

Kartarı, A. (2014). *Kültür, Farklılık ve İletişim*. 1. Baskı, İletişim Yayınları.

Khuhlaev, O. (2021). Anxiety and Uncertainty in Intercultural Communication: An Experimental Study. *Researchgate Yayınevi*.

- Kırık, M. A. (2017). *Medya çağında iletişim*. 1.Baskı. Çizgi Kitabevi.
- Küllü, B. (2019). Kültürel Zekâ ve Kültürlerarası İletişim Kaygısı Arasındaki İlişki: Türkiye ve İngiltere Örneği. Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İşletme Yönetimi ve Organizasyon Anabilim Dalı, İstanbul.
- Martinez, S. (2015). *Intercultural Communication*. Valencia Politeknik Üniversitesi. Yumpu Yayıncılık.
- Mrekajova, A, (2018). Bir Yabancı Karşısında Etkili Kültürlerarası Etkileşim İmkânlarının Değerlendirilmesi .Yüksek Lisans Tezi, Bursa Uludağ Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Sosyoloji Anabilim Dalı, Bursa.
- Nichole Vevea, N. (2011). Intercultural Communication Competence Theory: Integrating Academic And Practical Perspectives. A Dissertation Submitted to the Graduate Faculty of the North Dakota State University of Agriculture and Applied Science.
- Okucu, D. (2014).Kültürel Uzaklık ve Kurumsal Koşulların Doğrudan Yabancı Yatırım Tercihleri Üzerine Etkisi Türkiye – Çin Örneği .Yüksek Lisans Tezi, Marmara Üniversitesi, İşletme Fakültesi, İstanbul.
- Okumuş, E. (2018). *Din ve Sosyoloji*. Maarif Mektepleri.
- Özdemir, İ. (2011). Kültürlerarası İletişimin Önemi. *Folklor/Edebiyat*, 17(66), 29-38. Retrieved from <https://dergipark.org.tr/tr/pub/fe/issue/26030/274162>.
- Özkalp, E. (2004). *Davranış Bilimlerine Giriş*. 3. Baskı, Anadolu Üniversitesi Yayınları.
- Özkaplan, B. (2022). Yabancılara Türkçe Öğretiminde Somut Olmayan Kültürel Miras unsurlarının Kullanımı ve Kültürel Etkileşim. Yüksek Lisans Tezi, Hacetepe Üniversitesi, Edebiyat Fakültesi, Türk Halkbilimi Anabilim Dalı, Ankara.
- Pedersen, P. (1995). *The Five Stages of Culture Shock: Critical Incidents Around the World*. Greenwood press.

- Pembecioğlu, N. (2005). Belgesel Filim Üstüne Yazılar. Ebabil Yayıncılık
- Rocha, S. L. (2016). Intercultural communicative competence: creating awareness and promoting skills in the language classroom. *Scientific Research Publishing*.
- Samovar, A. L., Porter, R. E., & McDaniel, R. E. (2010). *Intercultural Communication: A Reader*. Wadsworth Cengage Learning.
- Samovar, A. L., Porter, R. E., McDaniel, R. E., & Roy, C. S. (2015). *Communication Between Cultures*. Cengage Learning.
- Sarıtaş, S. (2019). Halkbiliminde Maddi Kültüre Teorik ve Metodolojik Yaklaşımlar. *Milli Folklor dergisi*, 29-40.
- Shirmova, T. E. (2017). Problems of intercultural communication and their causes. *Core*, oai:ir.kneu.edu.ua:8080:2010/21727.
- Sıkı, E. (2014). Yabancı Dil Öğretiminde Kültür Farkındalığı Yaratma ve Kültürlerarası İletişim Becerilerinin Geliştirilmesi. Yüksek İlsans Tezi, Marmara Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Halkla İlişkiler ve Tanıtım Anabilim Dalı, İstanbul.
- Şimşek, Ş. Akgemici, T. Çelik. A. (2019). Davranış Bilimleri. Gazi Kitap Evi.
- Tanrıverdi, H. (2018). Din-Kültür İlişkisi Üzerine Bir Değerlendirme. *Ordu Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Sosyal Bilimler Araştırmaları Dergisi*, 8 (3), 595-601.
- Taştan, Z. (2017). *Edebiyat Fakültesi Panelleri*. 1.Baskı. Hiper yayın.
- Temel Eğinli, A. (2012). Kültürlerarası Yeterliliğin Kazanılmasında Kültürel Farklılık Eğitimlerinin Önemi. *Öneri Dergisi*, 9(35), 215-227.
- Temel Eğinli, A., & Yalçın, M. (2016). Kültürlerarası Yeterliliğin Gelişmesi ve Kültürlerarası Uyum. *Global Media Journal TR Edition*.
- Tohmas, A. (2010). *Handbook of Intercultural Communication and Cooperation*. Vandenhoeck ve Ruprecht, DOI 10.13109/9783666403279.

- Whait, L. A. (1949). *The Science of Culture*. Farrar, Straus and Giroux. New York.
- Yağbasan, M. & Demirbağ, İ. (2017). Kültürlerarası İletişime Stratejik Bir Yaklaşım: Kültürlerarası Empati (Bir Kültürlerarası İletişim Projesinin Sonuçları). *Gümüşhane Üniversitesi İletişim Fakültesi Elektronik Dergisi*, 5(2), 619-640. DOI: 10.19145/e-gifder.320646.
- Yakar Karabuğu, H. (2016). Farklı Kültürlerden Gelen Hastalara Bakım Veren Hemşirelerin Kültürlerarası İletişim Yeterliliği. Doktora Tezi, Marmara Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, Hemşirelik Esasları Anabilim Dalı, İstanbul.
- Yakar, İ, H. G. & Fedai, Ö. (2022). Yabancılara Türkçe öğretiminde kültürel farkındalık. *RumeliDE Dil ve Edebiyat Araştırmaları Dergisi*, 115-137. DOI: 10.29000/rumelide.1146525.
- Yalçın, S. K., & Şengül, M. (2007). Dilin İletişim Süreci İşerisindeki Rolü ve İşlevleri. *Electronic Turkish Studies*, 2(2), 749-769.
- Yeleş, (2013). What Intercultural Communication Barriers do Exchange Students of Erasmus Program have During Their Stay in Turkey, Mugla? *Researchgate Yayınevi* DOI:10.1016/j.sbspro.2013.01.219.
- Yılmaz, H. (2005). Gelenek, Gelenekçilik ve Gelenekselcilik. *Muhafazakâr Düşünce Dergisi*, 1(3), 39-53. Retrieved from <https://dergipark.org.tr/tr/pub/muhafazakar/issue/55994/768196>.
- Yücel, Y. & Yedişıldız, B. (1988). Tarih ve Kültür. *Erdem*, 4(10), 31-38. Retrieved from <https://dergipark.org.tr/tr/pub/erdem/issue/44560/552848>.
- Zala Volc'ic, S. L., Gallois, K. (2015). *Introducing Intercultural Communication*. Sage Publications.

Zeyrek, S. (2020). Dil-Kültür İlişkisi Doğrultusunda Yabancı Dil Öğretimi. *Uluslararası Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretimi Dergisi*, 3(2), 165-186. Retrieved from <https://dergipark.org.tr/tr/pub/ijotfl/issue/56185/812014>.

https://stringfixer.com/ar/Intercultural_Communication Erişim Tarihi 17.5.2022.



EKLER

Ek 1

Kişisel Bilgi Formu

Değerli Katılımcı, aşağıda yer alan sorular, yabancı dil olarak Türkçe öğrenen Arap öğrencilerin kültürel uzaklık algıları ile kültürlerarası etkileşim kaygıları arasındaki ilişkinin belirlenmesini amaçlamaktadır. Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi Etik Kurulunun 23.03.2022 tarih ve 2022.03.86. sayılı yazısına göre, bu çalışmanın yürütülmesinde etik sakınca bulunmadığına karar verilmiştir. Bu çalışmanın verileri, bilimsel bir çalışma için kullanılacaktır. Bu çalışmaya katıldığınız için çok teşekkür ederim.

Gayda AHMED MOHAMED MOHAMED AHMED

Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü

Türkçe ve Sosyal Bilimler Eğitimi Ana Bilim Dalı

Yabancılara Türkçe Öğretimi Bilim Dalı Tezli Yüksek Lisans Programı Öğrencisi

Kişisel Bilgi Formu

1- Neden Türkçe öğrenmeyi tercih ettiniz?

2- Türkçe dil seviyeniz nedir?

A1

A2

B

B2

C1

C2

3- Cinsiyetiniz nedir? Erkek Kadın

4- Medeni durumunuz nedir? Bekâr Evli

5- Hangi yaş aralığındasınız?

17- 20 yaş aralığındayım

21- 25 yaş aralığındayım

26- 30 yaş aralığındayım

31- 35 yaş aralığındayım

36- 50 yaş aralığındayım

6- Ülkeniz neresidir? (Lütfen yazınız.)

7- Ana diliniz dışında bildiğiniz dil(ler) var mı? Varsa lütfen yazınız
.....

8- Şu an hangi öğrenim düzeyinde eğitim görüyorsunuz?

Lisans

Yüksek Lisans

Doktora

9- Hangi üniversitede öğrenim görüyorsunuz? (Lütfen yazınız.)
.....

10- Hangi lisans, yüksek lisans veya doktora programında öğrenim görüyorsunuz?
(Lütfen yazınız.)
.....

Ek 2**KÜLTÜREL UZAKLIK ÖLÇEĞİ**

1	2	3	4	5
Tamamen farklı buluyorum	Farklı buluyorum	Kararsızım	Aynı buluyorum	Tamamen aynı buluyorum

Durum	Kültürel uzaklık				
	1	2	3	4	5
1- Giyim					
2- İletişim Tarzı					
3- İnançlar					
4- Aile Yaşantısı					
5- Değerler					
6- Arkadaşlık					
7- Dil					
8- Yemek					
9- Adetler					
10- Dünya Görüşü					
11- Sosyal Faaliyetler					
12- Yaşam Standardı					

Ek 3

KÜLTÜRLER ARASI İLETİŞİM KAYGISI ÖLÇEĞİ

Bu bölümde, kültürler arası iletişim kaygınız ile ilgili olarak oluşturulan sorulara cevap vermeniz istenmektedir.

Maddeler		Kesinlikle katılıyorum	Katılıyorum	Kararsızım	Katılmıyorum	Kesinlikle katılmıyorum
1	Genel olarak, farklı kültürlerden bir grup insanla etkileşim kurmakta rahatım					
2	Farklı kültürlerden insanlarla etkileşim kurarken gergin ve sinirliyimdir.					
3	Farklı kültürlerden olan kişilerle grup tartışmalarına katılmaktan hoşlanıyorum.					
4	Farklı kültürlerden insanlarla bir grup görüşmesi yapmak beni sinirlendirir.					
5	Farklı kültürlerden gelen insanlarla etkileşim kurarken sakin ve rahatım.					
6	Farklı bir kültürden biriyle bir konuşmaya katılırken sinirlenirim.					
7	Farklı bir kültürden biriyle konuşurken konuşma korkum yoktur.					
8	Normalde farklı kültürden bir kişiyle konuşurken çok gergin ve sinirliyimdir.					
9	Normalde farklı kültürden biriyle görüşmelerde çok sakin ve rahatım.					
10	Farklı kültürden biriyle konuşurken çok rahat hissedirim					
11	Farklı kültürden biriyle konuşurken konuşmaktan korkarım.					
12	Farklı kültürlerden insanlarla etkileşime girdiğimde düşüncelerim karışır.					
13	Farklı kültürlerden insanlarla iletişim kurmak beni rahatsız eder.					

